

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAFKA

ŞUBAT 2019 Sayı: 54
Fiyat: 10 TL - KKTC: 11 TL

ISSN 2148-7820

9 772148 782803

bi dünya...

İlber Ortaylı • Vedat Milor • Şebnem İşigüzél • Sunay Akın • Alper Canıgüz • Mahir Ünsal Eriş • Enis Batur • Umay Umay • Akgün Akova
Nermin Yıldırım • Zeynep Miraç • Kemal Sayar • Coşkun Aral • İbrahim Büyükak • Zafer Algöz • Cem Davran • Bedia Güzelce • Candaş Tolga • Metin Uca
Nihat Sırdar • Levent Erden • Ertuğrul Özkök • Nilay Örnek • Gökhan Dağıstanlı • Başar Başaran • Gökhan Çınar • Celil Nalçakan • Kaan Koç
Aslı Alpar • Erhan Karadağ • Güçlü Mete • Can Yılmaz • Zeki Kayahan • Çiğdem Canım • Cem Güventürk • Meral Işık • Dilan Bozyel • Emirhan Perker

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

“Hatırlanmak
istemem hiç.
Hatırlanmayı
sevmem ben.
Hatıralardan
nefret ederim.
İleriye bakmak
lazım. Hep ileriye
bakmak lazım...”

Hiç tanışmadığınız, karşı karşıya gelmediğiniz, kan bağızı olmasa da gönülden bağlı hissettiğiniz akrabalarınız oldu mu hiç? Gördüğünüz anda yüzünüze tebessüm, içinize ferahlık getiren akrabalar? Ayşen Gruda benim için böyle bir akraba. Kendisi bilmese de hafızamda, anılarımda haklı hürmetli bir yerde duran bir akraba... Bundan neredeyse üç yıl önce bu sayfalarda böyle yazmıştım Ayşen Gruda için. Hiç tanışmamıştım onunla. Karşı karşıya gelme, söyleşi yapma fırsatım olmamıştı. Dahası, sahnede de seyretmemiştim. Derler ya "dünya gözüyle" görmemişim. Bir gün mutlaka diye düşünüyordum. Olmadı. Hepimizin kalbinden kalktı cenazesi. Bazı ayrıklar diğerlerinden zor oluyor. Kaybede kaybede ilerlediğimiz bir çağda, geçmişin güzel anıları da siliniyor gitgide. Tiyatro eleştirmeni ve çevirmen Seçkin Selvi'nin Ayşen Gruda'nın ardından sosyal medyada kurduğu cümle hislerimize tercüman: *"Cumhuriyet Türkiye'sinin ödün vermeyen, yaltaklık etmeyen, emeğe saygı duyan, yeteneğini beyaz camın gel-geçliğinde parlatmaya çalışmayan bir kuşak yola koyulmaya başladı. Hoşça kal Ayşen."*

"HER ŞEY İHTİYAÇTAN OLUR"

2019'un 23 Ocak'ında kapanan yaşam parantezi, II. Dünya Savaşı'nın sarsıntısının henüz sona erdiği bir dönemde açılır. İstanbul'da, Osmanlı döneminde karargâh olarak kullanılmış bir köşkte bir kız çocuğu doğar. Erman ailesinin ikinci kızıdır, tren makinisti babası ona Ayşen adını koyar. Annesinin güzel sesiyle tangolar söylediği akşamları hatırlar çocukluğundan; sık sık gittikleri sinemaları, tiyatroları... Bir de bir zamanlar Halit Ziya Uşaklıgil'in çalıştığı odada oynadığı oyunları. Radyodan piyesler, anneannesinden masallar dinleyerek ve bahçenin bir köşesine kıvrılıp okuyarak geçen yıllardır. Tiyatroya profesyonel olarak ilk adım atan ablası Ayten olur. Henüz kendisinin de, dört yaş küçük kardeşi Ayben'in de bu mesleği seçeceğini bilmiyordur Ayşen. Avukat olacaktır. Kararlıdır. Hayat izin vermez. "Her şey ihtiyaçtan olur," diyecektir yıllar sonra. Babasını kaybettiğinde lise ikinci sınıftadır; çalışması, evin bütçesine katkıda bulunması gerekir. İlk parasını tiyatrodan kazanır. İlk rolü, ablasının da sahneye çıktığı Tevhid Bilge Tiyatrosu'nda, "Kongre Eğleniyor" oyununda hizmetçi rolüdür. Yıl 1962. Turnede kazandığı bütün parayı eve yollar. Bu tiyatrodan sonra Muammer Karaca'yla çalışmaya başlar. Arkasından ver elini Ankara, Meydan Sahnesi... Burada hâlâ soyadını taşıdığı, kızının babası Yılmaz Gruda'yla tanışır ve kısa sürede evlenirler. İstanbul'a döndüğünde artık Devekuşu Kabare kadrosundadır. 1975, hayatında bir dönüm noktasıdır. Tek kanallı yılların TRT'sine çekilen

eğlence programında bir karakter yaratır: Domates Güzeli Nahide Şerbet. Domates Güzeli "dişi bir Şarlo'dur" ona göre, Gruda içindeki Kavuklu'yu yakalamıştır bu rolle. (Bir gün de "Kavuk neden kadın komiklere verilmez?" diye sormuştur her zamanki ferasetiyle.) Bir gecede ünlü olur ama 15 yıllık tiyatro birikimi ve televizyonun getirdiği şöhret geçimini sağlamaya yetmez. Dertlerini paylaştığı yakın dostu Adile Naşit bu gidişata bir dur demeye karar verir ve Ayşen Gruda'nın adını yönetmen Ertem Eğilmez'e fısıldar. Artık Arzu Film'in çekirdek kadrosundaki vazgeçilmez isimlerden biridir Ayşen Gruda.

MAZİYE TAKILMADAN...

O zamanların büyüğü olduğunu düşünenlere her zamandaki gibi gerçekçi bir cevabı vardır: "O zaman o zamandı, bu zaman bu zaman. O dönem o insanlar çok revaçtaydı, çok seviliyorlardı, hâlâ da seviliyorlar. Ertem Eğilmez akıllı bir adam olduğu için bu insanları bir araya getirdi. Biz öyle birbirimizin elini tutup da hadi film çekelim demedik. Ben maziye takılıp kalmam." Maziye takılmadığını söylerken samimidir, eski filmlerini oturup yeniden seyretmez artık. "Ben o işi yaptım, seyrettim, parasını aldım, yedim, bitti. Adile Abı (Naşit) yok, Kemal (Sunal) yok, tabii ki o anda çok duygusal şeyler yaşıyorsunuz. Çok çok. Ama onları tekrar tekrar yaşamak travma demektir."

"KİME, NASIL ANLATACAKSIN?"

"Neşeli Günler", "Hababam Sınıfı", "Gülen Gözler", "Şekerpare", "Tosun Paşa"... Gün gelip de Tosun Paşa'nın hamam sahnesinin TRT tarafından sansürleneceğini hiçbiri tahmin etmiyordur o yıllarda. 2015'te Hürriyet Kelebek'e verdiği söyleşide "Artık hoşgörü yok!" diyecektir; "Bu anlamda cidden kötü bir dönemden geçiyoruz. Mesela 'Büyük Şamata'da Uğur Yücel'le Demirel taklidi de yaptık Özal da... Ama o zamanlar her şeye hoşgörüyle bakılıyordu. Bir insanın karikatürünün yapılması, o insanın buna değer bulunmasındandır. Karikatür seni aşağılamıyor, aslında yükseltiyor. Ama şimdi sen bunu kime, nasıl anlatacaksın ki?"

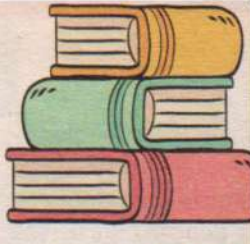
"NEREDE YANLIŞ YAPTIM?"

1980'ler ardı ardına filmlerle geçer. Bugün televizyonlarda sabah akşam gösterilen filmlerin ona tek katkısı bir kuşağın mizah hafızasına bir aile ferdi olarak yerleşmesi olur. Çünkü bu ülkede telif hakları oyuncudan yana değildir. Gün gelir, "50 senedir hak ettiğim parayı alamıyorum," diye isyan eder. Hem de Türk sinemasının 100. yılının kutlandığı gecede ödül alırken... Her zaman olduğu gibi birkaç gün gündemi meşgul eder bu konu, sonra tavsar gider. Ayşen Gruda'yı öfkeliendiren sadece telif adaletsizliği değildir. "Biz sizin filmlerinizi büyüdük" cümlesi de onu öfkeliendirmeye yeter.

"Deliriyorum! Cevabım 'Hımmm' oluyor. Bu 'Hımmm' içinde yatan şey şu: 'Siz bizim filmlerimizle büyüdünüzse, ben nerede yanlış yaptım? Biz nerede yanlış yaptık, sizi büyütürken?' Bir yerde yanlış var çünkü..." Haksız bir serzeniş değildir bu. Eğer o filmleri, oyunları seyrederek büyümüşsek bunca kötülük nereden çıkmıştı? 2013'te Taraf gazetesine verdiği söyleşide hem askerlerin hem de PKK'lıların onun filmleriyle büyüdüğünü, çözüme bir katkısı olacaksa Kandil'e gitmeye hazır olduğunu söyler: "Mağaralara kadar gitmeye razıyım. PKK mağalarına giderim. Çünkü onlar bana bir şey yapmazlar. Onlar da benim filmlerimle büyüdü. Ben de endişeliyim ki o filmlerin neresinde yanlış yaptığımı düşünüyorum. Bana bir şey yapmazlar. Bu devlet bana bir görev verirse ben korkmadan ama hiç korkmadan mağaralara gidip o insanları ikna ederim. Masal anlatsam bile beni dinlerler." Çabası naif bir girişim olarak kalır, her geçen gün çözüm yerine daha çok şiddet getirir. Bundan iki yıl sonra, Antalya Film Festivali tarafından verilen onur ödülünü alırken bir kez daha vicdaniyla konuşur: "Bütün dünya duysun, bu ödülü Aylan bebek için alıyorum. Onun anısına. Hırslı politikacı amcaları, teyzeleri yüzünden okula bile gidemeden, dünyayı tanımadan aramızdan çok çabuk ayrılan dünya çocuğu Aylan bebek için alıyorum. Bütün dünya duysun..."

BULUTLARIMIZI DAĞITTI

2013 yılında Aybala Nur Girgeç'e verdiği röportajda "Yıllar sonra nasıl hatırlanmak isterdiniz?" sorusuna "Hatırlanmak istemem hiç. Hatırlanmayı sevmem ben. Hatıralardan nefret ederim. İleriye bakmak lazım. Hep ileriye bakmak lazım..." diye cevap verse de "iki gözümüzün çiçeğinin" hafızamızdaki yeri çoktan belli... Bir zamanlar iyiliğin galebe çaldığını hatırlatan; adaleti, merhameti, birlikte ve bir olmanın tadını anlatan bir yer. (Ne güzel şarkıdır "Bu kalp seni unuttur mu?") Pavese der ki "Çocukluğun güzel bir yanı yoktur, onu hatırlamaktır güzel olan." Ayşen Gruda çocukluğumuzu güzel hatırlamamızı sağlayacak bir fotoğraf albümlerimizde. Önümüzde güzel, güneşli günlerin uzandığına inandığımız, her şeyi yapmaya, her engeli devirmeye gücümüz yeter sandığımız o eski günlerin... Şimdilerde canımız sıkkin, içimiz küskün belki ama ne zaman Ayşen Gruda'yı ve çağdaşlarını ekranda görsek içimizdeki bulutlar dağılıyor. Yalnızca gülmeyi değil; zoru görünce caymamayı, eğilip bükülmemeyi, doğru bildiğinden şaşmamayı da öğretiler. İnanıyorum ki Ayşen Gruda'nın halalarını, teyzelerimiz kadar (belki onlardan da fazla) hakkı var üzerimizde. Bunca yılda biraz üzdük, kızdırdık, hayal kırıklığına uğrattık. Dilerim bundan sonra mahcup etmeyiz.

İlber Ortaylı s.6

isim. **İltica:** Sığınma.
isim. **İntibak:** Uyum.
isim. **Maarif:** Öğretim ve eğitim sistemi.
isim. **Nepotizm:** Akraba ve yakın arkadaşları kayırma.
isim. **Patriotizm:** Yurtseverlik.

Nermin Yıldırım s.7

zarf. **Çarnaçar:** İster istemez.

Vedat Milor s.8-9

isim. **Tezahür:** Belirme, görünme, gözükme, ortaya çıkma, oluşma.
zarf. **Nezdinde:** Yanında, huzurunda, gözetiminde.
isim. **Halel:** Bozma, bozukluk.
isim. **Sirayet:** Yayılma, dağılma.

Enis Batur s.21

isim. **Polyglotte:** Çok dilli.
zarf. **Handiyse:** Yakın zamanda, hemen hemen.
isim. **Derdest:** Yakalama, tutma, ele geçirme.

Nihat Sırdar s.25

nsz. **Seğirtmek:** Hızlı adımlarla ya da sıçrayarak, koşar gibi, bir yere doğru yürümek.

Başar Başaran s.23

nsz. **Irgalanmak:** Sarsılmak, sallanmak.
Barika-i hakikat müsademei: Gerçeğin parıltısı fikirlerin çarpışmasıyla ortaya çıkar.
isim. **Muhayyile:** Hayal gücü.
sıfat. **Mülhem:** İçe doğmuş, birinin içine doğmuş, esinlenmiş.

Levent Erden s.36

isim. **Sarkaç:** Durağan bir nokta çevresinde ağırlığının etkisiyle salınım yapan hareketli katı cisim.
isim. **Emtia:** Mal.
isim. **Komodite:** Bir pazarda rekabet içinde olan şirketlerin ürünleri birbirinden farksız görüldüğünde ve rakipler zaman içinde birbirlerini kopyaladığında, müşterilerin gözünde ayırt edilemez hale geldiklerindeki durum.

Alper Canıgüz s.71

isim. **Minval:** Biçim, yol, tarz.
isim. **Liyakat:** Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk, yaraşırılık durumu.
sıfat. **Hasıl:** Olan, ortaya çıkan, görünen.

Gökhan

Dağıstanlı s.17

sıfat. **Teşne:** Çok istekli.
isim. **Groston:** Bir geminin kullanılan bölümünün ton birimi cinsinden karşılığı.
isim. **Mütekabiliyet:** Karşılıklılık.

Zeynep Miraç s.3

isim. **Feraset:** Anlayış, seziş, sezgi.
nsz. **Tavsamak:** Bir iş, bir durum vb. gücünü, hızını kaybetmek, yavaşlamak, gevşemek.
isim. **Galebe:** Üstünlük, çokluk.

Can Yılmaz s.45

isim. **Dopamin:** Beynin sinir hücreleri (nöronlar) arasında sinyal iletmekten sorumlu olan kimyasallardan biri.
isim. **Norepinefrin:** Sinir sisteminde bulunan önemli kimyasal bir habercidir. Duyuşsal durumları, öğrenme, hafıza, hormon ve otonom fonksiyonları düzenler.
isim. **Feniletilamin:** Sinirler arası kimyasal iletici veya sinir sistemindeki çeşitli popülasyonları düzenleyici.
isim. **Feromon:** Aynı türün üyeleri arasındaki sosyal ilişkileri düzenleyen kimyasal maddedir.

Kaan Koç s.34

isim. **Rotor:** Döneç.
sıfat. **Müntehir:** Kendini öldüren, intihar eden.
isim. **Sinaps:** Sinir hücrelerinin diğer nöronlara ya da kas veya salgı bezleri gibi nöron olmayan hücrelere mesaj iletmeye olanak tanıyan özelleşmiş bağlantı noktaları.
isim. **Debdebe:** Görkem.
ünlem. **Fayrap:** Gemilerde ateşçiye ateşi harlandırma için verilen komut.

Zafer Algöz s.27

isim. **Entonasyon:** Bir müzisyenin sesi yönlendirme ve tonlama becerisi.

Bir CÜMLE olsam...

Gizem Okyay

Birbirimize her zamandan ziyade uzağız! Çünkü artık bir ümidim yok. Bu sondu...

Kürk Mantolu Madonna, Sabahattin Ali, YKY, 2012

Gizem Özcan

Seni sevdim, seni birdenbire değil usul usul sevdim
"Uyandım bir sabah" gibi değil, öyle değil

Delî Kızın Türküsü - Seni Sevdim, Gülten Akin, YKY, 2012

Ali Ekmel Keloğlu

İnsan en çok kaybettikleriyle kazanıyordu galiba. Gerçek öğrenmeler, gerçek bedelleri gerektiriyordu.

İçimdeki İstanbul Fotoğrafları, Mario Levi, Doğan Kitap, 2010

Elmas Şanlı

Ağlasam sesimi duyar mısınız, Misralarında...

Bütün Şiirleri - Anlatamıyorum, Orhan Veli, Adam Yayınları, 2001

Büşra Keleş

Sağır, kör, dilsiz görünür kalbim ama bil, ben aslında iyi biriyim.

Yavaş Yavaş - Mavi Kuş ile Küçük Kız, Teoman, 2014

Zeliş Parlak

Kıyıları yosun tutmuş denizlerin çakıl sesiylim.

Ersin Başlı

Durağıyım yolcuların gelen gitmek üzere.
Kısa sürelidir bu sığınmalar. Vakti dolan bakmaz ardına...

İlayda Nelik

"Başkalarının keyfi olsun diye korkmayacak kadar inatçıyım. Beni korkutmak için yapılan her girişim karşısında cesaretim artar."

Aşk ve Gurur, Jane Austen, Yakamoz Yayınları, 2017

Burcu Aydemir

Keşke nane şeker gibi mentollü bir buluttan doğaydım...

Grapon Kağıtları, Didem Madak, Metis Yayınları, 2014

Adem Aziz Karagöz

Herkes bir zamanlar çocuk olduğunu hatırlasın, yeter.

Budala, Fyodor Dostoyevski, Yakamoz Yayınları, 2012

Bahar Türker

ve onlar için :
zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri yoktur, denildi.

Bütün Şiirleri - Kuvâyi Milliye, Nâzım Hikmet, YKY, 2018

Zeynep Çetin

Olduğum şeyle olmadığım şey arasında, hayal ettiğim şeyle hayatın beni yaptığı şey arasında bir boşluğum.

Huzursuzluğun Kitabı, Fernando Pessoa, Can Yayınları, 2006

Kerem Benli

Bastığın yerin iki ayağının kapladığından daha büyük olamayacağını anlamak ne büyük mutluluk.

Aforizmalar, Franz Kafka, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010

Aygül Çakman

Kış ne kadar çok, ne kadar uzun olursa olsun; balık ne kadar az çıkarsa çıksın; yine yaz, bildiği gibi mahrumiyetlerin içinden kafasını kaldırarak ve onu bekleyenlere gelecektir.

Semaver - Stelyanos Hrisopoulos Gemisi, Sait Faik Abasıyanık, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013

Seni anlatan cümle ne?
Bir dize, bir kitap alıntısı ya da senin cümle mi?
bircumleolsam@kafadergi.com
adresine gönder.
mart sayısında bu sayfada adınızla yayımlayalım.

"Herkes cennette doğar.
Bazıları cehennemde büyür.
Benim gibi."

Müslüm filmi, 2018
Yönetmen: Can Ulkay - Ketché
Senarist: Hakan Günday - Gürhan Özçiftçi
Oyuncu: Timuçin Esen

Aslı Alpar

NAYLON POŞETİ AZALTTIK!
PEKİ,
NAYLON İNSANLARI
NE YAPACAĞIZ...?

ŞUBAT
ŞOĞUK
AMA
GİRİNCE
ALİŞİYORSUN...

HIZLI
İÇİYORSUN,
GARPMA SIN!

BI ŞEY
OLMAZ!
BUNUN ALKOLÜ
VERGİSİNDEN
DÜŞÜK...

YETER Kİ
EŞİTSİZ
OLMASIN
AŞKI!

İlber Ortaylı

macera diyerek geziye çıkılabilir ama hayat tarzı seçilmez!

Türkiye'de göç, zaruretin ötesinde toplumsal bir histeriye dönüştü. Nedir zaruret? Canınızı kurtaracak bir iltica mevkii ararsınız kendinize. Bu tabii can pazarıdır. Türkiye, tarihinin hiçbir döneminde böyle geniş bir iltica aranan ülke olmadı. Ne demek bu? Biz hiçbir zaman bir zamanların Polonya'sı, Macaristan'ı olmadık. Şimdinin Suriye'si olmadık. Sadece siyasi olarak da bakmamak gerek. İrlanda'nın başına geldiği gibi insanları göçe zorlayacak iktisadi bir kıtlık da olmadı. Bugünkü dünyanın Afrika'sına bakarsanız anlamak daha kolay olur. Sadece ekonomik değil, aynı zamanda siyasi bir cehennem de yaşıyor insanlar. Dolayısıyla Türkiye'deki dış göçü bu durumların hiçbirisiyle izah edebilmek mümkün değil. Türklerin dış göçü -Almanya hariç- profesyonel lobcilik faaliyetinin bir sonucu. Hazırda mektep bitiren doktorlar eylülde yurt dışında alıyor soluğu. Niye gittin diye soruyorsun. Hikâyesini dinleyince anlıyorsun ki bunların büyük bir çoğunluğunun göçü zarurete dayanmıyor.

Hiç kimse gittiği memlekette

"Ben yandım, açım"
demek istemez. Gurura
mani bir şeydir.

"Burada durulmaz"
tipi bir göç kalıbı çok
Türklerde. İran 6 buçuk
milyon evladını boşalttı ama
hakikaten can pazarıydı o.
Bunu anladı rejim, yumuşadı.
Geri getirmeye çalıştı.

Hâlâ da çalışıyor.

Türkler çalışkan bir kavimdir,
itaatkârdır, suç işleme eğilimleri
düşüktür. Dolayısıyla gittikleri yerlerde
önemli bir iş gücü oluyorlar. Lakin büyük
önyargılarla boğuşmak zorunda kalıyorlar oralarda.
Birtakım lobiler var dışarıdaki Türklerle uğraşan.
Dinden tutun da tarihi olaylara kadar insanları
delirtecek noktalara getiriyorlar.

Bir Türk'ün kendisini ispatladığı belirgin sahaların
dışında çalışması çok zor. Mesela dikkat edin polislik
dışında memuriyete kolay kolay Türk almıyorlar.
Siz hiç başka ülkenin dış işlerinde çalışan Türk
gördünüz mü? Çok nadirdir.

Şimdi bunda tabii giden nüfusun Türkiye'de
aldığı eğitimin kalitesi de rol oynuyor.
Cumhuriyetin ilk yarısında Türkler çok
daha iyi eğitim gördüler. Şimdi o yok.
Eğitim büyük ölçüde 15 yaşından önce
şekillendiriyor insanı. O yaştan sonra
yapacak fazla bir şey yok! Bizim eğitimimiz
dünyaya intibak edecek insan yetiştirmekten
her geçen gün daha da uzaklaşıyor. Ciddi bir
maarif seferberliğine ihtiyaç var. Sınıflar küçülecek.
Öğretmen kalitesinin yükselmesi için gerekenler
yapılacak. Canının istediğini tayin edip istemediğini
kapı dışı etmeyeceksin. Eğitimle birlikte birincisi
nepotizm, ikincisi lokal patriotizm denen belalardan
kurtulacaksın. Bir gazeteci bunun raporunu yazmıştı.
500 milletvekilinin 5'te biri iki vilayetten! Bunun adı
demokrasi falan değil. Bu bürokrasiye de aksediyor.

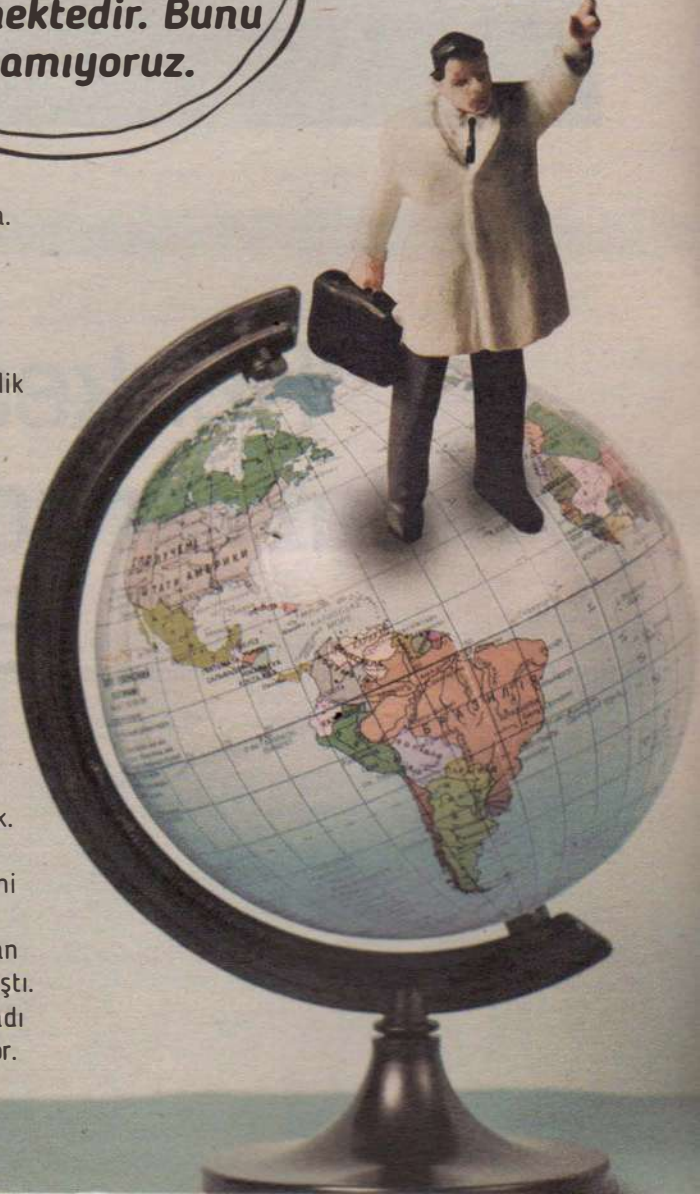
Bunun derhal düzeltilmesi gerek.

80 milyon insanı hiçbir memleket almaz. Hele bizi
kimse almaz. Ve şunu unutmayın, hiçbir yabancı
memlekette bir göçmenin başarı oranı çok yüksek
değildir. Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürk'ün ilkelerle
çizilen tarih çizgisi değişmeyecektir. Çok zor günlerden
geçebiliriz. **Cumhuriyetten, Atatürk'ün ve**
büyüklerimizin bizden beklediğinden
biraz uzakta olduğumuzun farkındayız.
En büyük uzaklık da bir memleketi terk
etme durumudur. Çünkü Atatürk'ün kurduğu
cumhuriyette, gençliğin bilfiil burada kalması
ve bir şeyler oluşturabilmesi gerekmektedir.
Bunu yapamıyoruz. Kimseyi suçlama durumunda
değiliz, kimseyi itham da etmiyoruz. Fakat fiili
görünüm odur ki manzara çok hoş değil. Türkiye
üniversitelerinde en iyi dereceleri alanlar, okuyanlar
gidiyorlar Amerika'da garson oluyorlar. İş garson
olmakta değil, garsonluk şık bir iştir. Bir eğitim işidir.

Ama rastgele garson olursan sen de
mutsuz olursun, çalıştığın yer de
mutsuz olur. Macerayla kısa süreli
gezi yapılır, hayat tarzı seçilmez.
Dolayısıyla bizim bu göç işini
durdurmamız şarttır.

Türkiye'de profesyonel lobcilik
faaliyetiyle insanlar göçe
itiliyor ve gittikleri yerlerde
büyük ölçüde hem başarısız
hem de mutsuz oluyorlar.

Atatürk'ün
kurduğu
cumhuriyette,
gençliğin bilfiil
burada kalması ve bir
şeyler oluşturabilmesi
gerekmektedir. Bunu
yapamıyoruz.

Nermin Yıldırım

sallantı

**Bunu ilk ne zaman fark ettin?
Saklanamayacağını yani?
Hep biliyordun belki. Ama
insan bildiği şeyleri ne zor
itiraf ediyor kendine.**

Balkon kapısını sonuna dek açtın, buz gibi rüzgâr içeri doldu. Sigaranın üşüyen dumanı daireler çizerek havaya yükseliyor. Avizenin parlak taşları tepede usul usul sallanıyor. Karşı binanın üçüncü katının -emekli bir öğretmen oturuyor orada, bütün seneyi, Almanya'da yaşayıp senede iki haftalığına memlekete tatile gelen oğlunu, gelinini ve torunlarını bekleyerek geçiriyor-balkonuna asılmış pijamalar ipten uslu uslu sallanıyor. Sen olduğun yerde sessizce sallanıyorsun. Üstündekileri çıkarsan senden geriye ne kalır uzun bir sallantıdan başka? Şu emekli öğretmenin pijamalarıyla seni birbirinizden ayıran ne? Asıldığınız ip mi mesela? Bu ipten kaçıp kurtulmak istiyorsun. Bu ipten ve onun gidenlerden, kalanlardan ve bekleyenlerden mürekkep korkunç dengesinden. İpten yalnız değilsin. Oradan kaçıp kurtulmak istemekte yalnız değilsin. Ama neden biliyorsun, fena halde bir başına gibisin.

Bir arkadaşın ne zaman dünyadan kaçmaya lüzum duysa, serçe parmağındaki minik bene saklandığını söylemişti. Bende ki bene. Orası güvenliymiş. Sabitmiş. Sallanmıyormuş. Orası ona aitmiş. Kendisine. Kendindeki kendine.

Başlangıçta pek anlamamıştın söylediklerini. Arkadaşın deli değildi, o kadarını biliyordun. Peki o zaman new age deliliklerden birine mi meyletmişti? Öyle olmadığını da anladın sonradan tabii. Hayatın anlaşılabilirliğini soludukça anlamlandırma merakından peyderpey vazgeçtin. O zaman mana kazandı kendiliğinden her şey. Böylece mesela zamanın ve mekânın bildiğin tanımların dışında akabileceğini gördün. İnsanın artık hükmü geçmeyen bir zamanda ve çoktan terk ettiği bir mekânda yaşamayı sürdürebileceğini de. Serçe parmağındaki benin pekâla saklanılabilecek gizli ve güvenli bir yer olabileceğine hak verdin. Ve hatta bir ben aradın kendinde de. Bulamadın. O kadar talihi olmadığını tahmin ediyordun zaten, değildin. Gülüp geçtiğin, küçümsediğin o minnacık ben, gıpta ettiğin bir hayalin hayaletine dönüşüverdi böylece. Bir ben yoktu sende, usulca içine girip saklanamadın. Çarnaçar, olduğun yerde sessizce sallanmaya devam ettin. En iyi bildiğin şeyi yaptın. Sallandın, sallandın, sallandın.

Balkon kapısından dolan rüzgârda taşları sallanan avizeye bakıyorsun. Tavana asmıştın onu eve taşınırken. -Buraya savaştan sağ kurtulmuş yaralı bir asker gibi tek başına geldin. Ne kadar kalabalık olursanız olun, bundan evvelki evlerde de aslında öyle değil miydin?- Işığı bir yere sabitlersen kendini de sabitleyeceğine inanmıştın. Yıkıntılarının üstüne bir yuva kurabileceğine de. Bunun için kadife koltuklar, zigon sehpa, rengârenk halılar aldın. Çıplak ayakların yere basınca üşümeyesin diye. Kesilmedi titremen. Sallantın kesilmedi. Serçe parmağındaki bir ben yok. Sende bir ben yok girip saklanabileceğin. Açık bir yara gibisin. Bunu ilk ne zaman fark ettin? Saklanamayacağını yani? Hep biliyordun belki. Ama insan bildiği şeyleri ne zor itiraf ediyor kendine. Ne tatlı bir rüyadır değil mi, bilmezden gelmenin o büyüğü gerçekliği...

Etrafına baktığında sana benzemediğini sandığın insanlar görüyorsun. Bir ipe dizilmiş sallanan öbür yaralar... Eczaneler tentürdiyot satıyor. Eczaneler onu bir pamuğa sürüp yaraya bastırarak birilerini satmıyor ama. Doktorlar var. Ne çok doktor var hiçbir yaraya merhem olamayan hayatta. Beyaz önlüklerini çıkarsan onlardan geriye ne kalır? Bir balkon ipine asılmış önlükler mesela? Doktorların önlükleri ve emekli öğretmenlerin pijamaları birbirine benziyor. Hepsini asıldığı yerde sessizce sallanıyor.

Herkes usulca yanına sokulacağı bir sen, yahut sessizce içine girip saklanacağı bir ben arıyor.

Ne çok şey birikiyor, ne çok şey tükeniyor.

İçindeki zehri boşaltmak için boş arazilere gidip çığlık attığını söylemişti bir arkadaşın. Bir başkası çok katlı apartmanında, yatak odasında, yüzünü yastığa gömüp aynını yapıyormuş.

İkisine de birbirlerinden bahsetmedin hiç. İkisi de birbirlerini tanımıyorlar. Balkondaki ipe yan yana asılmış çığlıklara benzediklerini bilmiyorlar. Aralarına iliştiğini, hep beraber ama ayrı ayrı sallandığını bilmiyorlar. Bilmemek onlara yakışıyor, dokunmuyorsun yalnızlıklarına. Kimsenin duymadığını sanarak bas bas bağıyorlar. Hâklılar. Kimse duymuyor.

**Etrafına
baktığında sana
benzemediğini
sandığın insanlar
görüyorsun.
Bir ipe dizilmiş
sallanan öbür
yaralar...**

Aynı ipten sallanıp duranlar, mide bulantılarını bastırmak için kendilerine göre çözümler buluyorlar. Benler, boş araziler, zigon sehpa, tatil paketleri, dost meclisleri, cuma namazları, şarap kadehleri, hepsi hepsi hepsi, bir noktada yani, aynı şey için... Kendim veya bir başkası diye fısıldıyor herkes, biri benden kurtarsın beni.

Masallar süper güçleri olan kurtarıcılar yolluyor köylere. Şehirlere valiler atanıyor. Kalplere sevgililer. Evlere babalar. Herkes bir masal kurtarıcısı bekliyor sallandığı yerde. Bazıları da hiç gelmeyi beklemekten yorulup -Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim-bizzat bulmaya gidiyor. Kimse esas bulduğunda, daha doğrusu bulduğunu sandığında kaybedeceğini bilmiyor. İnanmanın kutsal sefaleti usul usul örüyor kendini. Aranan şey bulunabilirmiş gibi... -Aradığımız hayalet artık ulaşamıyor-

Açık balkon kapısından içeri duran rüzgâr üşüttü seni. Anlamak insanın keyfini kaçırıyor. Sigaranı kül tablasına bastırıp yerinden kalkacaksın birazdan. Gidip kapıyı kapayacaksın. Sonra bir roman alacaksın eline, belki de bir mecmua, bir gerçekten öbürüne kaçmak istemesine okumaya başlayacaksın. Tanıdık bir hayal göreceksin sayfaların içinde, usulca oracığa kıvrılacaksın. Hafifçe sallanacaksın olduğun yerde. Sallanacak, sallanacak, sallanacaksın. İçinden diyeceksin ki kendi kendine, biri beni, biri beni, benden kurtarsın.

Vedat Milor

NEREDEN ÇIKTI BU STEAKHOUSE MODASI?

Türkiye'nin geniş kesimlerine hitap eden trendler genellikle Batı'da modası geçmiş, eski popülerliğini yitirmiş oluyor. Peki steakhouse'ları diğer trendlerden ayırtıran unsurlar neler?

Son dönemde Türkiye'de ciddi bir "steakhouse" modasının hakim olduğunu görüyoruz. Şaşırtıcı olmasa da bu ani ilgi artışı, üzerine düşünülmesi gereken bir olgu. Bir defa Türkler eti seven uluslardan biri. Ancak geçmişte Türkiye'deki sığır kalitesinin yeterli seviyede olduğunu söyleyemeyiz. Etlerimiz sert ve lezzetsiz olduğundan daha çok köfte ya da kebab formlarında tüketildiğini görüyoruz.

Bu noktadaki ilk önemli dinamik 80 sonrasında Türkiye'nin içe dönük bir ülke haline gelmesinin ardından 1990'larla birlikte dışarıya daha fazla açılmaya başlaması. Türk vatandaşları bu sayede sık sık yurt dışına giderek Türkiye'deki her şeyi oradaki muadilleriyle mukayese etme şansını yakaladılar. Bu açıdan, güzel steak yemeye yurt dışında başladığımızı söylemek mümkün. İkinci mühim dinamik ise yakın zamanda vizyon sahibi girişimcilerin kalite eksikliklerini bir fırsat olarak görüp bunu artırmaya yönelik girişimlerde bulunması. Üst düzey ırkların gelmesi ve doğru dinlendirme teknikleriyle etteki lezzeti nispeten derinleştirmeyi başardık. Artık insanların steak hususunda bilgilendiğini ve kalite arayışında olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Öte yandan steakhouse'lar Batı'dan gelen ve bizim belli değişikliklerle kendimize uyarladığımız bir trend. Sadece steak değil, pizza, makarna, waffle ve hamburgerde de benzer bir gelişimi görüyoruz. Bizde trendler hemen kabul görüyor ama birçok alanda aslında trendleri 20 sene geriden takip ediyoruz. Türkiye'nin geniş kesimlerine hitap eden trendler genellikle Batı'da modası geçmiş, eski popülerliğini yitirmiş oluyor. Bunu özellikle gastronominin her alanında rahatlıkla gözlemliyoruz. Peki steakhouse'ları diğer trendlerden ayırtıran unsurlar neler?

ET YEMEK İSTAKOZ YEMEK GİBİ DEĞİL, ADETA SINIFLAR ÜSTÜ

Et trendini anlamak için kimlere hitap ettiğine ve sınıfsal kökenine bakmanın faydalı olacağını düşünüyorum. İlk olarak şu soruyu sorabiliriz: Steak kimlere hitap ediyor? Genel olarak bunun Türkiye'de çok geniş bir kesime hitap ettiğini görüyoruz. Adeta sınıflar üstü. Örneğin, istakoz yemek gibi değil: Yiyen var ama çoğu kişi görüntüsünü dahi beğenmez. Buna karşılık steak kitleler nezdinde hızlıca kabul gördü ve geniş bir tabana yayıldı. Biraz daha derine inip bunun ardındaki sebeplere bakalım.

Türkiye'nin çok hızlı kentleşmesiyle birlikte şehirlerde yaşamaya başlayan ve yeni yeni varlıklı hale gelen kesimin genellikle son kuşağı "şehirli" olabildi. Birdenbire insanlar taşralılıktan çıktılar ve "ben varım" demeye başladılar. Bunun doğal sonucu olarak da bir statü arayışı içerisine girdiler. Toplumdaki değişmelere paralel olarak geldikleri yeri teyit ettirmek istiyorlar. Bu ise farklı alanlarda farklı şekillerde tezahür ediyor. İşte yemek alanında ete baktığımızda bu durumu yansıtan önemli emarelere denk geliyoruz.

Statü arayışındaki insanlar bir anda geçmişle bağlarını koparmaya çalışırken bir yandan da yaşam tercihlerinde ve zevklerinde çok radikal bir değişim olsun istemiyorlar.

Kendi büyüklerinin ulaşamayacağı ama yabancı da olmadıkları lezzetlere yönelmek istiyorlar. Bu yüzden istakoz ve havyar yiyerek statülerini belli etmeye çalışmıyorlar. Çünkü biliyorlar ki bu derece radikal değişiklikler hem kendilerinde hem de yakın çevrelerindekiyle çok etkisi yaratacak nitelikte.

Peki nasıl bir etten söz ediyoruz? Az bulunan ve "değerli" bir et olmalı bu... İşte steak birçok toplumsal katmanı, ideolojik, din, dil, etnik ayırım olmadan adeta birleştiren bir unsur olarak ortaya çıkıyor. Mesela bu birleşmeyi işkembe yapamaz çünkü insanlar bir şekilde burun kıvracaktır. Fakat steak hem geçmişle bağı koparıyor hem de geçmişin alışkanlığını sürdürüyor.

ETTE ESAS DEĞİL, ŞEKİL ARANIYOR

Evet, kalite hususunda steakçiler ciddi aşama kat ettiler. Ancak bence bu trendin yerleşmesindeki en önemli unsurlardan biri de işletmelerin sunum biçimi oldu. Ben bunu "arabesk sunum" olarak adlandırmıştım.

Ne demek bu? Aşırıya kaçan gösteriler yapmak; eti alev kullanarak, severek, okşayarak bir nevi pornosunu yaparak sunmak... Türkiye'de maalesef yemek şovla birleşmediği zaman başarılı olamıyor. Toplumun beklentilerine ve kültür düzeyine hitap eden bir görsellikle birleştirmek gerekiyor. Dikkat edin bu trend steak dışında da her alana yayılmaya başladı ve sosyal medyanın gelişmesiyle birlikte artık tamamen kontrolden çıktı. Mesela yakın zamanda Bursa'da bir pizzaya altın tozu döküldüğüne veya balıktan dönerin yapıldığına şahitlik ettik. Örneklerle baktığımızda görüyoruz ki görselliğe çok fazla önem verilince, kalite düşüyor. Mesela pizzada büyük önem arz eden, malzemenin ununa bir sürü unsur var. Ne var ki hiçbirinin önemi kalmadı: Varsa yoksa görsel şölen! Bu noktalar ışığında şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Bizim toplumumuza şu an yemek eleştirmeni gerekmiyor. Henüz o aşamada değiliz. Belki onlarca sene sonra gelinebilir. Bilemiyorum...

KALİTELİ STEAK'IN ÜÇ ÖZELLİĞİ VARDIR

Steakhouse modasıyla birlikte et kalitemizi yukarı çektik ama her şey kusursuz mu? Tabii ki hayır. Bize göre daha zengin ülkeler artık kaliteli steak

arayına girdi. Daha az ve daha kaliteli yiyorlar. Kalite demek 3 anlama gelir: Birincisi sığır cinsi, ikincisi sığırın doğal beslenmiş olması yani besi olmaması, üçüncüsü de yaşı. Ne kadar uzun yaşarsa eti o kadar mineralli olur. Bu da yanlış bilinir. Uzun yaşadıkça etinin sertleştiği sanılır. Dünyanın en iyi steakhouse'ları 12-16 yaş arası sığırları kullanır. Mesela benim de favorilerimden olan ve hakikisini bulmanın giderek zorlaştığı Rubia Gallega.

Biz henüz bu aşamaya gelmedik. Hatta mevcut kaliteye hanel getirecek bazı sorunlarla baş etmeye çalışıyoruz. Bir defa bizdeki sığırlar genellikle 5 sene yaşıyorlar. Nasıl bir insana sadece kötü hamburger yedersen büyük olasılıkla 30 yaşını geçemez, onun gibi doğal beslenmeyen sığırlar da doğal beslenene göre çok daha genç ölüyor. Eğer sığır ırk olarak uygun değilse bu beslenme meselesi daha büyük bir soruna yol açıyor. Örneğin Türkiye'de steakler için aslında süt için yetiştirilen "Holstein" da kullanılıyor. Holstein'dan iyi steakler hiç yemedim diyemem ama yediklerim doğal ortamda otlatılmış olanlardı. Bir de işin içine antibiyotik giriyor. Niye? Çünkü Holstein'ların sütleri makineyle alınırken göğüsleri yara oluyor. Antibiyotik veriyorlar ve genellikle de ilaç çözülmeden kesime yolluyorlar. Bunun sonucunda da çok az yaşıyorlar. Black Angus ırkı ise mermerleşme seviyesiyle ideal bir ırk. Ancak açık alanda otlama güdülleri nedeniyle besi sığırı olmaya pek yanaşmadıkları söyleniyor.

Genel olarak kalite arayışında yükseliş olsa da bu bahsettiğim üst düzey arayış henüz Türkiye'ye gelmedi. Çünkü dediğim gibi toplumun beklentileri o yönde değil. Biz miktarı da fazla olsun istiyoruz. Şovun yanında gözleri de doysun istiyor insanlar. Bu yüzden Türkiye'de çok kaliteli de olsa küçük porsiyonların tutma şansı yoktur. Alternatif küçük bir kesim takdir eder belki ama geniş kesim dolu dolu tabak görmek istiyor.

STEAK'IN TÜRKİYE'DEKİ ÖNCÜLERİ

Ülkemizde steak konusuna öncülük eden kişiler arasında özellikle Emre Mermer'e işaret etmek istiyorum. Doğru kesime sahip, kaliteli steaklerin onun lokantası "Dükkan"da yer almasıyla ciddi bir bilincin oluşmaya başladığı söylenebilir.

Fakat bir noktada tutmadı çünkü Emre Mermer bunu görsellikle birleştiremedi. Bunu popülerize edip görsellikle birleştiren ise Günaydın'da yetişen Nusret oldu.

Emre Mermer'le başlayıp Nusret'le devam eden ve şu anda diğerlerine de sirayet eden çok önemli gelişme var: Eti fazla pişirmemek ve kurutmamak. Emre Mermer ve Nusret iyi damak tadına sahip ustalar. Etin nasıl daha lezzetli yapılacağını; nasıl terbiye edilmesi gerektiğini; ve ideal pişirme sürelerini iyi biliyorlar. Eski dönemden kalma alışkanlıklarla eti fazla pişiren Türk toplumuna, etin daha sulu yenmesi gerektiğini ve böylelikle daha lezzetli hale geldiğini göstermeyi başardılar. Bence bu gelişme henüz balık alanında sağlanamadı. Şunu diyebiliriz ki balık lokantaları hala Nusret'ini bekliyor.

Şunu da es geçmeyelim: Steak olayıyla birlikte etin lezzetli parçalarının nasıl kesilmesi gerektiği, pek çok farklı bölgesinin değerlendirildiği, farklı yemeklerde ortaya çıktığı bir gelişme de yaşandı. Mesela "lokum"un yayılmasında Emre Mermer'in payı vardır. Bunun yanında spagettiler, suşiler, lokumlar... Bana göre bunlar etin daha fazla kısmı değerlendirildiği için güzel gelişmeler. Bu da geçmişimizden kopmadan gerçekleşen bir gelişme çünkü hayvan kesildiği zaman heba edilmezdi. Bonfilesi yenip geri kalanı atılmazdı. Şimdiki dünya mutfağında öne çıkan lokantalar da hayvanın her yerini kullanıyorlar.

ARABESK SUNUM KALİTE ARAYIŞINI DÜŞÜRÜYOR

İyidir, kötüdür, doğrudur, yanlıştır diye genelleme yapmaktan ziyade benim steakhouse'lara bakışım şu şekilde: Türk toplumunun daha farklı lezzetleri keşfetmesinde ileriye doğru atılan bir adımdır. Bu en azından yemek çeşitliliğimizi, zevklerimiz ve beğendiğimiz yemeklerin sayısını arttırmıştır. Endişe duymamız gereken konuların başında ise arabesk sunumun çok fazla popüler olmasıyla birlikte kalite arayışımızın geriye gitmesi var. Beni tasalandıran ikinci nokta ise insanların giderek koyun ve keçi etlerine burun kıvrımları. Üçüncü olarak da Türk mutfağının özü olan tencere ve sebze yemeklerinin giderek daha az aranır hale gelmesi. Ama bu şekilde oldukça kompleks bir tablo ortaya çıkmış oluyor. Daha zengin ve kozmopolit bir mutfakta steakhouse'ların da önemli bir rolü vardır ve olacaktır.

YÜKSEK CİRO İÇİN MÜŞTERİYE SAYGISIZLIK YAPILIYOR

Yazımı önemli bulduğum bir konuya değinerek kapatmak isterim. Yüksek ciro için bazı steakhouse'lar Batı'da görmediğimiz, müşteriye saygısızlık teşkil eden yöntemlere başvuruyorlar. Müşteriye daha fazla para harcatmak istiyorlar. Örneğin; sadece bir lokum ve salata istediğinizde kendinizi psikolojik bir baskı altında hissediyorsunuz. Kafanızı "Acaba az mı sipariş verdim?", "Bir şeyler daha söylesem mi?" gibi sorular kurcalamaya başlıyor. Bu zihinsel baskının bahsi geçen kültürün yaygınlaşmasını, daha çok insanın zevk almasını ve kalite arayışının artmasını engellediğini düşünüyorum. Batı ile karşılaştırdığımızda tezat teşkil eden bir durum zira orada orta sınıf insanların iyi steak yiyebildiklerini görüyorsunuz. Bizde ise fiyatlardan dolayı iyi bir steakhouse'a gidebilmek ancak zenginlerin yapabileceği bir aktivite haline geldi.

Emrah Akbaş

10 maddede "kalp"

Fotoğraf: Şevval Balkan

Craft Tiyatro'nun bu sezonki yeni oyunu "Kalp" merak uyandıran içeriğiyle, çok yönlü sahne kullanımıyla, seçilen müzikleriyle ve hayatın gerçeklerini yüze vuran konusuyla yılın en iyi dram oyunlarından biri olmaya aday.

Necdet Sert, Soner Kurt, Süleyman Kara, Katya Çiçek.

Amerikalı yazar Larry Kramer'in "The Normal Heart" adlı kitabından uyarlanan "Kalp" oyununun çevirisini Hira Tekindor yaptı.

Sezonun en güçlü oyunlarından Kalp, 1980'li yıllarda eşcinsellerde görüldüğü iddia edilen, neden ve nasıl bulaştığı anlaşılmayan ve hatta tedavisi bulunmayan bir salgın hastalığın yarattığı korkuyu ve buna karşı gösterdikleri mücadeleyi anlatıyor.

Cesur sahnelerin ön planda olduğu oyunun yönetmenliğini "Yutmak" ve "Killology" in yönetmenliğini yapan İbrahim Çiçek yapıyor.

Hastalıktan kurtulmak için binbir emek harcayan eşcinsellerin bu salgını umursamayan hükümetle tartışmaları dikkat çekiyor. Ayrıca bu salgının ortasında yaşanan bir aşk hikâyesi de ön planda...

Daha önce birçok oyun dekoruyla ödül alan Kerem Çetinel ise Kalp oyununun dekor tasarımcısı.

Aras Aydın ve Afife Genç Kuşak Ödüllüsü Cem Yiğit Üzümoğlu'nun başarılı performansı dikkat çekiyor. Kadrosu ise şöyle: Nilperi Şahinkaya, Kerem Arslanoğlu, Burak Sarıkahya, Sinan Çatıkkaş.

Tek perde, 2 saat ve 18 yaş sınırı bulunan oyunun akışı sayesinde oyundan kopmuyorsunuz.

Oyunun afiş tasarımı Zerrin Tekindor tarafından yapıldı.

Biletlerin gelirinin bir kısmı Pozitif Yaşam Derneği'ne bağışlanıyor.

OYUN TAKVİMİ

5-6-10-11-13-19

20-21-26-27 Şubat,

Craft Tiyatro / İstanbul

GÖRME BİLİMLERİ

GÖRMEK İÇİN; DOĞRU BAKMAK GEREKTİĞİNİ ANLADIM...

GÖRMEZDEN GELMEKLE ÜSTESİNDEN GELEBİLECEĞİMİ DÜŞÜNDÜĞÜM ŞEYLER OLDU

PEKİ SİRF SEN SEVDİĞİM BİRİSİN DİYE YAPTIĞIN BİR SÜRÜ SALAKÇA ŞEYİ GÖRMEZDEN GELECEĞİMİ Mİ DÜŞÜNDÜN?

BAZEN DİBİ GÖRMEM GEREKTİ Kİ; YÜZEYE ÇIKTIĞIMDA DAHA RAHAT İSYAN EDEBİLİYİM...

BAZEN BİR DAHA ASLA GÖRMEMEYE KARAR VERDİĞİM ŞEYLERİ GÖRDÜM

BAZEN ÖNÜMÜ GÖREMEDİĞİM DÖNEMLERDE ÇEVREMDEN YARDIM ALDIM

BAZİ ZAMANLAR KENDİME AYNA OLDUM, ORADA KENDİMİ GÖRDÜM!

GERÇEKTEN ŞEKİLECEK İNSAN DEĞİLİZ BİLİYOSUN Dİ MİŞ?...

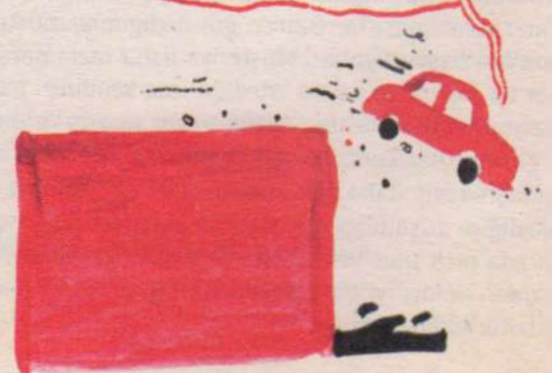
KARİYERİMLE BEŞ SENE SONRA NEREDE OLDUĞUMU GÖRDÜM

OLDUĞUM YERDE DÖNÜP DURUYORUM!!...

EN AZINDAN HAYATIMIN ARTIK NEREYE DOĞRU GİTTİĞİNİ GÖREBİLİYORUM

ASLINDA MÜSAİT Bİ YERDE DURMAK GEREKİYORDU AMA GÖRÜYORUM Kİ FRENLER TUTMUYOR!...

Alper Canıgüz

fikir iyi de ifadesi kötü

Üniversiteler iyi kötü, evrensel bilgileri veri almak, üretmek ve dolaşıma sokmak iddiasında yerlerdir. Bilimsel metodoloji, zayıf ve çürük fikirlerin hızla ayıklanması, reddedilemeyenlerle yola devam edilmesini öngörür.

"Hiddetle değil, akıllıca bakan, korkunç ve tehlikeli görünür: Elbette insanların beyni, aslanların pençesinden daha tehlikeli bir silah olduğu için."

Arthur Schopenhauer-Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar
(çev. Mustafa Tüzel)

Türkiye'de fikir ve ifade özgürlüğü denince aklıma hep, herhalde bir yirmi, yirmi beş yıl önce izlediğim bir televizyon programı gelir. Bir gazeteci, hafızam beni yanıltmıyorsa Mehmet Ali Birand, bakanlık dahil pek çok önemli görevde bulunmuş, her yanından mendeburluk akan namı bir siyasetçiyle söyleşi yapmaktaydı. Söz dönüp dolaşır, "düşünce ve ifade hürriyetine" gelende, söz konusu siyasetçi, açıkçası bire bir sözlerini hatırlamıyorum ama şu minvalde anlatmaya başladı: "Ooo... düşünce özgürlüğüne bizim kadar önem veren yoktur. Düşünce özgürlüğü çok değerlidir bizim için." O böyle söyleyince, herhalde adam bizimle dalga geçiyor diye düşünenler, eşeğin büyüğünün henüz ahırda olduğunu bilemezdi elbette. "Kuşkusuz herkes istediğini düşünmekte serbesttir," diye devam etti ağa. "Mesela ben bir hanımefendiye bakıp, ne kadar güzel bir kadın diye düşünebilirim. Ammaaaa... tutup da bunu açık açık söylersem, mesele olur. Bu kadının ağabeyi vardır, babası vardır, eşi vardır... o zaman bu durum kabul edilemez hale gelir." Allah razı olsun, istediğimizi düşünmemize izin veriyordu yani; onun derdi, o düşüncenin ifade edilmesiyle ilgiliydi. Ortalama faşistin, baskı ve zorbalığı kadın üzerinden bir örneklerle gerekçelendirmesinde şaşılacak bir şey yoktur herhalde. Herifçiğünün bu açıklamayı yaptıktan sonra suratında beliren kendinden hoşnut ifade hâlâ hatırımdadır. O kendini beğenmiş sırtışın, çok rasyonel bir şeyler söylemekten değil, herkesi işte böyle de kolayca aptal yerine koyacak şeyler söyleyebilecek kadar güçlü hissetmekten kaynaklandığını düşünmüştür.

Geri kalmışlık emaresi ortalama kabuller üstünden evrensel ilkeleri ve tabii ki hukuku hiçe saymak siyasetçilerimizin en sevdiği sporlardandır. "Yan baktı, ben de çektim vurdum onu," diyen caninin davranışını makul bir norm kabul edince, belki biraz daha iyi bir toplum olabilme umuduyla yerleşik kabulleri sorgulayanlara da, "İcat çıkarma... fikrini kendine sakla..." demek ve oradan da, "Anarşik misin lan sen?" noktasına yelken açmak çok zor olmuyor herhalde. Evrensel hukuk, hak, adalet falan gibi kavramların bize her zamankinden daha uzak hale gelmesi bir anda olmadı yani; Erol Evgin'in de dediği gibi, herkes bir şey alıp götürdü bizden.

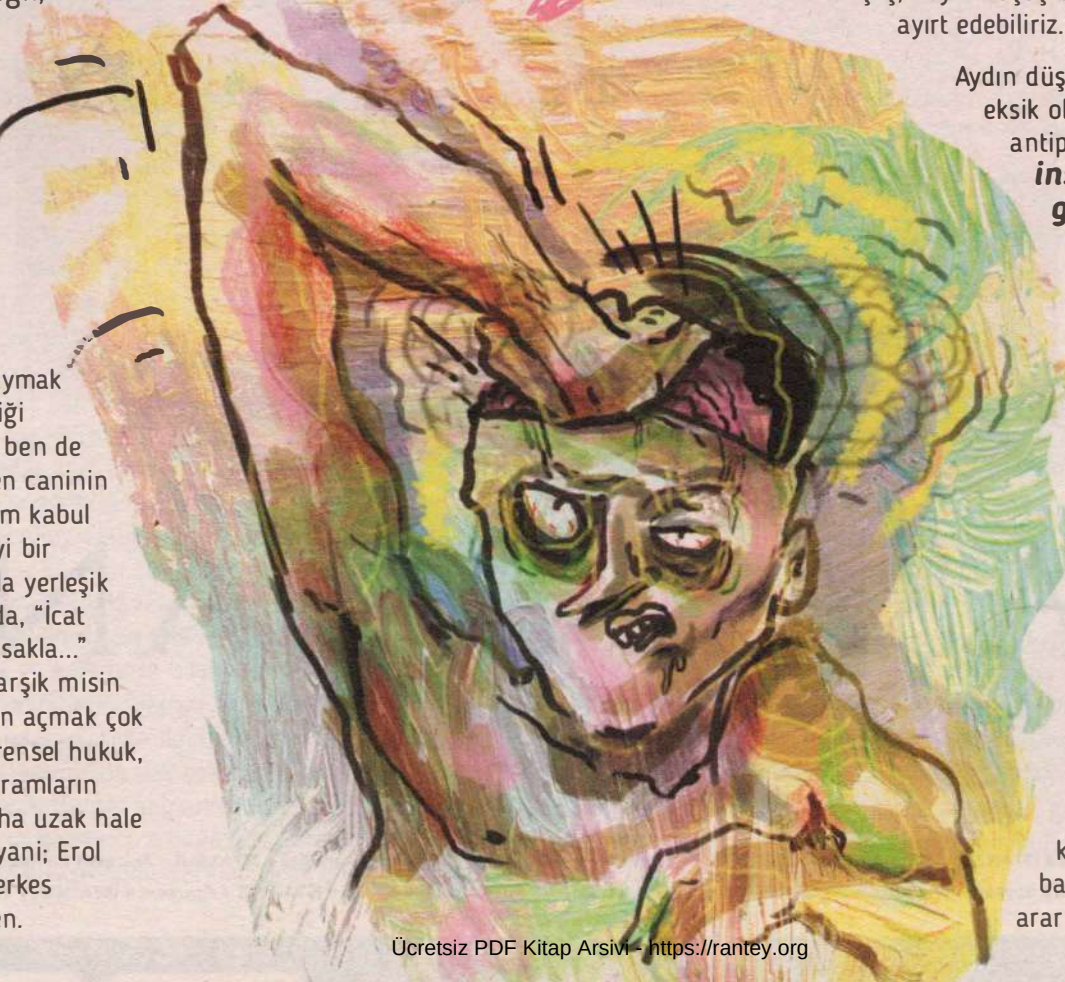
Ne ki inşa ettiğiniz, iskambil kağıtlarından bir kule olunca, her çıktığınız katla birlikte en ufak bir esinti dahi fırtına etkisi yaratmaya başlıyor. Yargıdan sonra üniversitelerin hedef haline gelmesi tesadüf değil mesela. Üniversiteler iyi kötü, evrensel bilgileri veri almak, üretmek ve dolaşıma sokmak iddiasında yerlerdir. Bilimsel metodoloji, zayıf ve çürük fikirlerin hızla ayıklanması, reddedilemeyenlerle yola devam edilmesini öngörür. **Akademi, yanılmaz bir kurum değildir elbette, ancak diyelim siyasettekinden çok daha sağlam bir öz denetim mekanizmasına sahiptir ve her fikrin tartışmaya açılması ve acımasızca test edilmesi onun doğasından kaynaklanır (ya da kaynaklanmalıdır.)** Orada üretilecek bilgi, ileri sürülecek bir iddia, bir kişinin sağ duyusuna, deneyimine, gözlemleri çerçevesinde değil yüzlerce yıllık birikim içinde değerlendirilir; bir bilimsel paradigmanın yıkılması bile yenisinin "fenomeni" daha iyi açıklamasıyla mümkün olur. Tahmin ediyorum, en iflah olmaz bilim ve rasyonel düşünce düşmanları bile kabul edecektir ki muteber bir bilimsel makale yazmak, mitinglerde atıp tutmaya pek benzemez.

Aydın düşmanlığı bu topraklarda hiç eksik olmadı; şu an iş, okumuş insan antipatisine kadar vardı.

Ortalama insan, öte yandan, belki uzmanlık sahibi olduğu küçük bir alan dışında gündelik hayatı, kısıtlı deneyimi, görgüsü ve çokça da duyguları üstünden değerlendirir. Yer çekimi kanunu, termodinamiğin ilkeleri, hatta dünyanın düz ya da küre biçiminde olması falan onu pek alakadar etmez. Herhalde bu durumu bir nebze de doğal kabul etmek gerekir; neticede herkesin her şeyi sorgulayacak bilgiye ulaşması beklenemez. Ancak, her şeyin sorgulanabilir olduğuna inanmak ve mümkünse bunun yapılmasını faydalı bir iş olarak görmek, rasyonel akılla bağlantımızı korur; böylece fizik konusunda uzman olmasak da neyin uçuş, neyin düşüş olduğunu yere yapışmadan önce ayırt edebiliriz.

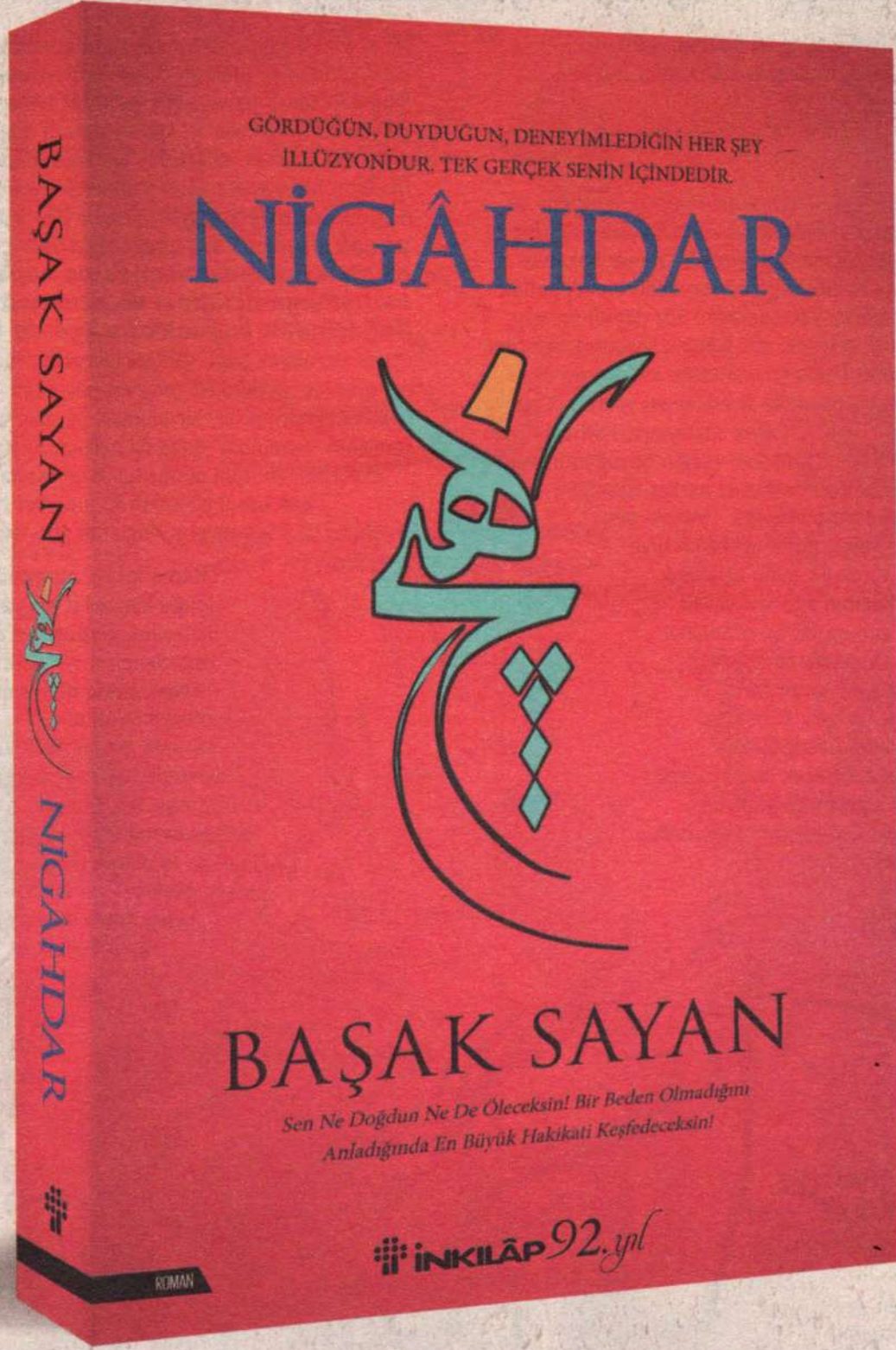
Aydın düşmanlığı bu topraklarda hiç eksik olmadı; şu an iş, okumuş insan antipatisine kadar vardı. **Bilim insanları, sanatçılar, gazeteciler, avukatlar, tabipler, mühendisler, mimarlar... hasılı, liyakat gerektiren herhangi bir işle uğraşan hemen herkes olağan şüpheli pozisyonunda.**

Bunun da, hepimiz için en hayırlısı olduğu doğrultusunda korkunç bir propaganda ve dezenformasyon mekanizması devrede. Tabii işe iyi tarafından bakmak da mümkün. Mesela, iki kere ikinin dört ettiğini düşünmekte hâlâ özgürsünüz; kimseye söylemeyin yeter, yoksa bakarsınız bugünleri de mumla arar olmuşsunuz.

NİGÂHDAR

*Sen Ne Doğdun Ne De Öleceksin! Bir Beden Olmadığını
Anladığında En Büyük Hakikati Keşfedeceksin!*

BAŞAK SAYAN

İNKILÂP 92.yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros • İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci • İSTANBUL / Acarkent • İSTANBUL / Esenyurt City Center
• İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Kemal Sayar

NOMOPHOBIA

cambridge
seçti!

yılın
kelimesi

2018

Teknoloji ve insan ilişkisi geliştikçe, hem deneyimden doğan bu tip kelimeleri daha sık duyuyoruz hem de bu konularda daha fazla bilimsel araştırmalar yapılmaya başlanıyor.

Küçük bir test yaparak başlayalım. Uzun zamandır görmediğiniz arkadaşlarınızla buluşmaya gittiniz. İlk söylediğiniz şeylerden biri ne olur? "Aa burası ne kadar güzel bir yermiş. Yalnız prize daha yakın bir yere geçebilir miyiz?", "Oo ne güzel görünüyorsun", "Şarjım bitmek üzere. Sizde şarj aleti var mı?", "Kilo mu verdin sen?"

Peki yatmadan önce yaptığınız son şey ne? Kapıları ve pencereleri kapatıp kapatmadığınızı kontrol etmek mi, sevdiklerinize iyi geceler demek mi, yoksa son kez telefonunuza bir göz atmak mı? Çoğumuz bu sorulara aslında vermekten korktuğumuz cevapları veriyoruz. Oysaki daha birkaç sene öncesine kadar durum böyle değildi. Teknoloji, özellikle son 20 senedir hayatımızın çok içinde ama cebimize girecek kadar küçülmesi, bizi sürekli ulaşılabilir bir hale getirmesi, sosyal medyayla aklımızı çeliyor oluşu daha yakın tarihte gelişen bir durum. O kadar kısa bir sürede o kadar büyük bir değişim yaşadık ki teknolojinin psikolojimiz üzerindeki etkilerini son birkaç senedir yavaş yavaş araştırmaya ve anlamaya başlıyoruz. Hem çocukların hem büyüklerin kafalarını ekrandan kaldı(a)mayacak kadar telefonlarıyla ilgili oldukları bu dönemde, gündelik hayatımızda pek çok değişiklik gerçekleşiyor. Artık bedava internet sağlamayan kafeye oturmuyor, internet şifresi çalışmazsa garsonlara bağıyor, yanımızdan şarj aletimizi hatta yetmez diye taşınabilir şarjları eksik etmiyoruz. Yakında

priz olmayan bir yere oturmayı reddediyor ve hatta telefonumuza bakamayacağımız aktiviteler yapmaktan bile kaçınıyoruz. 2010'dan beri, bu tip belirtileri bir araya toplayan ve konuyu bilimsel olarak çalışılabilir kılan bir terimimiz var: Nomofobi. İsim, İngilizce'de "telefonsuz kalma korkusu" demek olan "no-mobile-phone phobia" kelimesinin kısaltılmış hali. Terim, Birleşik Krallık Posta Ofisi'nin, YouGov adlı bir araştırma şirketini cep telefonu kullanıcılarının yaşadıkları kaygıları araştırması için tutmasıyla ortaya çıktı. **Bu araştırma, cep telefonu kullanıcılarının %53'nün telefonlarını kaybetmekten, şarjlarının bitmesinden ve internete ulaşamamaktan yoğun kaygı duyduklarını gösteriyor.** Çalışmanın sonunda bu tip belirtileri içeren duruma yeni bir isim koyulmuş oldu.

Cambridge Sözlüğü 2018 yılında tarihinde ilk kez yılın kelimesini halk oylamasıyla seçmeye karar verdi. 2018 yılını en iyi anlatan kelime olarak "nomofobi" seçildi. Ve yılın kelimesi olarak Cambridge Sözlüğü'ne girdi. Son dönemlerde popüler kullanımda olan kelimelerden biri de ilk olarak psikolog David Laramie tarafından kullanılan kelime "ringxiety". Kabaca zil sesi kaygısı olarak çevrilebilecek terimin anlamıysa, telefonun zil sesini benzer bir sesle karıştırarak telefon çalmadığı halde gerçekte zil sesini duyduğunu düşünerek telefonunu kontrol etmek. "Nomofobi" ve "ringxiety" gibi kelimeler ve hatta ekran bağımlılığı ya da sanal bağımlılık gibi bozukluklar henüz hiçbir psikiyatrik tanı kitabına girmemiş olsa da hepimiz bu durumları, hem kendi deneyimimizden hem de çevremizdeki insanlardan fazlasıyla iyi biliyoruz. Günümüzde, terapiye gelip de telefonunu çok fazla kullandığını utanarak söylemeyen bir danışan neredeyse yok. Teknoloji ve insan ilişkisi geliştikçe, hem deneyimden doğan bu tip kelimeleri daha sık duyuyoruz hem de bu konularda daha fazla bilimsel araştırmalar yapılmaya başlanıyor. Nomofobi'yle ilgili yapılan son araştırmalar bu fenomeni iki şekilde tanımlıyor:

(1) Kişinin telefonu yanında olmadığında hissettiği kaygı ve huzursuzluk
(2) Öğrenme, güvenlik, başkalarıyla bağlantıda olma gibi önemli ihtiyaçlarımızı karşılamak için telefona ne kadar ihtiyaç duyduğumuz. Haritalardan yol bulmak, navigasyondan trafiğe bakmak, hatırlayamadığımız şeyleri anında arama motorlarından bakmak derken telefonlarımıza bağımlılığımız giderek artıyor. Hatta yapılan nöro bilim araştırmaları bir şeyleri hatırlaması için telefonlarımıza güvenmemizin hafıza becerilerimizde ciddi bir düşüş yarattığını gösteriyor.

Telefon bu derece elimiz ayağımız olduğu için hepimizin bir derece nomofobi belirtileri gösteriyor olması anlaşılabilir bir durum. Ancak bazı insanların telefonlarından ayrı kalma korkularının, evlendikleri günde yaşadıkları heyecana ve dişçiye giderken ki korkularına benzer seviyelerde bulunması bu 21. yüzyıl hastalığı için alarm sinyallerinin çalmaya başladığını gösteriyor. Scientific American'da yayınlanan bir makaleye göre telefonlarımıza bağımlılığımız, partnerlerimize bağımlılığımıza çok benziyor. Telefonlarımız, sevdiğimiz birini düşündüğümüzde beynimizde aktive olan bölgeleri harekete geçiriyor. Şu an siz de merak ediyor olabilirsiniz; "Evet telefonuma sık sık bakıyorum ama nomofobik olabilir miyim?"

Aşağıdaki soruları kendiniz için cevaplayın:

- Bazı bilgileri telefonunuzdan bakamayacak olsaydınız huzursuz hisseder miydiniz?
 - Şarjınızın bitmesi sizi korkutur mu?
 - İnternetin çekmediğini fark ettiğinizde sık sık internetin gelip gelmediğini kontrol eder misiniz?
 - Yanınızda telefonunuz olmadan bir yere gitmekten çekinir misiniz?
 - Bir süre telefonunuza bakmadığınızda sosyal medyada neler kaçırdığınızı düşünüp rahatsız olur musunuz?
 - Telefonunuz yanınızda olmadığında nasıl zaman geçireceğinizi bilemediğiniz olur mu?
- Telefonlar hayatımızı ne kadar kolaylaştırsa da onlara bağımlı olmuş durumdayız. Hayattan keyif almamıza yarayan en önemli şeylerden biri olan anın içinde kalabilme yetimizi neredeyse tamamen kaybettik. Oysaki telefonlarımızı, kimliğimizin, hafızamızın, becerilerimizin bir parçası olarak değil, bir araç olarak görebilecek mesafede tutabilmemiz ve bizi yalnızlaştıran değil, zenginleştiren bir şekilde kullanmayı öğrenmemiz gerekiyor.

Hayattan keyif almamıza yarayan en önemli şeylerden biri olan anın içinde kalabilme yetimizi neredeyse tamamen kaybettik.

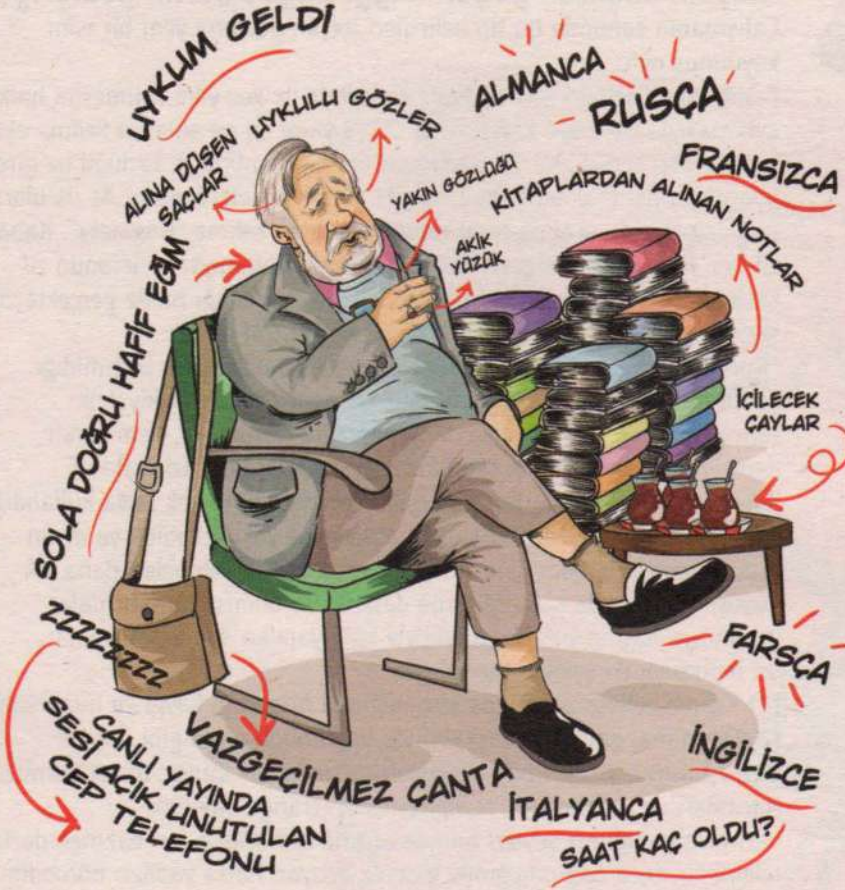

bazı tipler

en le ri

İLBER ORTAYLI

En uzun söz-deyim

Geline oyna demişler, yerim dar demiş; yer göstermişler, yenim dar demiş

En kısa atasözü

Aç ayı oynamaz.

En uzun atasözü

Abdal ata binince bey oldum sanır, şalgam aşı girince yağ oldum sanır

En uzun fiil-deyim

Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak.

Alfabemizin ilk 14 harfiyle yazılan en uzun kelime

Affedicideki

En uzun sıfat-deyim

Huyu huyuna suyu suyuna uygun

En uzun kısaltma

İYSSKSIID (İş Yerinde Sağlık, Sağlık Korunması Ve Sigorta İle İlgili Danışma)

En uzun ad

Abdullmuttalip

En uzun il adı

Afyonkarahisar

En uzun ilçe adı

Şereflikoçhisar

En uzun kelime

Kuyruksallayangiller

Dünyadaki en uzun kelime

Muvaffakiyetsizleştiricileştiriveremeyebileceklerimizdenmişsinizcesinesiniz (75 harf)

En çok anlamı olan kelime

Çıkmak (TDK'da 56 anlamı bulunuyor)

En çok anlamdaş

Tuvalet, Ayakyolu, Memişhane, Abdesthane, Kenef, Hela, Yüz numara, Kademhane

Harf tekrarı içermeyen en uzun eksiz kelime

Konseptüalizm

En uzun bir sesli bir sessiz giden kelime

Mücadelecileşiveremeyebileceğimizin

Alfabemizin son 14 harfiyle yazılan en uzun kelime

Tutuşturtuşumuzunmuş

Art arda çiftler çiftler en çok harf bulunduran kelime

Maatteessüf

En uzun soyad

Kocakethüdaoğullarından

En çok rastlanan ad soyad

Mehmet Yılmaz

En uzun cadde

Profesör Doktor Muammer Aksoy Caddesi

En uzun palindromik kelime

Esneyemeyense

*palindromik, tersten okunuşu da aynı olan cümle, sözcük ve sayılar

Tersten okunduğunda da anlamlı olan en uzun kelime

İralamamalara - Aralamamaları

CANAN KARATAY

akdeniz

Peki biz buraya niye gelmiştik? Gezmeye desem değil. Hava almaya desem hiç değil. Bu ziyaretin nedenini öğrenmek için üzerinden kırk yıl geçmesi gerekecekti.

Yine babaannem, yine biz. Bu defa, kar, kış, kıyamet, şubat ayının ayazı, sisi, soğuğu demeden yatılı misafirlğe gidiyoruz. İstanbul'dan çıktık kabilelerle gibi bir durumumuz var. Çünkü hakikaten öyle. Gittiğimiz yer Karadeniz ve Marmara'nın Avrupa Yakası'nda birleştiği burun. İşte orada babaannemin bir arkadaşının evi var. Yazlık ama o kışın da burada. Sonradan anladığım gitme sebebimiz zaten bu. Yazın neyse ama kışın ne işi var dağ başında?

Dağ diye bir şey yok tabii ortada. Denize inen hatta iki denize birden inen yumuşacık bir tepe görünüyor sadece. Komşular kış tatiline mi gittiğimizi sormuşlardı. Dağ fikri, ıssız sessiz yer anlamından çok biraz da bununla ilgili olmalı. Çocukluk hatıralarımda öyle kalmış işte.

"Hoş, kayak takımlarını alsak iyi olurdu. Allah vere orada kar vardır," demişti arabadakilerden birisi. Acaba hangi birisi? Şimdi önce buraya açıklık getirmem gerek: Beş fil bir arabaya nasıl sığarsa biz babaannemin mavi Ford'una öyle sığmıştık. Daha doğrusu sığışmıştık. Direksiyonda babaannem, yanında rahmetli annesi, o zaman hayattaydı tabii, hayalet değil yani. Onun kucağında ben, arkaya geçiyoruz: Annem, kucağında kardeşim, yengem, kucağında kuzenim, babaannemin kız kardeşi, kucağında kızı, halam ve kucağında kuzeni Selma Abla. Kaç kişi etti? Dört çocuk, yedi yetişkin.

Dedem bizi yolcularken yarım ağızla, "Keşke Chevrolet'yi alsaydınız geniş geniş," demişti.

Babaannem, "Hadi hadi, vermek istemiyorsunuz o arabayı bize," deyip gazı köklemişti. **Alfonsa Cuarón'un harikulade filmi Roma'da kocasının geniş arabasını kullanan kadını görünce gözlerimin dolma sebebi. Bizim evin kadınları bu geniş geniş arabayla bir değişik yol alıyorlardı İstanbul yollarında.** Bir keresinde, yengem olabilir bu, Hilton'a girerken arabanın havalanıp otelin giriş kapısı üzerindeki meşhur uçan halı formundaki mimari düzenlemenin üzerine uçup, konacağını zannettiğini söylemişti. Zaten dedem o günden sonra geniş arabayı evin kadınlarına yasak etmişti.

"Evin kadınlarına yasak falan bunlar çirkin uygulamalar." Bunu büyükanne söylemişti. Babaannemin annesi. İyi günündeyse damadını yani dedemi, Marcello Mastroianni'ye benzetirdi.

Yol mu bizi gitti, biz mi yolu gittik bilmiyorum ama sonunda vardık.

Şunu eklememe izin verin lütfen: Yol boyunca hava berbattı.

Babaannemi kocaman direksiyonun üzerine eğilmiş, yağmura sileceklerin yetişmediği pencereden önünü görmeye çalışırken hatırlıyorum. Yağmur bitiyordu sis, sis çekiliyordu kar, kar bitiyordu yol buzlanmış oluyordu. Böyle böyle gittik ve kimsenin sesi çıkmadı arabada. Korkunca öyle olur. Sessizleşir insan. Ama bizimkisi gereksiz yaratılmış bir dramdı. O iç çekişler falan ne oluyorduk öyle?

Sonunda vardık. Sanki öldük ve cennete vardık. Yol bittiğinde öyle tuhaf bir şey olmuştu: O kış havası çekilmiş yerini güneşli güzel bir gökyüzüne bırakmıştı. Buna hayretle konuk gittiğimiz eve doğru yürüdüğümüzü hatırlıyorum. Güneş yükseldikçe yükselmiş, sağımızı solumuzu kuşatan denizler gümüş olup yanmaya başlamıştı. O rüzgârlı bayıra ayak bastığımız anda şiirdeki gibi iklim değişmiş, Akdeniz olmuştu.

Peki biz buraya niye gelmiştik?

Gezmeye desem değil. Hava almaya desem hiç değil. Bu ziyaretin nedenini öğrenmek için üzerinden kırk yıl geçmesi gerekecekti:

Geçtiğimiz gün bir aile dostumuzun cenazesi vardı. İşte o hanımefendiyi kırk yıl önce ölmekten kurtaran bizim kadınlar kafilesiydi.

Biz emrivaki yapıp kopup gitmesek, bir avuç inci tanesine benzeyen uyku ilacını ağzına dolduracaktı. Daha fenası gidip kendisini Karadeniz'e atacak, olmadı Marmara'nın akıntısına bırakacaktı. Daha daha olmadı, kendisini asacaktı. Aklından bütün ölüm halleri geçmiş ve sonunda babaannemin mavi Ford'unun motor sesi duyulmuş.

Bir kere kıyısından dönülen ölüm, eceliyle vefat eden bu hanımefendiyi uzun bir ömrün kıyısına çıkarmış. Babaannem bin kaplan gücündeki sezgileriyle (beni yazar yapan aynı genetik sezgiler) bu ahababının sıkıntıda olduğunu sezmış ve böyle torun torba kapisına dayanarak ona ters köşe yapmış. Dönüşte bizi niye yol ortasında bırakıp kendisi gerisin geriye döndü, ertesi gün kadını alıp bize getirdi, hakkımı helal ederken anladım: Helal olsun.

"Bir insan fikrinde birkaç yüz bin kere ölür. Ama gerçekten ölse pişman olur. Çünkü yaşamak öyle güzel bir şeydir." Ölümün kıyısından dönüp pek uzun ve görece güzel devam eden "bir ömrün, bir kadının" dün kaldırılan cenazesinde bunu düşündüm. Hayat tıkiş tıkiş bir yolculuk. Mevsim kimi zaman Akdeniz kimi zaman yağmura sileceklerin yetişmediği bir rezalet. Ama sürüyor, sürsün. Hikâyenin sonunda yani eninde sonunda ölüyorsunuz çünkü.

**Hayat tıkiş tıkiş
bir yolculuk.
Mevsim kimi zaman
Akdeniz kimi
zaman yağmura
sileceklerin
yetişmediği bir
rezalet.**

İbrahim Büyükak

bomba bomba nokta kom

Evin kapısını çalmaya başlıyorlar. Arkadaşım o anda bitmiş vaziyette. Çünkü babası kapıya çıkıp pakete bakacak ve kim bilir başlarına neler gelecek! Neyse ki kapı açılmıyor.

Sevgililer Günü çok eski bir gelenek. Bu hikâyenin geçmişi İmparator İkinci Claudius'a dayanıyor. Claudius evli erkeklerin kötü askerler olduğuna inandığı için evlenmeyi yasaklıyor. Valentine ise evlenmenin Tanrı'nın **insan** için planladığı şeylerden biri ve ayrıca dünyanın amacı olduğuna inandığından gizli bir şekilde insanları evlendirmeye devam ediyor. Claudius bunu fark ettiğinde Valentine'i hapse atıyor ve sonra ölüme mahkum ediyor.

Hapiste Valentine, gardiyanın kızına aşık oluyor ve 14 Şubat'ta idama götürülürken kızı "Senin Valentine'in" imzalı bir aşk mektubu gönderiyor. Sevgililer Günü'nün temelleri de işte bu mektupla atılıyor.

"Peki bu Valentine'in aşık olduğu gardiyanın kızının onuncu kuşak torunu şimdi kim? Tabii ki Aleyna Tilki!" diye sevgili Sunay Akın gibi devam etmek isterdim ama öyle değil elbette... Ancak bu kadar bilgiyi vermemin sebebi, 14 Şubat Sevgililer Günü'nün ne kadar köklü bir gelenek olduğunun altını çizmek içindi.

Aslında Sevgililer Günü'nün bütün dünyada bu kadar popüler olmasına sebep olan; çikolata, çiçek ve dev peluş ayı satışına bilmeden büyük katkı sağlayan İngiliz Edebiyatı'nın iki devi: Chaucer ve Shakespeare'dir! "Peluş ayıcık almak ya da almamak işte bütün mesele bu(!)"

Tabii mevzu Sevgililer Günü olduğunda hemen "Bu kapitalizmin bir oyunu yea, ben kutlamıyorum," diyenler çıkacaktır. Kapitalizmin bunca kirli oyununa gıkını çıkarmamış bir güruhun, Sevgililer Günü gibi, kapitalizmin belki de en tatlı oyununa bunca ses çıkarmasına anlam verebilmiş değilim. Bana hediye almamak için bugüne kadar bulunmuş en altı dolu sevgili bahanesinden başka bir şey gibi gelmiyor, kimse kusura bakmasın.

Hediye alırken de çok dikkatli olmak lazım. Klşe hediyelerden kaçınıp fark yaratmak önemli. Ama bunu yaparken abartmamak da lazım ki birçok insan bu hataya düşüp kendini rezil edebiliyor. Hele ki filmlerden etkilenmek bunun en tehlikesi! **Misal; bir arkadaşım sevgilisini, filmlerdeki romantik pikniklerden etkilenip, 14 Şubat'ta, buz gibi havada, dere kenarına pikniğe götürünce ikisi de domuz gribine yakalanmıştı.**

Esasen üniversiteden bir arkadaşımın -şimdi isim verip rencide etmek istemiyorum- çok acayip bir 14 Şubat hediye anısı var:

Uzun yıllardır birlikte olduğu sevgilisine 14 Şubat'ta çok güzel bir saat hediye alıyor. Tabii gençlik ateşinin verdiği gazla ikinci bir hediye olarak iç çamaşırı takımı alıp, saati ve iç çamaşırı takımını çok güzel bir paket yaparak, bu paketi müstakil evlerden oluşan bir sitede, ailesiyle birlikte oturan sevgilisinin kapı önüne bırakıyor. Paketi de çok sıradan yapıyor ki dikkat çekmesin! Kız kapıyı açtığı anda paketi görecek ve sevinçten havaya uçacak, planı bu!

Tabii bir an önce kızı arayıp kapıyı açmasını istemesi lazım çünkü evde sevgilisinden önce kızın anası ya da babası paketi alıp açarsa sevgilisinin sevinçten havaya uçmasını bekleyen arkadaşımı

gerçekten havaya uçurabilir(!) Arkadaşım sevgilisini arıyor sürekli ama kız telefonunu duymuyor. Belli ki uyuyor. Telefonla kızı aramaktan vazgeçip kapıya doğru yönelip hediye geri almak istiyor ama nafi! Site yöneticisi kapıdaki şüpheli paketi fark ediyor. Önce kapıcıyı yanına çağırıyor, sonra kapıcıyla beraber kutuya doğru yaklaşıtlarında kutudan gelen tik tak saat seslerinden dolayı aşırı tedirgin oluyorlar. Çünkü kızın babasının ünlü bir ceza avukatı olmasından dolayı bombayla ilgili bir tedirginlik hep var!

Evin kapısını çalmaya başlıyorlar. Arkadaşım o anda bitmiş vaziyette. Çünkü babası kapıya çıkıp pakete bakacak ve kim bilir başlarına neler gelecek! Neyse ki kapı açılmıyor. Belli ki anne, baba işe gitmiş. Öyle olunca site yöneticisi daha büyük panik yapmaya başlıyor. Bu hareketliliği fark eden site sakinleri de müthiş bir kalabalık oluşturuyor. Polisi aramaya karar veriyorlar. 10 dakika sonra polis olay mahalline geliyor. Arkadaşım bir taraftan kız arkadaşını aramaya devam ediyor ama kızıdan tık yok. Çocuk perişan halde!

Kutudaki tik takları duyan polis de tedirgin olunca önce yöneticinin telefonundan kızın babasına ulaşıyor. Bir paket bekleyip beklemediği soruluyor. Beklemiyorum yanıtı alınınca panik daha da artıyor ve bomba imha ekibi aranıyor. 15 dakika sonra ekip olay mahalline geliyor. **Arkadaşım, olayların geldiği noktadan dolayı şoke olmuş vaziyette! Dili tutulmuş, yerinden kımıldayamıyor, ne yapacağını bilemiyor.**

Artık belli bir süreden sonra ortaya çıkıp paket benim diyecek cesareti de bulamıyor. Bomba imha ekibi paketi patlatırsa hem güzelim hediyeler heba olacak hem de sütyen don havaya uçacak, tam bir rezillik yaşanacak. Belki patlamada bu anlaşılamayabilir ama arkadaşım bunun böyle olacağını hayal edip daha çok yiyor kendini(!)

Neyse ki bomba imha ekibi tam işleme başlayacağı sırada kulaklıklarıyla müzik dinlerken uyuyan sevgilisi uyanıp kapıya koşuyor ve paketi içeri alıyor. Kapıda toplanan kalabalık da o son patlamayı görememenin verdiği hüznle evlerine dağılıyor.

Farkı hediye değil, ilişkinin kendisinde yaratalım arkadaşlar! Sevgilimize bir günü değil, her günü sevgililer günü yapalım ki işte o zaman Sevgililer Günü'nün bir anlamı kalmaz!

Önce kendi sevgilimin, eşimin, sevgili eşimin sonra da bütün sevgililerin Sevgililer Günü kutlu olsun.

Gökhan Dağıstanlı

akşamın olduğu yerde

**Zaten sen hep böyle yapıyordun.
Unutmaktan çok unutulmamakla
ilgileniyordun ve bunu asla kutsal
bir tesadüfün kucağına bırakmıyordun.**

Çok olmuştu biz ayrılalı. Sayısı tam olarak tutulmamış, yaşanmaya değil, bitmeye teşne yüzlerce gün... Uzaktan uzağa birbirimizi seyrettiğimiz, güzelliğini yitirse de arzusunu tüketememiş bir sevdanın voltalarca ayak izleriyle dolu üç mevsimi geride bırakmıştık. Elde kalan; adına yazılmış onlarca mektup, kalp seviyesinde tutulan birkaç fotoğraf ve hatıranın üstünü örtmeye çalışan birkaç isim... Sıcaklığı sıcaklığına söylenmiş yalanlar, duygusu pas tutmuş şiirler, körü körüne girilmiş yataklar, ısı transfer yasaklı dokunuşlar ve yaklaşması mümkün olmayan birkaç cisim... Sessiz sedasız çınılıyordu hayat kulağımda, tadı tuzu kaçık da olsa öldürmüyordu. Geçmişin ısrarlı ihbarı geleceği kurtarmıyordu. Hıçkırıyordu bazen, bağırıp çağırıyordu bir yanım. Alışılmamış yalnızlığıma bastırarak kayayı parçalasın diye yalvarırken Tanrı'ya, bir akrep yelkovan kovalamacısıyla geçiyordu geceler. Buz gibi bir kısır döngüde mutluluktan tasarruf ediyordum. Anlamını koşarak yitiriyordu cümleler, kelimeler, heceler...

Sonra bir gün gözümü kaçıramayacağım bir işaret parmağı gibi geçen yıl gittiğimiz meyhaneyi gösteren notun ilişti gözüme. "Seneye bugün," demiştin, "berabersek hala buraya yine gelelim. Yok eğer ayrıldıysak, beni burada bekle." Sonra tutup ben unuturum diye telefonuma kaydetmiştim. Gereğini yaparken zaman, teknoloji tüm gaddarlığıyla bu grostonluk anıyı başımdan aşağı boca etti o an. Zaten sen hep böyle yapıyordun. Unutmaktan çok unutulmamakla ilgileniyordun ve bunu asla kutsal bir tesadüfün kucağına bırakmıyordun. Tam seyreilmeye yüz tutmuşken zihnime çarpışların, düzeneği düşüncesizce hazırlanmış uzaktan kumandalı bir patlayıcıyla geceleri üstüme yıkıyordun. Sevinçleri çalınmış bir insanın yaşama sıkı sıkıya tutunmasını bekleyemezsin. Birkaçından sağ kurtulmuşum ama mesele hayatta kalmak değildi. Sadece o zaman öyle sanmıştım. Şahsi oynamana kızsam da kafamı tekmelerine sokarken parça tesirlerinden nasibimi ne çok almıştım. Ne yaptım o gün biliyor musun? Sabahın ilk saatlerinde uyandım. Duş aldım, dişlerimi fırçaladım. Peşin hükümleri yıktım. Akıl danıştım, fikir yürüttüm, kararlar aldım. Tuttum sonra tüm aldığım kararlardan caydım. Fazla özenmekle, seçilmiş bir özensizlik arasında gittim geldim. Önce bir özlem sardı kanımı, özene bezene giyindim. Sonra müteakabiliyet endişesi yaktı canımı; fazla buldum, giydiğim ne varsa çıkardım. İçimdeki şiirlerin dışarıdan okunmayacağı bir şeyler geçirdim üstüme. Akşamüstü demiştik, onu hatırladım. Nabzımı bileğimde tutmaya çalıştım. Güzel kokmak için parfüm sıktım. Aynayı eskittikçe eskittim. Kendimi beğenmenin kıyısından geçtim. Yalnızlıkla boğuştu. Hava çok sıcaktı, terlemekten korktum. Boyumdan büyük bir heyecanla tanıştım. Gözü dönmüş bir kalbi yatıştırdım. Yabancıladım sonra, kendime yakıştıramadım. Gereken sakinliğe yaşım tutmadı, heyecanın üst seviyesine büyük kaçtım. Sığamadım odalara. Baktım vakit akşamüstüne yaklaşmakta nazlı, evden erken çıktım.

Nasıl da güzeldi Çengelköy'de manzara. İcabeti kaçınılmaz bir daveti vardı, dibine kadar sokulmuş bir masaya oturdum. Bizim garson çocuk geldi. Senden şüpheye düşüp bir 35'lik söyledim. "Tek misin abi?" dedi. Adını söylemedim. Sadece ben bilirsem gururum daha az kırılır diye düşündüm. "Daha çok erken," dedim kendi kendime, sevdiğim bir şarkı açtım. Rakımdan ilk yudumu aldım, peynirden bir çatal, kavundan bir çatal...

**Her
duygu gibi
umut da
sonsuz
dek var olma
telaşındadır.**

"Daha çok erken," dedim kendi kendime, bir ayrılık şarkısı açtım. İkinci dublemin sonu gelmişti, yenisini koydum. Peynirden bir çatal, kavundan bir çatal aldım. "Ne iyi yaptım da geldim," diye bağırarak kendime sessizce, ta içime duyurmaya çabaladım. Bir yalnızlık şarkısı açtım sonra, acı acı gülmekten "Daha çok erken," diyemedim. Dördüncü dublemi bitirdim, peynirden bir çatal, kavundan bir çatal... Kan kırmızı lekeler bırakıp gökyüzüne, kara parçasının arkasına doğru saklanmaya başlamıştı güneş. Bizim çocuk geldi. "Bence gelecek abi," dedi. İnandım ona, "Daha çok erken," dedim içimden. **Bir ümide uzanmış insanların halidir bu. Hayatta kalabilmek için inanmak zorundadır. İçinin sesini ağızına eliyle bastırarak kapatır da iyi niyetli bir yalana körü körüne inanır.** Ben de öyle yaptım. Bir duble rakı söyledim, tuttum üstüne kahreden bir şarkı açtım:

"Akşamın olduğu yerde bekle diyorsun gelmiyorsun.
Çünkü seni çok sevdiğimi biliyorsun, gelmiyorsun..."

Bir ölüm sessizliği, garsonun acımayla karışık şefkati, şuursuzca ödenmiş hesap... Sırtımı sıvazlayan bir el "Sıkma canını," dedi. Dönüp kim diye bakmadım. Bütün askerlerini yitirmiş, tüm silahlarını bırakmış, haysiyetinden yaralı bir komutan gibi sessiz sedasız çıktım kapıdan. Bir sigara koydum dudaklarımın arasına ama yakmadım. Öylece yürüdüm... Benim dışımda her şey bir yaz akşamına yakışıyordu sahilde. Benle kıyaslarsan hepsi mutlu insanlar, çarşaf gibi boğaz, kandilini tutuşturmuş bir ay, karanlığa can atan gece, aklını denize kaçırmış martılar... Çaresizliğin telaşıyla sıkışan adımlarımı, bilmenin sakinliği dizginliyordu. O an sorsan, kalbimin gürültüsünden sabaha kalmaz öldürdüm. Benim ilişkiye oturmaya gelmişliğim, senin mutlu olmaya şartlanmışlığın denizin nezdinde belki de son kez yüzüme çarpıyordu. Sonra yine yanaklarımda tuz lekeleri, dudaklarımda yüksek frekanslı bir deprem, bacaklarımda yıllarca sürmüş bir harp yığınlığı...

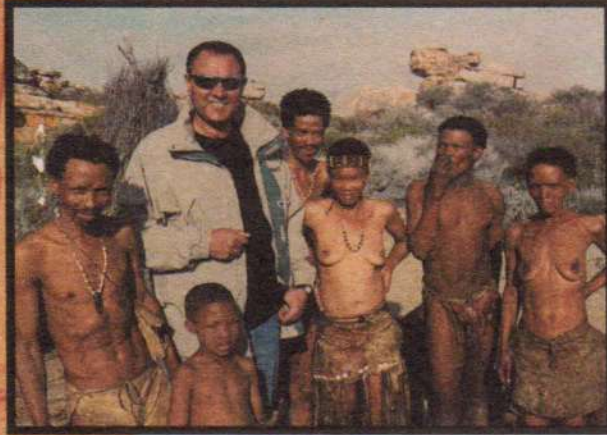
Gelmemen neyse ne, geleceğine inanmaktı zor olan. Çünkü bir türlü eceli gelmeyen kavuşma umudunun intiharıydı bu. Şak diye geçirmesini bekleyemezsin ilmeği boynuna. Her duygu gibi umut da sonsuza dek var olma telaşındadır. Ama ne bu telaşı yeter yaşamasına ne bende tereddüt hayatını kurtarır. Yıldızlar sönebiliyorsa umutlar da tükenebilir. Ölüm yoktur sonunda amenna, tutar sıfırdan başlar insan. Elbet zaman geçer, kapanır her yara, o gözyaşları da kurur. Ama kırılmak için yaratılmamışlığımız zorlar canımızı durur.

Bugün baksan seninle ben sisli bir zaman dilimiyiz hafızamda. Hayatın belki de en büyük dersiydi bu, yaşanan ne varsa dünle sınırladım. Sahi ben bu acı hatırayı nasıl hatırladım?

"son 10 yıldır devir, beyin yıkama devri..."

Emrah Akbaş

90'ların en özel programlarından biriydi Teksoy Görevde. Sarı montuyla, deri eldivenleriyle, kendine has sunumuyla Türkiye'yi ekranlara kilitleyen Sadettin Teksoy'la geçmiş zamanı konuştum.

Teksoy Görevde neden bu kadar çok sevildi?

Eski Star TV bir eğlence, bir popüler kitle kanalıydı. İşte ben de kitleleri vuracak, ekran başına çakılmasını sağlayacak ve bol reklam getirecek bir format hazırladım. Sarı monttan gözlüğe, selamıma kadar hepsini hesapladım. Teksoy Görevde matematiği çok sağlam, süresi, akış biçimi çok iyi hesaplanmış bir programdı. Türk televizyonculuk tarihinin bu anlamda en klas programlarından biridir. Doğru bilgiyi sağlam süslüyordum.

Sarı montunuz ve deri eldivenleriniz duruyor mu hâlâ?

Elbette duruyor. Onlar olmazsa olmazım, benim simgem. Sarı; hayatı, sıcaklığı, yazı, güzel ve keyif verici imajları göz önüne getirir. Yürüyüşümle, konuşmamla, giysilerimle beni Türkiye'nin her yerinde anında tanımlıydı. Kalabalıklar içinde giysilerimle dikkat çekici olmalıyım. Seyirci, ekranda yüzlerce kişilik bir kalabalığın içinde bile beni kolayca seçebilmeliydi.

Programlarınızın hep bir gizemli havası vardı. Siz bu gizemin etkisinde kaldınız mı?

Tabii ki kalmadım. Benim gerçek anlamda bir gazetecilik geçmişim var. Yıllarca polis muhabirliği, savaş muhabirliği yaptım. Onlara çatışmaya girdim. Bombaların bir yağmur gibi yağdığı, mermilerin vızır vızır geçtiği savaş alanlarında bulundum. Aslında her şey beyinde bitiyor. Çok güçlü ve dış etkenlerden dağılmayacak bir ruh halim var.

Bir süre sonra yapılan haberlerin reyting uğruna yapıldığı söylendi. Taşın doğurması, Keloğlan Mağarası gibi... Bunlar gerçek mi yoksa senaryo muydu?

Benim birine yalan borcum mu var? Niye durduk yere yalanlarla dolu bir program yapıp kendimi, kariyerimi riske atayım? Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki siz ekrandan sallasanız, o yalanın kokusu ertesi güne kalmaz çıkar. Medya sektöründe olmayana oluyor gibi sunmak, hele hele ulusal bir kanalda milyonların gözlerinin içine açıkça yalan söylemek öyle dışarıdan atıp tutulduğu kadar kolay değildir. Kaldı ki zaten öyle bir karaktere sahip değilim.

Kutuplarda namaz, Tekinsiz Ev, Bursa Tarzanı gibi birçok anınız var. Unutmadığınız bir tanesini anlatır mısınız?

Ekibimle birlikte 1997 yılının yaz aylarında oldukça zor bir yolculuktan sonra ulaştığımız Kuzey Kutup Bölgesi ve Grönland Adası'nda yaşadığım serüvenleri oldukça keyifli ve profesyonel bir belgesel diliyle ekranlara taşıdım. "Soğukun Kalbine Yolculuk"un rekoru sonraki yıllarda da kırılmadı. Yayınlandığı tarihlerde Türkiye sınırları içinde televizyon başında bulunan her iki kişiden birinin izlediği resmi kayıtlara geçti. Grönland Adası'ndaki bir buz çölünde, eksi 20 derece soğukta güçlükle ayakta durabildiğim ve gözlerimden yaşlar süzülürken şükür namazı kıldığım, dünyanın damına ay yıldızlı bayrağımızı diktiğim o duygusal anları asla unutamam.

"Canavar Uzmanı" olarak da anıldınız, siz kendinizi Canavar Uzmanı olarak görüyor musunuz?

Asla öyle anılmadım! O işin aslı şu: Van Gölü Canavarı'nı ilk görüntüleyen bendim. Türkiye'de gündemin ilk sırasında haftalarca yer aldı. Kanal D İstanbul'da Terkos Gölü'nde bir manda görüntüsünü "İşte Van Gölü Canavarı"

"Bugün bir Ali Kırca, bir rahmetli Mehmet Ali Birand mı var ki beğeneyim!"

diye haber yaptı. Vanlılar buna çok içerlediler. İşte o günlerde benden telefonla orada yaşananları anlatmam, Kanal D'ye bağlanmam için ricada bulundular. Ben canlı bağlantı sırasında dağlık bir bölgede ekranı göremiyordum. Anlatımım sırasında benim görüntümün altına "Canavar Uzmanı Sadettin Teksoy" yazmışlar.

Netflix dizisi Stranger Things'le bir çalışmanız oldu. 2. sezonu sizinle duyurdular. Nasıl kesişti yolunuz?

Stranger Things dizisinde "Gizem Avcısı" olarak rol aldım. Hazırlık aşaması yaklaşık altı ay süren, çekimleri yurt içi ve yurt dışında gerçekleşen, 80 kişiden oluşan güçlü bir ekiple yapılan, çok büyük bir projeydi. Yabancı bir dizinin yeni sezon tanıtımında oynamak, üstelik bütünüyle Türkiye'yi temsil etmek bana nasip oldu. Amerikalılar bizimle bizim olmadığımız kadar ilgili.

Şimdi 90'larda yapılan programlar gibisi yapılmıyor. Sizce televizyon izleyici kitlesi nasıl değişti?

Teksoy Görevde'de önemli olan devirdi. Ne acıdır ki son on yıldır devir, beyin yıkama devri... Ekranlara baktığınızda dizilerle, dedikodu ve yemek programlarıyla insanlar adeta uyutuluyor. Kaç kanalda gerçek habercilik yapılıyor? Kaç kanalda insanlara bilgi yüklü programlar sunuluyor? Ben de dâhil çoğu insan yanıltıcı olduğu gerekçesiyle ana haber bültenlerine bakmıyor. Bugün Teksoy Görevde gibi bir programın yapılması çok ama çok zor. Çünkü hep ucuza kaçılıyor.

Televizyondaki programlar arasından beğendiğiniz bir programcı bulunuyor mu?

Bugün bir Ali Kırca, bir rahmetli Mehmet Ali Birand mı var ki beğenimi söyleyeyim!

Şu an neler yapıyorsunuz? Nasıl geçiyor Sadettin Teksoy'un bir günü?

Dört buçuk yıl boyunca ön araştırmalarını yaptığım, Hz. Muhammed'in vefatından önceki son 10 gününde neler yaşandığını anlatan uzun metrajlı film senaryosu yazdım. The Message (Çağrı) filminin devamı niteliğinde olacak. Çok ses getireceğine inandığım, bilinmeyenlerle dolu olan bu süreçte araştırmalarım hâlâ sürüyor.

Candaş Tolga Işık

onun yanlış kardeşi yusuf!

Yemek bitmek üzereydi ki aniden kapı çalmaya başladı. Ama nasıl bir çalmak! Adeta kırarcasına kapıyı çalan o ses birkaç saniye sonra belli oldu: “Açın kapıyı, polis!”

Enis Batur bir şiirinde “Beşir Fuad” için “Yanlış kardeşim benim” der. Ne zaman o şiiri okusam aklıma Arslan Bey’in acı hikâyesi gelir... Arslan memleketin yetiştirdiği en değerli tiyatro yazarlarından biriydi. 12 Eylül darbe rejiminin ülkede eline kitap değmiş kim varsa işkence

tezgahlarından geçirdiği o insanlık tarihinin en utanç verici günlerinden birinde Cihangir’deki eski Etap Otel’in arka sokağındaki evinin kapısı çaldı. Üç ay önce hamilelik haberini aldıkları eşi Cahide Hanım’la evde oturuyorlardı. En yakın dostlarından Yusuf’tu gelen. Arslan’ın siyasetle, o günlerin deyimiyle “sağla-solla” pek işi yoktu. Üzülüyordu yaşananlara ama beladan uzak durmaya çalışıyordu. Ta ki o bela kapısını çalana dek başarmıştı uzak durmayı. Arslan’ın aksine Yusuf “sağ-sol” hadiselerinin tam göbeğindeydi. Nerede bir “olay” varsa Yusuf oradaydı. Nitekim eve girer girmez belindeki tabancayı çıkarıp “Bunu nereye saklayayım, ortada durmasın,” dedi Yusuf. Yarı şaşkın yarı çaresiz bir ifadeyle “Ben anlamam ki,” diye cevap verdi Arslan. Yusuf birkaç saniye düşündükten sonra salondaki küçük süs heykelini gösterdi: “Bunun içine koyayım...”

Akşam güzel bir sofrayı kurdu Cahide Hanım. Hep beraber yemek yediler. Yemek bitmek üzereydi ki aniden kapı çalmaya başladı. Ama nasıl bir çalmak! Adeta kırarcasına kapıyı çalan o ses birkaç saniye sonra belli oldu: “Açın kapıyı, polis!” Arslan koşarak açtı kapıyı. Yusuf, polisin “sakıncalı” listesinden takip ettiği biriydi. Kendilerince hücre evi baskını yapıyorlardı. Evi aramaya başladılar. Kısa bir aramanın sonunda silah hemen bulundu. Polis ekibinin başındaki amir, Arslan’a döndü “Senin mi bu silah?” diye sordu. Cahide Hanım ilk önce Yusuf’a baktı, Yusuf sessiz kaldı ve başını önüne eğdi. Sonra kocası Arslan’ın yüzüne baktı, “Hayır, Yusuf koydu... Onun silahı,” demesini bekliyordu. Ama demedi. Arkadaşını satmadı.

Amir, “Götürün hepsini nasıl olsa içeride anlatırlar,” deyince hamile karısı gözaltına alınmasın diye “Benim,” dedi Arslan: “Silah benim, eşim hamile onu almayın!” Polis sadece Arslan’ı aldı. Üç ay boyunca her gün en ağır işkencelerden geçti Arslan. Avukatları,

ailesi Arslan’a yalvarıyordu: “Ne olur söyle, o silahı Yusuf koydu de...” **Arslan kabul etmiyordu. “O kendi söylemezse ben ölürüm yine söylemem. Arkadaşımı satmanın acısıyla yaşasam da ölsem de farksızdır benim için.”**

Yusuf ise bırak gelip itiraf etmeyi, bu korkunç vicdan muhasebesinin altında kalmayı, Arslan’ın gözaltına alındığının ertesi günü yurt dışına kaçtı. Mahkeme günü geldiğinde hakim “O silah senin değilse söyle, beş yıl yatacağına altı ay yat, çık,” dedi. Arslan yine konuşmadı. Ve tam beş yıl hapis cezası aldı. 12 Eylül’ün en gaddar yüzünü gördü o beş yıl boyunca.

Cezaevindeyken oğlu Özgür doğdu. Dört yaşına gelene kadar oğlunu göremedi. Cezası bitip de çıktığı günden son nefesini verdiği ana kadar ne zaman Yusuf’un konusu açılrsa, Arslan tek cümle söyledi, kapadı mevzuu: “Ne yapalım yanlış arkadaş seçmişim.” Arslan ve Yusuf bir daha hiç görüşmediler, hiç konuşmadılar. Ne Yusuf hayatta bugün ne de Arslan...

1980’lerin ardından yıllar sonra Yusuf Türkiye’de meşhur, zengin ve ünlü biri oldu.

Arslan’ı ise yakın çevresindekiler

hariç ne kimse tanıdı ne de hikâyesini bildi. Aslında Yusuf’un soyadını yazıp kim olduğunu ifşa etmek vardı. “Biz onu çok yanlış tanımışız,” deyip kendim gibi binlerce insanın “gönül playlist”inden onlarca şarkısını silmek vardı. Ama bağışlayın, Arslan Bey’in hayattayken yapmadığını ben o öldükten sonra arkasından yapamam. Onun aziz hatırasına saygısızlık edemem. Zaten meselem de magazine manşet olmaktan ziyade yıllardır aradığım bir sorunun cevabını bulmak. Bir yazıda okumuştum, kim yazmıştı hatırlamıyorum. Şöyle diyordu yazar: “En büyük bağışlayıcı Allah’sa ondan sonra gelen, onun yarattığı insanın ta kendisidir.”

Arslan insanoğlunun o Tanrısal bağışlayıcılığının vesikasıydı adeta. Zira Arslan’ı tanıyanlar ya da bir şekilde yaşadıklarını öğrenenler yıllarca hep şunu sordu: Arslan, acaba Yusuf’u sahidinden affetmiş miydi?

Benim bu hikâyede merak ettiğim ise bambaşka idi: Yusuf acaba kendini nasıl affetmişti? İnsan kendi işlediği böyle büyük bir günahı hangi vicdanla, nasıl aklayabilirdi? Nasıl?

“En büyük bağışlayıcı Allah’sa ondan sonra gelen, onun yarattığı insanın ta kendisidir.”

128 nilgün marmara*

"Önce; Nilgün Marmara'yı herkesinki gibi değil de kendine özgü ve çok değişik morumsu renkte bir giysisiyle, bir öğrenci olarak düşündüğümü söyleyeceğim. Ama derslere pek girmeyen ve "umutsuzlar merdiveni"nde oturmayı seçen çok tuhaf bir öğrenci; daha doğrusu benzersiz bir öğrenci olarak düşündüğümü söyleyeceğim. Sırası belki önlerdedir ama kendisi en arkalarda bulunmayı sever. Her zaman da sınıfı geçmiştir."

Ece Ayhan, Sivil Denemeler Kara, YKY, 2016

Enis Batur'un kütüphanesinden

LEVENT ŞENTÜRK / YENGEÇ BALADI

Levent Şentürk, tam anlamıyla bir *polyglotte*. 20 yılı aşkın bir süredir uzaktan ama yakından izlediğim üretimini bir kalıbın, dört köşe bir kadrajın içine sığdırmak olanaksız: Yazı sanatı, yapı sanatı, bana kalırsa düpedüz sanat Escher'in garip üçgenini çağırıştıran bir iç içe düzene zamanla oturdu "iş" inde: *Yengeç Baladı*, sürecin temel köşe taşlarından biri olarak ete kemiğe bürünmüş bir toplam.

Bu "on üçüncü kitap" yazıların derlenmesiyle oluşturulmuş olsa bile, yeniden harmanlanmış ve çatılmış bir kitap – sözün özü: *İşlenmiş*. (Fiili nicedir ayırıyorum). Bir örneğini bizde daha önce Faruk Ulay'da gördüğümüz tasarımcı-yazar kimliğinin ikinci bir örneği mi, hayır: Ulay meslekten tasarımcı, Şentürk değil: O, kitaplarını tasarlamakla yetinmeyen, bu tasarımı kendi eliyle uygulayan yazarlardan; tıpkı Roubaud gibi. *Yengeç Baladı*'nın ilk göze çarpan özelliği.

Kitabın içerdiği yazıların çoğu daha önce, farklı yayın organlarında yayımlanmıştı. Bir bütünlük kurma yolunda yan yana getirilişleri masum bir dizme işlemi sayılamaz: "Travelling"i ahlâki bir eylem sayan Godard'ın izinden giderek *sıralamanın*, bir sıra

seçimi oluşturunun tavrı alma olduğu anımsatılmalı.

Üçüncü can alıcı etmen, kitabın ikonografik düzeninin gerçekleştirilmesinde kendini gösteriyor. *Yengeç Baladı*'nın künye notunda "aksi belirtilmedikçe yazara ait" olduğu söylenen fotoğrafların kullanımı bir kez daha seçim ve sıralama olgusunu okur önüne diyor: Objektifin arkasındaki sübjektif neyi nasıl çerçevelemiş, ardından nereye nasıl yerleştirmiş?

Şimdi, bu üçüzlü sacayağı üstünden *Yengeç Baladı*'nı okumaya girişebiliriz. Levent Şentürk, sorun'dan örneğe yapı kurma sanatının bileşkenlerine bazan sıkı(laştırılmış), bazan uçarı bir yazıyla karşılık arıyor.

Kitabın gördüklerimize dönüp yeniden bakmayı sağlayan gücü ağır basıyor.

Siz, onlar için, başkaları için ne(ler) yapıyorsunuz?!

MICHEL ONFRAY / MELANKOLİ YASI

Türkiye okurunun birkaç kitabından tanıdığı Michel Onfray'ı bir ilk dönem kitabıyla okumaya ilk başlayanlardandım, sanırım onu ilk bırakanlardan biri oldum: Duruşu, yaklaşımları, medya köçekliği nedeniyle uzaklaştım yazdıklarından.

İlk dönem kitabı *Ars Moriendi*'yi gözüm çok tutmuştu oysa: 28 yaşında enfarktüs geçirerek ölümle erken yüz yüze gelmiş birinden gelen sıkı bir metindi. 2018 güzüne yeni kitabıyla girdi: *Melankoli Yası*'nı edineceğim: Bu yıl bir damar tıkanıklığı sonrası sekiz gün yoğun bakımda kalmış, orada notlar tutmaya başlamış, bir dizi tanı yanlışlığı sonrası, Neyzen'in deyişiyle "beni tıp tepti" hikâyesi, başından geçenleri, bir o kadar da geçen yıl yitirdiği ve on üç yıl boyunca kanserle savaşan eşinin başından geçenleri topladığı bir kitap çıkarmış ortaya. Anlaşılan temel tezi: Yasını *doğru* tutmaz ve yaşamazsan hastalanırsın.

Onfray, bir söyleşisini izledim, belli ki hekimler üzerinden tıbbi ortama, mevcut haliyle tıp "dünya"sına yükleniyor – kitap elime ulaşmadan fikir yürütmek uygun olmaz.

Tıp âlemi tek tek hekimler de iki uç yaratır hastalarda ve hasta çok yakınlarında: Vakânın gelişme biçimine ve sonuçlanışına bağlı olarak iki uçtan birinde öfke ve nefret (giderek kin), öbüründe şükran ve handiyse ilâhlaştırma. Yanlış anlaşılmasın: Ya bu ya da şu demeye getiriyor değilim, çoğunluk iki ucun arasını dolduran bir yelpazenin içinde konum alıyordu.

3. sayfa haberlerinde hekim dayacağı, hekim cinayeti konularına

sık rastlanıyor Türkiye'de. Tersine, çocukluğumuzdan beri tanık olmuştuk: Köylü, hediye olarak tavuk ya da taze yumurtalar getirir. Hekimde büyücü ya da cadı gören biziz.

Tanı konusu can alıcı. Onfray, bir cümlesini aktardı Bergson'un, o söyleşisinde: Tıp, farklı bilim dallarının kavşak noktasındadır diyesiymiş. Bugün, daha da doğru görünüyor yargı. Bana kalırsa yanlış demeyeyim, eksik: "Ama" denmeliydi, "kendisi bir bilim dalı değil," – bir *bilgi türü*. Kesinleştiremeyen. Sıkça yanılabilen. Ve: Yaklaşık olan.

Yayıncılık yapmanın avantajı: *Melankoli Yası**'nın PDF'i kitap daha piyasaya çıkmadan elime ulaştı, 110 sayfayı bir oturuşta okudum: Sözlerinden hareketle yaptığım yorumu yazdıkları doğruladı.

Ekleyebilirim: Nergizliği en aşırı noktada Onfray'in: Herkesten, çevresindekilerden bana kalırsa abartılı beklentiler içinde yaşıyor, kim ne yapsa yetmiyor ona. Sorulmalı: Siz, onlar için, başkaları için ne(ler) yapıyorsunuz?! ***Melankoli Yası, bir tür hastalık eksenli yaşam öykü denemesine dönüşüyor ikinci yarısında.***

Sonrasında, tıp dünyasıyla savaşını çocukluğuna dönerek, annesinin geçirdiği ağır bir kazaya bağlayarak başlatıyor, eşinin uzun süren savaşımı, babanın ölümü, kendi sağlık tablosu çerçeveyi çiziyor. Eşinin ölümünün ardından, cenaze töreni için yazdığı metin bile bir ayna evresine takılıp kalma nişanı, orada da başrolü üstlenmesi itici.

Geçmişte okuduğum sınıksız metinleri düşündüm: *Mars, Lazare, La Doulou, Palmier*'nin ölümünden sonra okura sunulan hastane notları, Roubaud... *Melankoli Yası* karşılarında cılız, hafif bir girişim.

* Türkçede 6 kitabı yayımlanmış, 1959 doğumlu Onfray'ın 105. kitabı bu!

ROBERT BADINTER / IDISS

Robert Badinter, dayısının 1943'de derdest edilip doğrudan Auschwitz'deki gaz odasına gönderiliş öyküsünü, büyükannesi Idiss'i anlattığı son kitabı vesilesiyle katıldığı bir televizyon söyleşisinde çenesi titreyerek anlattı: 'Kurtuluş'un ardından, bir karakolda "ihbar mektubu"na ulaşılmış, muhbir kadın yakalanıp yargılanmış ve mahkûm olmuş. Badinter'in annesi, kardeşini neden ihbar ettiğini sormuş kadına:

– Size bir kötülüğü mü dokunmuştu?

– Hayır, ihbar edenlere mobilyalarının verildiğini duymuştum, mobilyalar için yaptım.

"İnsan", daha aşağısına inebilir mi?

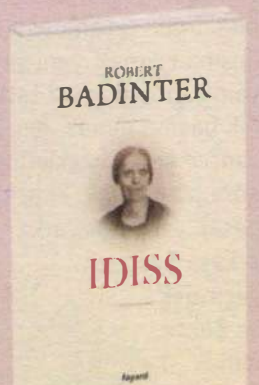
Tek teselli, teselli sayılabilirse, Auschwitz yolundaki adam mobilyaları uğruna hayatının sonuna gittiğini bilmiyordu – nedenselliğin bundan korkunç formülü olabilir mi(ydi)?

Badinter'in babası Sobibor kampından dönmemiş. <https://www.kitaparsivi.org>

anlamışlar, ama tam kabul edememişler, her gün Hotel Lutetia'ya uğruyor, yolkuyorlarmış dönenler arasından çıkabilir belki diye.

Bilinç düzeyinde ölümün varlığını teslim etmek, bilinçaltında hepten karşılığını bulamayabiliyor. Badinter, ölenin cesedi, kalıntıları olsun *görülmedikçe* büsbütün kabul vuku bulmuyor, dedi – benzeri her kaybolmuşluk/ ulaşılamamışlık için doğrulanacak veridir.

Yıllar önce okyanusa düşen ve kalıntılarına ulaşamayan bir uçakta yolcu olan eşinin ölümünü *kesinleştirememiş* birinin tanıklığını dinlemiştim. I. ve II. Dünya Savaş'larında, cepheden dönme/me öyküleri yayılmıştı. İç dağılayıcı örneklerle karşılaşılıyordu. İlk gençliğimde okuduğum, Lajos Zilahy'nin romanı *İki Esir* üzerimde belli ki kalıcı iz bıraktı: Ölümünden dönmeyen buradaki anlamı

Bedia Ceylan Güzelce

birikinti konisi

Aşkın karşısında hiçbir yıkıcı gücün şansı olmaz, aşkın kendisi yıkıcıdır falan gibi esrarengiz düşüncelere dalmışken, birdenbire "Çok biriktirdim," dedi. Az şekerli Türk kahvesinden bir yudum, karanfilli sigarasından bir firt çektii. Onu uzun zamandır bu kadar kararlı görmemiştım, onu belki de hiç bu kadar donuk, kaskatı yani ve kırıgın görmemiştım daha önce. Çok biriktirmişti, haklıydı. Bence güzel anılar biriktirmişti, birlikte çıktıkları bir dolu seyahat, yepyeni insanlar, elinden düşürmediği kitaplarla açılan sayısız pencere, birlikte nice arkadaşlar edinmiş, bir kısmını yitirmiş, en az altı ev değiştirmiş, her seferinde daha az eşyayla yaşamayı becermiş, pırlanta gibi de bir evlat yetiştirmişti... Bana sorsa, "İşte bunları biriktirdin," derdim. Oysa "Çok biriktirdim," demesinin altında bir cehennem, o cehennemın içinde de geri dönölmez bir yolculuğu kast ediyordu. Anlatırken kendine bir kusur bulmuyordu, işin garibi ona da bir fatura kesmemişti. Gözlerimin önünde yirmi yıllık bir sevgi yıkılıp gidiyordu ve Tahir ile Zühre ayrılıyordu. Zühre'nin heyecanlandığında terleyen kaşları şimdi kupkuru ydu, telaşlandığında kuruyan dudaklarıysa capcanlıydı. Zühre kahvesini rahatça yudumluyordu, "Bitti," dedi.

Artık daha az konuşuyor, birlikte daha az yemek yiyor, market alışverişi yapmıyor, akşam yemeği için fikir alışverişinde bulunmuyor, alışverişin hiçbir türüsüne beraber girmiyor, konuşurken kelimeleri seçmiyor, her sabah duş almıyor, yatağa birlikte gidip, yataktan birlikte çıkmıyor, sinemaya, tiyatroya, uzun yürüyüşlere gitmiyor, kızın okul meseleleri dışında neredeyse hiç konuşmuyor, memleketin halinin ne olacağını tartışmıyor, seçimde hangi partiye oy vereceklerini konuşmuyor, hafta sonlarını mümkün mertebe ayrı veya kalabalık arkadaş gruplarıyla geçirmeye çalışıyorlardı. Kalabalığın içinde kayboluyor, biri biriyle, öteki bir başkasıyla öyle böyle derken vakit geçiveriyordu. Ama her sabah, beraber bitirilmesi gereken koca bir güne uyanıyorlardı ve en zoru da buydu. "Doğru olanla kalbimin istediği arasında bir süredir bocalıyorum," dedi. "Instagram'ımdaki fotoğrafları bile batmaya başladı ama silemiyorum," diye ekledi. Tek başına kalmak istiyordu Zühre, çok sevdiğini sandığım coğrafya öğretmenliğini bırakmak, seyahatlere tek başına çıkmak, yeni yerlere yalnız gitmek, yeni tatları tek başına almak, her gün sadece kendi isteklerine göre planlamak, kimseye hesap vermeden arka arkaya haftalar geçirmek ve Zühre olmak

Her sabah,
beraber
bitirilmesi
gereken koca
bir güne
uyanıyorlardı
ve en zoru da
buydu.

istiyordu, yani Tahir'in Zühre değil, sadece Zühre. Tahir ismi yalnızca onun adının yanına değil, hayatının, bedeninin, hatta ruhunun ve varlığının da yanına yapıştırılmıştı sanki. Tahir deyince Zühre, Zühre deyince Tahir'in akla gelmesinden tiksinimişti adeta. Sadece Zühre olmak istiyordu ve haklıydı.

"Çok biriktirdim," diye devam etti anlatmaya. **İnsan bir defa bir kavgada susunca bir daha hiç sesini çıkaramıyormuş, tam tersi de geçerliymiş, bir defa sesin çıkınca bir daha hiç susmuyormuşsun, bunu biriktirmiş mesela.** Dahası artık kavga bile etmediklerini, birbirlerini herhangi bir şeyin kavgasını verecek kadar umursamadıklarını, aradan geçen yirmi yılda çok kez kırıldığını ve tamir etmeden yola devam ettiklerini, sırf huzur kaçmasın diye yapmak istediği birçok şeyi yapmadığını -ama yapsaydı huzurun kaçıp kaçmayacağını da asla bilemeyeceğini- en önemlisi de sırf onunla olmak uğruna hayatta birçok şeyi ıskalamış, kendini bir şekilde harcanmış gibi hissettiğini söyledi. "Sanırım doyduk birbirimize," dedi. Gözlerini iyice açıp -sanki daha ciddi bir hava veriyormuş gibi- "Başka biri mi var?" diye sordum Zühre'ye. Kahkaha attı. Başka biri yoktu. Zühre ilk defa tekti karşımda, onu ilk defa yanında, aklında, kalbinde başka biri olmadan görüyordum, şaşkındım. "Aşk birikinti konisine benziyor" dedi. "Yamaç bitip de düzlüğe çıkınca sen de bütün biriktirdiklerini kusuyorlarsın ortaya." "Hani aşk düzlükte yaşıyordu hani düzlük tek aşktaydı?" diyemedim.

Tahir'le Zühre ayrıldı. Freud diyor ki, "İtiraf edilmemiş bir his asla ölmez," ve şöyle devam ediyor, "O his diri diri gömülmüştür ve bir gün daha çirkin bir şekilde gün yüzüne çıkmayı beklemektedir." Freud çok da bayıldığım biri değil ama haklı. Biriktirdikleri bir bataklığa dönüştü her ikisinin de ve sonunda ikisi de birikintiye karıştı. Zühre hala Tahir'in Zühre. Tahir de hala Zühre'nin Tahir. Tahir olmak da ayıp değil, Zühre olmak da hatta sevda yüzünden kendinden vazgeçmek de ayıp değil, bütün iş Tahir ve Zühre olabilmekte... Birlikte ve ayrı ayrı, bütün iş biriktirmemekte.

HANGİ

Alina Boz

Gertrude Stein: Sanatçının görevi umutsuzluğa düşmek değil, bilakis varlığın boşluğunun panzehirini bulmaktır.

Midnight in Paris / 2011

Yönetmen - Senarist: Woody Allen

FILM

Ahmet Rifat Şungar

Bu, elli katlı bir binadan düşen adamın hikâyesi. Adam kendini rahatlatmak için, sürekli şöyle diyormuş: "Buraya kadar her şey yolunda." "Buraya kadar her şey yolunda." "Buraya kadar her şey yolunda." Önemli olan düşünüş değil, yere çarpıştır.

La haine / 1995

Yönetmen - Senarist: Mathieu Kassovitz

HANGİ

Bülent Çolak

Haber spikeri: Bir haberimiz de İstanbul'dan. İstanbul Rumeli Hisarı'na bu yıl Cumhurbaşkanı Demirel tarafından hediye edilen tavus kuşlarından birini boğazlayıp yemeğe kalkışan Mahsun Süpertitiz kale bekçilerince yakalandı! Süpertitiz emniyette verdiği ifade de "İşsizim, cebimde beş kuruşum kalmadı. Çok açtım tavus kuşlarını görünce dayanamadım. Yakalanmasaydım pişirip yiyecektim," dedi.

Tabutta Rövaşata / 1996

Yönetmen - Senarist: Derviş Zaim

SAHNE?

gemilerden sen anlarsın

Hayatın tasvirini değil kendisini, kopyasını değil aslını, temsilini değil gerçeğini arıyorum. O zaman bu dergi dergi olacak. Okuyan okuduğunu, yazan yazdığını anlayacak. İşte o gün bu sayfayı biri kesip saklayacak.

Bazen aklım dümeni kilitli bir şilep gibi gecenin içine sürükleniyor. Demire vuran çekiş sesleri, gemici öksürükleri, elimle koymuş gibi bulduğum yıldızlar mumun aleviyle birlikte sönüyor. Ne yapsam geri döndüremiyorum. Hava daha ne kadar kararabilir? Önce ayaklarım üşüyor, sonra soba sönüyor. Kelimeden ve zamandan alacaklıyım. Kime başvorsam bilmiyorum. Düşükçe düşen bir müntehir en tepesinden gökdelenin. Şehir ayaz olmuş gözlerimden akıyor. Her sokakta bir ihtimal, her evde bir düş kırığı var. Tarihin ortasından kopmuş bir ülke kendi zamanında öledursun. Geçmişte hatıra, gelecekte beklenti kalmamış. Saatleri kim bozduysa elleri kırılın. Hadi anlat bakalım şimdi sevdayı çöpçülere, gece bekçilerine, taksi duraklarına, becerebilirsen bir şiir söyle, bir film hayal et, haber getir de kapıları tekmeleyerek; bir kişi ırgalansın, bir tek tüy ürpersin duyduğundan. Demek bir kulak sağır olduğunda hepsi olurmuş. Yalnızlık bir devrin uğultusuymuş, kendini işitmediğinde kalırmış insan. Sabah uyanacaklar uyanmasalar bu dünya ne kaybeder? Sual edilmeden kuruldu alarmlar. Birazdan kalkar, tıraş olur, yollara düşerler. Kırıla kırıla topuklu ayakkabılarının üzerinde servis bekleyen kadınlar, sırtlarında kendilerinden büyük çantasıyla çocuklar, ezile ezile adamlıktan çıkmış adamlar;

Özlemek olmazsa kavuşmak olmaz. Kavuşma ümidi yoksa aşk yoktur.

kendilerini öğüten değirmene su taşırlar. **Bağırsam sesim erişmez, yansam kimseler görmez, yumruğumun içine saklıyorum kavgamı. Uzaktan uzağa, tuzaktan tuzağa atıyorum kendimi.** Hadi al da beni kurtar benden. Bildiklerimi unut, söylediklerimi unut, beni biraz kıyıya çek. Amma derin yerinde kayboldum gecenin. Kitaplar, plaklar her derdi getirip önüme attılar. Okuyan anlamaz, dinleyen duymaz. Bilen söylemez, söyleyen bilmez. Lisanını kaybetti herkes.

Bir şehir daha ne kadar kararabilir?

Lambalar söndüğünde gidişin sızlıyor. Bir diş gibi eksildin gülüşümden. Bana yavaş giden bir arabada yarım kalmış sohbetin **acısını** bıraktın. Pencereden yine hardal çiçekleri geçiyor. Sanki sen varken daha sarıydılar. Dünyaya bakıyorum. Güneş neşesinden deniz serininden kar beyazından kaybetmiş. Dün dünüğüne yarın yarınlığına denk gelmiyor. Zaman hızlanmadı bozuldu. Bir akış zembereğinden boşaldı.

Ne geçmişe borcu ne de geleceğe sözü var günlerin. Yekpare akışı kırıldı Tanpınar'ın. O yüzden herkes kendi evhamında yaşıyor.

İnsanlığın bir bedeni hayatta tutmaktan daha mühim işi kalmadı. Vücut ruhu yendi. Her şey onun için. Artık kimseler kanatlanmıyor. Bu yandan Üsküdar'a uçan yok.

Bir hayat ölmeye değmezse yaşamaya da değmez. Kendinden çıkamamaktan daha ağır mahpusluk gördün mü?

Çağlardan geriye zerdeçal kaldı. Ezip suyunu içmek direnmek demek. Ölenler kaybedenler.

Ah tabiatla kavga eden aptal insanlık! Hadi şimdi bir mısra yazsın da göreyim. Asırlık çınar ağaçları gibi bir roman kursun da gölgesinde serinleyeyim, bir

türkü yakılsın da işiteyim. Seccadede alın kalmamış, üniversitede celse yok. Barika-i hakikat müsademei efkardan doğmuyor artık. Muhayyile sinmiş. Düşünce insanı terk edip gitmiş. Yoksa Rusya aynı Rusya, Balzac'ın vadisi hala orada. Söz devri piç gibi bıraktığından ne fayda!

Gün dediğin biter, bak ikinci ayına geldik bile yeni yılın. Sen varken böyle hızlı geçmezdi. Sanki yaşamayacağın zamanları da cebine doldurup gittin. Ellerinin sıcakını, dağ yollarını hatırlıyorum. Küçük köyleri, büyükşehirleri, havaalanlarının vaadini düşünüyorum. Işıklı bir kürem vardı çocukken odamda. Sen bir yere gittiğin zaman ben hayalini kurardım. Küçük karışlarla ölçtüğüm büyüdü dünyaya bak. Şimdi bir yere gerçekten gitmek bile mümkün değil artık. Dünya tek bir yer oldu. Ama giden olmazsa özlemek de olmaz. Özlemek olmazsa kavuşmak olmaz. Kavuşma ümidi yoksa aşk yoktur. Aşk yoksa kavga, kavga yoksa zafer olmaz. Zafer yoksa korku var. Ondan korkuyla yaşıyor insanlık. Öttünüz diyorlar bir daha geçin. Sonra bir daha, sonra bir daha. Ötmeyene kadar soyuyorlar. Gördün mü kendi ayağımıza çivilendik.

Bir gün ortası daha ne kadar kararabilir?

Yaparsan sen yaparsın. Bana biraz ilham gönder. Senden mülhem olsun söylediklerim. Hayatın tasvirini değil kendisini, kopyasını değil gerçeğini arıyorum. O zaman bu dergi dergi olacak. Okuyan okuduğunu, yazan yazdığını anlayacak. İşte o gün bu sayfayı biri kesip saklayacak. Onun kim olduğunu bilmeyeceğiz. Cılız mum ışığı yeniden güçlenecek. Geminin dümeni çözülecek. Gecenin ucundan dökülmeden geri dönecek şilepler. İstanbul'a gün doğacak. Hezârfen kanatlarını parlata dursun, yeniden sahici bir gözyaşı kağıda düşecek. Bir tıkırtı duyacağız. Bir bakacağız yeniden çalışmaya başlamış saatler.

NIHAT
SIRDAR

GÜÇLÜ
METE

ZEKİ KAYAHAN
ÇOŞKUN

SIVRI
SİNEK

PINAR İNANÇ
AKAR

İLBER
ORTAYLI

SUNAY
AKIN

ZAFER
ALGÖZ

CAN
YILMAZ

CANDAŞ TOLGA
IŞIK

BEDİA CEYLAN
GÜZELCE

SINAN
TUZCU

AYÇA DERİN
KARABULUT

FIRAT
PARLAK

KAFA Radyo

Türkiye'nin
EN KAFA
Radyosu

 RADYOLAND
.COM

ANDROID APP ON
Google play

Download on the
App Store

Karasal yayın,
Türksat ve
radyoland.com ile

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Türksat uydusu frekans: 11557,
polarizasyon V, Sembol: 30.000, Fec: 2/3

kafaradyo.com

  /kafaradyo

**NIHAT
SIRDAR**

Buz gibi bir havada
otobüs durağında
bekliyorum.
Soğuk iliklerime
kadar
işlemiş, ayak
parmaklarım
vücudumdan
ayrılıp
bağımsızlığını
ilan etmek üzere.
Zaten soğuk
olan hava tam da
isminin hakkını veren ve
alabildiğine esen Esentepe'de

çok daha soğuk. Sabaha kadar yayın nöbeti tutmuş, ardından yayın masasında tonmayster olarak Fatih Altaylı'ya maruz kalmışım. Tek isteğim Taksim otobüsünün gelmesi ve oturacak bir yer bulmak. Uzaktan görünen ve sallana sallana gelen eski püskü İkarus'un kapılarının açılması ve içerinin sıcaklığının yüzüme vurması, pencere kenarındaki boş koltuğa oturmam, aniden sığa maruz kalan bünyenin bayılması ve uykuya geçmem bir buçuk dakikayı bulmadı bile. Ani fren ve açılan kapılardan gelen Taksim gürültüsüyle son durakta uyandım. Başımı dayayarak uyuduğum otobüs camında bıraktığım ize her zamanki gibi hayret ederek baktım. Dünya güzeli bir uykudan uyanıp yeniden soğukla tanışmak canımı acıttı ama mutluyum. Çünkü artık radyocuyum. **Altı aydır bedava çalıştığım radyodan ilk kez maaş almışım. Otobüste yer de bulmuşum.** Koca radyoyu tüm gece bana emanet ettikleri yetmemiş gibi en önemli programının teknik sorumlusu da benim. Bildiğin radyocuyum lan. İşin bu tarafı güzel. Ama asıl güzel tarafının henüz farkında değilim. Onun için yıllar geçmesi lazım.

Geçiyor hiyar yıllar lüzumsuz bir şekilde hızlı olarak. Şimdi bakınca hayatımın en güzel zamanları dediğim zamanlar bunlar. Ve yavaş yavaş onlarla tanışmaya başlıyorum. Yol arkadaşlarım, dinleyicilerimle. İlk katıldığım organizasyon bir alışveriş merkezinde. Sabah yayınından hangi saatte, nerede olacağımı duyurmuşum. Akşam tam iş çıkışı saatinde buluşma noktasına doğru yürüyoruz radyodan arkadaşlarla. İleride bir kalabalık var. Merak edip seğirttik o tarafa doğru. Bir baktık bizim radyonun standı. İnsanlar beni bekliyor tanışmak için. O gün yaşadığım şaşkınlığı yıllar içinde birçok yerde defalarca yaşadım. Saatlerce bekleyenler, yüzlerce kilometre öteden gelenler, kendi elleriyle pişirdiklerini, bahçelerinden, tarlalarından topladıklarını çuvalarla getirenler. Hepsisi benim yol arkadaşım.

Yaklaşık 4 aydan beri sesimi duyuramadığım ve bu yüzden bana çok özledikleri için kızan, hadi artık diyenler için bu yazıyı yazıyorum aslında. Nihayet kavuşuyoruz. Radyomuz ve elinizde tuttuğumuz dergimiz aynı kafada.

Dolayısıyla radyomuzun adı KAFA Radyo. Gönül rahatlığıyla ve çok sevinerek diyeceğim şey şudur: KAFA Radyo radyocuların radyosudur. İşi radyo olan, yıllardır bu işe emek veren radyocular var ekibimizde. Ender Uslu, Güçlü Mete, Zeki Kayahan Coşkun, Pınar İnanç Akar, Candaş Tolga Işık, Murat Seymen, Bülent Baygöl, Atilla Sirdar, Rıdvan Akbulut, Aybars Cura... radyo işini hem yayın, hem teknik hem de idare tarafında yemiş yutmuş insanlar. İlber Ortaylı, Sunay Akın, Can Yılmaz, Zafer Algöz, Bedia Ceylan Güzelce, Ayça Derin Karabulut, Fırat Parlak, Sinan Tuzcu seslerini mikrofonlarımızdan size duyuracaklar ve bize büyük onur yaşatacaklar varlıklarıyla.

Birçok merkezde yayında olacağız. Olur da şehrinizde, ilçenizde karasal yayından size ulaşamıyorsak uydu üzerinden veya internetten muhakkak ulaşırız merak etmeyin. İnternette küçük bir KAFA Radyo araması yapmanız yeter.

Çok özledim yol arkadaşlarımı ben.

Yeni yollar ve yeni yayınlar bizi bekler.

Bir zahmet o boş tuttuğunuz hafıza düğmesindeki yerimizi alalım...

TÜRKİYE'NİN EN KAFA RADYOSU

**GÜÇLÜ
METE**

Önce Elton John, sonra Michael Jackson İstanbul'da İnönü Stadyumu'na gelmişti. Uzaktan da olsa izleme imkanı bulmuştum. Süleyman Demirel'in Cumhurbaşkanı olduğu, Tansu Çiller'in Başbakan seçildiği yılı 1993. Aynı yıl Uğur Mumcu'yu kaybetmiştik...

O sene başlamıştım mikrofon başında konuşmaya. Dinleyicilerimizden mektup gelince sevinir, uzun faks mesajlarını okurduk yayında. Başlangıçta iletişim yöntemlerimiz bunlarken SMS, Twitter, WhatsApp gibi uygulamalar girdi hayatımıza. Radyoda her şeyi paylaşıyorduk, bazen dertlerinize, şikayetlerinize, kimi zaman mutluluklarınıza ortak oluyorduk. Radyonun içindeki çocuklardık.

Bu iletişim aracını hiçbir zaman müzik kutusu olarak görmedik.

Şarkılar elbette değerliydi, eğlenceliydi veya hüznüydü.

Bunları dinletirken, her dönem içerik üretmeye çalıştık, bilgilendirmeye, haber vermeye gayret ettik. Bize güç veren ise gerçekten de sizsiniz, sizsiniz. Destek oldunuz, bırakmadınız, merak ettiniz, hatta zorladınız. Dört radyo ve 26 yılın birikimiyle yeni bir yola çıktık. Yol arkadaşım, kader ortağım ve kardeşim Nihat'la, dinlemekten keyif alacağınızı düşündüğümüz bir radyo oluşturduk. Seneler içinde çalıştığımız, güvendiğimiz ve çok sevilen radyocu dostlarımızla bir aile kurduk. Edebiyatçı, tarihçi, oyuncu ağabeylerimiz bize destek oldu. Candaş, radyonun isim hakkını hiç tereddüt etmeden bize verdi. KAFA Dergisi'nin tüm çalışanları hep yanımızda oldu.

Ve "Türkiye'nin en KAFA radyosu" ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://panfey.org> artık yayında!

**ZEKİ KAYAHAN
COŞKUN**

İyi bir radyo dinleyicisiydim ortaokulda. Lisede radyo dinleyiciliğimi daha da geliştirdim. Dinlediğim radyo programlarına telefonla bağlanır, şovumu yapardım. Radyo programcılarıyla, isabet oranı yüksek paslaşmalarım beni maskot yapmıştı. Radyocu olabilir miydim?

Ailem onaylamadı. Memur ol, işin garanti olsun dediler. Benden memur olmazdı. Biçilmiş kalıplar bana uymazdı hiç. İzmit'te bir yerel radyoya müracaat ettim. Yarın gel, bir demo yayın kaydedelim dediler. Bu bile heyecan vericiydi. Ertesi gün radyoya gittim. Kayıt stüdyosunda serbest dolaşan bir köpek! Hem de doberman! Kafamda o şehir efsanesi: Dobermanların beyni sulanırsa sahibini bile parçalamış... Korktuğumu belli etsem, olumsuz puan alır mıyım? Kayıta her sesim yükseldiğinde hırlayan o simsiyah cüsse sesimin içime kaçmasına sebep oluyor, ağzımı açtırtmıyordu. Kayıt yarım kaldı, sen başka işe yönel dediler. Ulan vallahi o it yüzünden olmadı! Isıracak köpek havlamazdı, hırlamazdı tamam da doberman bu ya! Babam isteğime daha fazla dayanmadı. Akşam gazetesi yöneticisi olan arkadaşşı Cengiz Abi'nin yardımıyla, yayın grubunun radyosu Alem FM'de iş görüşmesi ayarladı bana. Gittim. Cengiz Abi'yi beklerken, gazetede bir grup insanın kocaman bilgisayar ekranına bakıp yorum yaptığını gördüm. Meğer gazete böyle hazırlanıyormuş. Aralarına katıldım. Oduncu gömleği dışarıda, hafif göbekli, kısa boylu bir abi "Nasıl gidiyor?" dedi, "Ne olsun be abi, senin nasıl gidiyor?" diye yanıt verince, herkes sustu. "Biz de koşturuyoruz işte" dedi. Çok sonra öğrenecektim o kişinin gazetelerin, radyonun ve daha birçok "şey" in patronu Mehmet Emin Karamahmet olduğunu.

Alem FM'de torpille staja başladım.

Sadece tabldot yemek veriyorlardı.

Bu da bir şeydi... Yemek fişlerini hala saklarım.

İşim CD değiştirmektir geceden sabaha kadar. Bari bir tarzım olsun CD değiştirirken dedim. Verilen playliste uymaz, her gece 03.00'te F. Kızılok'tan Gecenin Tam Üçünde'yi çalırdım. Hep 03.00 civarı stüdyonun telefonları çalırdı. Açmam yasaktı. "Kesin bana teşekkür etmek için arıyorlar bu şarkı için. Beni bu saatte yalnız bırakmadınız, ben size teşekkür ederim," derdim içimden. Diğer şarkılarda telefon hiç çalmazdı. Cengiz Abi, "Gençlik dergisi Canteen'i çıkaracağız, üç yazı yaz, beğenirsem yayınlarım" dedi. Yazdım. Üç hafta üst üste yazılarım basılınca, dergi kariyerim radyonun önüne geçti. Nasıl yokluksa artık, derginin arka sayfasını bana verdiler. Radyonun müdürü Adem Bey, "Yazdıkların gibi eğlenceli program yapabilir misin?" dedi. "Yaparım," dedim. Haftada bir saatle yayına başladığım Alem FM'de yıllarca keyifle çalıştım. 2013'te TMSF, Alem FM'e el koyunca istifa ettim. Dedim ya, benden memur olmazdı. Çok havalı olacak ama arabama sığmayacak kadar aldığım ödüllere ve yazdığım dokuz kitapla ayrıldım Alem FM'den. Şahane bir okuldu. Show Radyo'ya transfer olduk ekip olarak. Mehmet Emin Bey'den bir mail geldi "Kusura bakmayın, elimde olmayan bir durumdu. Yeni radyonuzda başarılar dilerim. Umarım yollarımız tekrar kesişir." Nezaket dolu bir adamdı. Show Radyo'da yaklaşık 5 yıllık bir çalışma süresinin ardından, sıkıntılarının artarak devam etmesi üzerine istifa ettim. Kafamıza göre bir radyoya ihtiyacımız vardı. Zaman aldı biraz. Alem FM'den beri kader ortaklığı yaptığım Nihat, Güçlü, Seymen, Aybars ve ailemize katılan KAFA dengi dostlarla yeni bir yoldayız. Tepeden tırnağa, içerisinde organik radyo emekçilerinin yer aldığı, radyoyu, dinleyicilerinin beklentilerini iyi bilen, radyoya dair heyecanını hiç kaybetmemiş çalışanların bulunduğu bir radyonuz/radyomuz var artık. Radyo kanal listesinde KAFA RADYO'ya yer açıla... Cut!

Yeni

Anne eli değmiş gibi Böğürtlenli Tart

Zafer Algöz

alev sezer

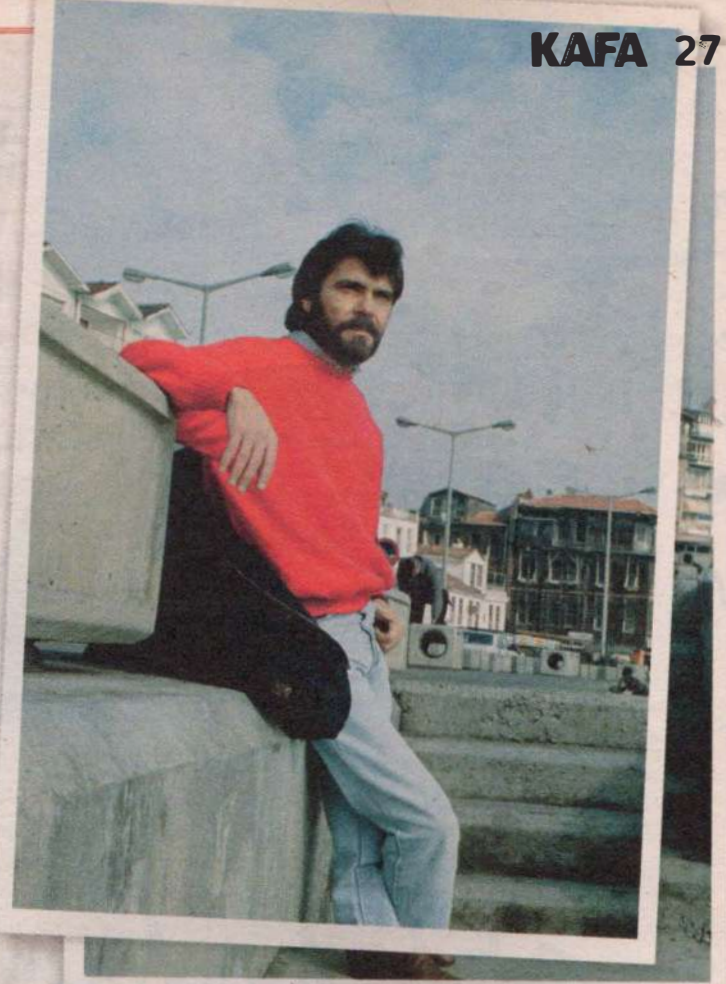
Bruce Willis ve Mel Gibson'ı öyle şahane konuşuyordu ki sesi onlarla özdeşleşti. Onun yaptığı dublajları dinleyebilselerdi belki de bundan sonra bizi hep Alev Sezer konuşsun diye özel istekte bulunurlardı.

1945 yılında İstanbul'da doğan bu muhteşem oyuncu, 4 Eylül 1997 tarihinde girdiği septik şoktan çıkamayarak aramızdan ayrıldı. Tiyatroya hevesli olan birçok oyuncu adayının idolüydü. Kolay değil, Türk tiyatrosunun amiral gemisi diye nitelendirilen devlet tiyatrolarının harika çocuğu, dönemin altın kuşağının içinden yetişmiş bir prensti. Günümüzün gençleri böyle bir oyuncuyu izlemekten mahrum kaldı, çok yazık... Romeo ve Juliet, Damdaki Kemancı, Bütün Oğullarım, Salıncakta İki Kişi, Yasalar ve İnsan, Amadeus, Söz Veriyorum gibi oyunlarda kelimenin tam anlamıyla resital gibi performanslar sergiledi. Gençlik yıllarımızda oynadığı oyunlara koşa koşa gidip, hepsini tekrar tekrar izleyip doyamadığımız büyük bir oyuncuydu. Dönemin popüler dizisi Dallas'ta Bobby Ewing'i, Mavi Ay ve Cehennem Silahı'nda Bruce Willis ve Mel Gibson'ı öyle şahane konuşuyordu ki sesi onlarla özdeşleşti. Bruce Willis ve Mel Gibson onun yaptığı dublajları dinleyebilseydi belki de bundan sonra bizi hep Alev Sezer konuşsun diye özel istekte bulunurdu. Çünkü bu adamların ses tonlarını, entonasyonlarını öylesine içine sindirmişti ki sadece dublaj yapmıyor, oyunculuk yeteneğiyle de rollere büyük katkı sağlıyordu. Ablası opera sanatçısı Serap Sezer, hepimizin hocası Semih Seren'le evliydi. Sanata yönelsin diye içi alev alev yanan bu asi delikanlının konservatuvar sınavlarına girmesini ve böylece büyük bir yıldızın yetişmesini sağladılar. Oyunculuk mesleğinde yakışıklılık, güzellik elbette aranan özellikler ama sinemada ya da dizilerde belli bir oranda hataları kapatma şansınız var. Elinizdeki oyuncu iyi konuşamıyorsa, diksiyonu yetersizse, oynarken elini kolunu nereye koyacağını bilemiyorsa, türlü çekim planlarıyla ya da dublajını bile başkasına yaptırarak arkasına başka görüntüler ya da müzikle süsleme şansınız var. Ama tiyatro öyle mi? Karşınızdaki oyuncu dünya yakışıklısı ya da dünya güzeli olabilir. Oyun başladığı andan itibaren etkisi 5-10 dakika sürer. Sonrasında performans görmek istiyor insan. Romeo ve Juliet'i kamerayla çekeyim dersiniz üç dört aylık bir zaman lazım. Ama tiyatro sahnesinde iki buçuk saatlik bir maratonla kesintisiz oynamak herkesin yapabileceği iş değil. Alev Sezer kendisi anlatmıştı: "Yeni evlenmiştim, çocuğum olmuştu. Karım da ben de sanat kurumunun verdiği maaş dışında geliri olmayan genç insanlardık. Çocuk doğunca yükümüz arttı, daha büyük, kaloriferli bir eve taşındık. Parasızlık yüzünden bazı geceler sabaha kadar gizli gizli taksi şoförlüğü

yapıyordum. Arabaya tanıdık biri biner diye kafamda göz hizasına kadar inmiş bir kasketle ve sesimden belki tanıyan olur korkusuyla Ankara gecelerinde çok dolaşım. Bir gece Ulus'ta opera binasının önünden bir çift bindi arabaya, Küçükcesat'a doğru gidiyoruz. Kadın bir şeyler sordu, cevap verdim. 'Aa, sesiniz Romeo'ya çok benziyor,' demez mi? 'Romeo kim?' dedim, 'Biz eşimle dün gece Romeo ve Juliet izledik tiyatrodan, oradaki oyuncuya inanılmaz benziyor sesiniz.' Kadın bunları söyleyince tamamen sustum, sırtımdan aşağı doğru terlediğimi hissettim, şoför koltuğunda küçüldükçe küçüldüm. O andan itibaren tek kelime konuşmadım." Alev Sezer'in en büyük şanssızlığı, çok kanallı televizyon dönemini gençlik yıllarında görememiş olmasıydı. İstanbul'a gelişi de zaman aldı. Ankara'da yıllarca oyunlarda oynadı. Her oyununda salonlar alkıştan yıkıldı. 1984-85 yıllarında Yücel Erten'in sahneye koyduğu Amadeus'ta, bütün zamanların en büyük dâhisi Mozart'ı inanılmaz bir başarıyla oynadı. **Milos Forman, yıllar sonra sinema filmi olarak çekti Amadeus'u ama Alev Sezer'i izlemiş olsaydı belki de filmin başrol oyuncusu Tom Hulce rolü çoktan kaptırırdı.**

Alev Sezer'le beraber oynama şansım olmadı ama vefat etmeden önce sahneye koyduğu oyunda oynadım. Yaklaşık iki ay çalıştık, her provada ondan bir şeyler öğrendim. Çok çalışkandı. "Sadece yetenekle olmaz, hep çalışacaksın hep! Oyunda ezberi yaptıktan sonra hemen teksti kütüphaneye kaldırma. Baştan sona defalarca, hem de tüm rolleri kendin oynuyormuşsun gibi oku, oku. Her okumadan sonra giderek tekste ve role hâkim ol. Sonrasında tüm öğrendiklerini topla, işine yarayanları unutma. Onlar sana rolü inşa ederken temel çukuru olacak, binayı da yeteneklerinle kurarsın artık. Madem oyunculuk yapıyorum diye iddialı bir işe soyunmuşsunuz, o zaman gösterin kendinizi. Oyunculuk dediğin sihirbazlık ve ikna sanatı. Burada demokrasi olmaz. Tiyatro sahnesi güçlülerin yeridir; ya iyi oynarsın ya da kötü. Vasat tiyatro olmaz." Ankara'da öğrenciyken sınav dönemi yaklaşınca gelsin de sınav parçalarımızı oynatalım, iki

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

kelam etsin diye yolunu gözlerdik. Güzel olana laf etmez, hep hataları dile getirirdi. "Baştan söyleyeyim, iltifatla zaman öldüremeyiz, bize lazım olan hatalarımızı düzeltmek, doğru ve güzel olanı bulmak," derdi.

1996 yılının ortasında birden hastalanmıştı, kemoterapi görüyordu. O yakışıklı ve muhteşem yetenekli Alev Sezer'in önce kaşları dökülmeye başladı, pek fazla insan içine çıkmadı. Çok emin değilim ama hastalığını evdekilerden bile gizlediğini düşünüyorum. Ağustos ayının son haftasında Ayazpaşa'daki evine gitmiştik Orhan

Tetikcan'la beraber. Geç saatlere kadar bırakmadı bizi. Anlattı, anlattı,

anlattıkça açıldı. İnanılmaz bir tiyatro bilgisi olduğunu fark ettim. Oyunlar ve yazarlar hakkında söylediklerini hep aklımın bir köşesine attım. Gecenin sonunda "Oğlum, bu ölüm kalım işlerine çok takmayın. Ama erken ama geç, ölmeyen canlı var mı?" demişti. Gözlerimiz doldu, sarıldık, kucaklaştık. Güya 30

Ağustos'ta benim doğum günümün onun evinde kutlayacaktık... İki üç gün sonra ishal ve yüksek ateşle evde yattır dediler. Biraz toparlarsın ziyaretine gideriz derken bir sabah hastaneye kaldırıldığını duyduk. Sevenleri olarak günlerce gittik geldik, düzeliş çıkacak dedik ama bir eylül sabahı gitti dediler. Alev Sezer gitti. Sadece devlet tiyatrolarının değil, Türk tiyatrosunun harika çocuğu Alev Sezer gitti. O inatçıdır, bırakmaz hayatı, mücadele eder diyorduk ama olmadı. Son görüşmemizde söylediklerini hatırladım: "Oğlum, bu ölüm kalım işlerine fazla takmayın. Er ya da geç herkes nasıl olsa ölecek." Evet, doğru, herkes ölecek ama kimi toprağa kimi de kalplere gömülecek. Kalbimizdeki yerin bir güzel prensin yeri gibi; o taht hâlâ boş duruyor. Seni izlemek, seni dinlemek, seninle çalışmak çok başkaydı güzel adam. Unutulmazsın Alev Sezer.

Ertuğrul Özkök

artakalan

FLOWER DUET FROM LAKME

Kim bilir hangi yolculukta, kim bilir kaybettiğim kaçınıcı Moleskine defterlerimden birine, şimdi nerede okuduğumu, yoksa kendim mi uydurduğumu tamamen unuttuğum bir diyalogu yazmışım.

Galiba kadınla erkek ayrılıyordu. Erkek ona şunu yazıyordu: "Afrika'ya gidiyorum. İki zürafa vuracağım. Biri senin için biri benim için."

Kadın şu cevabı veriyordu: "İyi ateş et de yaralı kalmayayım."

Erkeğin cevabı şu oluyordu: "Merak etme bu defa iyi nişan alacağım ve kendimi de yaralı bırakmayacağım."

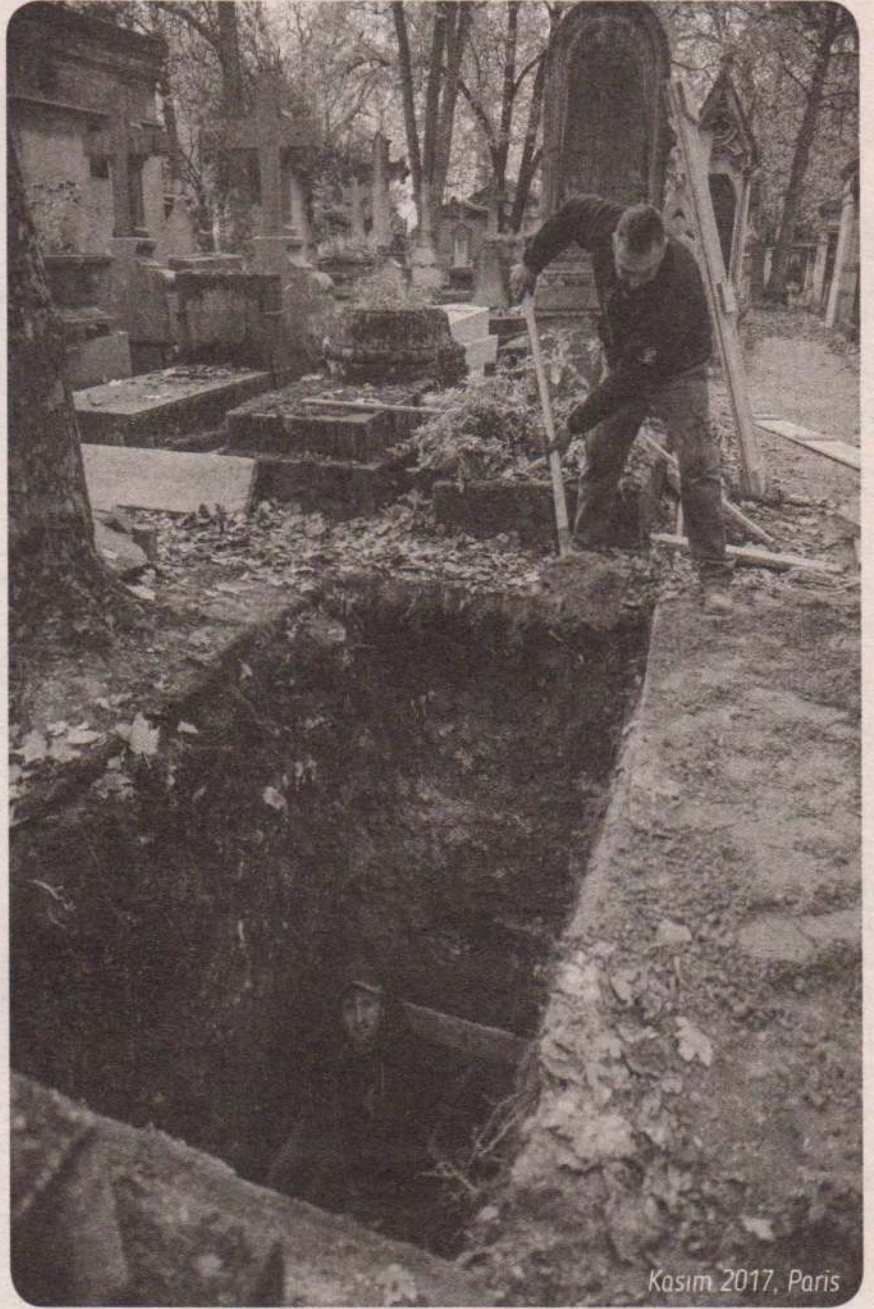
Bazen düşünürüm. Yalnızlık o kadar da kötü bir şey değil. Yaralı kalmak da... İnsanın her şeyden ruhunda bir yara izi kalmalı. Hafıza bir yaralar arşividir. Bu tattoo koleksiyonudur.

Léo Delibes, beni öldürememiş yaraların hasta bakıcısıdır. Hayatta kendimden bıktığım, sıkıldığım anlar oldu. Ama Delibes'ten asla. Ne o bana ihanet etti, ne ben ona. Ne o beni ihmal etti, ne ben onu. Her yalnız seyahatime onunla birlikte çıktım.

Amboseli 1998

Hafıza
bir yaralar
arşividir.

Dilan Bozyel

Kasım 2017, Paris

bir daha asla bir başkasının çekemeyeceği bir paris fotoğrafı

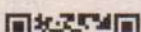
Paris'in yalnız kalmayı sevdiğim en kalabalık yerindeyim: Père Lachaise Mezarlığı'nda. En az dedemin mezarını ziyaret ettiğim kadar burayı da ziyaret ettiğime eminim. Bir önceki gece sevdiğim bir Fransız arkadaşımın ikinci kadeh kırmızı şaraptan sonra eğer Paris'te yaşamaya karar verirsem öldüğümde bu mezarlığa beni defnedeceğine söz verdiği yerdeyim. Yirmilerimin başında olsaydım yani her an hazır bavulumla yaşadığım yaşlarımda; yalnızca bu söze bile tav olurum. **Fakat hayır, Paris'te yaşamayacağım. Bu kararı bana hiçbir yaşlı kırmızı şarap veremez bu saatten sonra.** Bir sebep arar gibisiniz ama ona da hayır; hiçbir nedeni yok bu sivri uçlu kararımın.

Yağmurlu bir günde büyük ve kalabalık bir mezarlıkta tek başına dolaşmanın bana ne kadar keyif verdiğinden

sessizliğini bozan toprak ve kürek sesini takip etmeye başladım. Uzaktan gördüğüm, kimsesiz birinin mezarlığa defnediliyordu. Meğer hiçliğe yolculuk için özel görevlendirilmiş işçilerin mesaisine denk gelmişim. Bozuk Fransızcayla sanırım bir şekilde "kolay gelsin" kalıbına benzer bir şeyler geveledim yaklaşırken işçilere. Tuhaf bir tiyatro sahnesini izliyor gibiydim. Fotoğrafı çektim.

Bir daha asla bir başkası bu fotoğrafı çekemeyecekti.

Oraya gelecek yeni ev sahibinin kim olduğunu da hiçbir şekilde bilemeyecektik. Çemberin içindeki işçinin, çemberin dışındaki işçiden çok daha sesli konuşan bakışları vardı fotoğrafta da gördüğünüz üzere. Bir süre izledim. Konuşmaktan bile kaçındığımız bazı konulardan birini nasıl da -hani Nazım'ın bahsettiği o sincap gibi ciddiyet içinde- olağan karşılayabildiklerini izledim. O an bir buluşmaydı, herkes kendi görevini

Mahir Ünsal Eriş

gerçek bahsi

kafa kalabalığı 25

Gök mavidir, biber acıdır, taş serttir, suyun sesi güzeldir, sümbül misler gibi kokar. Eğer bir şeyi duyularımızla algılayamıyorsa, -yani elle tutup gözle görünür bulmuyorsa- onun gerçek olup olmadığını sorgularız.

Gerçek nedir? Gündelik hayatımızda da edebiyat ya da sanatın diğer dallarında da medya araçları yoluyla da sık sık başvurduğumuz bir sözcük: Gerçek. Gerçeği nasıl tanımlayabiliriz? Kendi tanımımı bir şansımı deneyeyim. Bence gerçek, kâinatta mevcut olmuş, mevcut olan, zamanın bir noktasında olacak olan tüm gerçekliklerin toplamıdır. Şimdi iş iyice büyüdü; o halde gerçeklik nedir? Onun cevabı daha basit aslında. Gerçeklik diye bir şey yoktur. Çünkü gerçekliğin gerçek olup olmadığını sınaıma imkânımız yoktur. Karışık gibi oldu, evet. Ama aslında değil. Şöyle ilerleyelim; duyularımızla algıladığımız şeylerin gerçek olduğundan şüphemiz yoktur. Gök mavidir, biber acıdır, taş serttir, suyun sesi güzeldir, sümbül misler gibi kokar. Eğer bir şeyi duyularımızla algılayamıyorsa, -yani elle tutup gözle görünür bulmuyorsa- onun gerçek olup olmadığını sorgularız. Ve o şeyin gerçekliğini, duyu organlarıyla algılayabildiğimiz dünya üzerindeki etkilerine bakarak ölçeriz. Radyo dalgalarını duyu organlarıyla algılayamayabiliriz ama radyoyu açtığımızda var olup olmadıklarına dair fikir sahibi olmak mümkündür. Metafizik kavramlar için durum biraz daha tartışmalıdır. Cinler, periler, hayaletler, paranormal varlıklar, bedensiz oluşumlar, melek, Şeytan gibi dini figürler, hatta Tanrı olgusunun bizzat kendisi bile. Neyse, bunlar bu bahiste konumuz değil. Duyu organlarımızla algıladığımız şeylere dönelim. Bunların gerçek olduklarına dair duyu organlarımızı tanım gösterebiliriz öyle değil mi? Taş serttir, soğuktur, ağırdır, bir biçime sahiptir. Gerçek olması için gereken tüm özellikleri üzerinde taşır çünkü duyularımız bize öyle söyler. Oysa burada bir başka şüphe bizi bekler. Ya öyle değilse? Fiziksel dünyayı algılayışımız duyu organlarımızla iletilen kimi verilerin beynin çeşitli bölgelerinde işlenmesinden ibarettir. Örneğin; gözümüzü açtığımızda gördüğümüz görüntü, beynin oksipital lobunda (en arkasıdır yani) karanlıklar içinde saklanan, ışıkla asla temas etmeyen, hatta bütün ömrünü bir kez olsun ışıkla karşılaşmadan geçiren görme merkezi dediğimiz alanın yarattığı bir görüntüdür. Dışarıda, gözlerle algılanan ışık sinirler yoluyla bu merkeze taşınır ve görüntü ışıkla karşılaşan gözde değil karanlıkta bekleyen bu merkezde gerçekleşir. Bu durum bütün duyularımız için geçerlidir. **Algıladığımızı düşündüğümüz her şey beyindeki merkezlerde gerçeklik kazanır. Peki, o halde bunların gerçek olduğunu nereden bilebiliriz?** Belki de bedenimiz yoktur ve gerçeklik sadece beyinde yaratılan bir yanılsamadır? Gerçeklik, gerçek olmayabilir mi? Mevlana Celâleddin, "Bu âlem bir rüyadır," derken belki de tam olarak bunu kastediyordu.

Bir Çin atasözü "Kurbağalar gökyüzünü kuyunun ağzından gören kadar zannederler," der. Bu söz gerçekliği algılama konusunda esaslı bir rehberdir. Çünkü gerçeklik ona baktığınız yere, onu algılayıp kabullendiğiniz hale göre değişiklik gösterir. Balık tutmak, sıradan hatta eğlenceli bir hafta sonu etkinliği olarak tanımlanabilir sizin için. Oysa yem buldum zannedip ağzını açan ve **KAFA**sı büyüklüğündeki olta iğnesini kapam bir balık için pek eğlenceli bir hafta sonu geçtiğini kimse söyleyemez. Ya da şöyle düşünelim, mayınlarla, tel örgülerle ve uluslararası anlaşmalarla ayrılmış bir sınırın iki kilometre uzaklığında

doğmuş olduğunuz için bu sınırın öbür yanında iki kilometre uzakta doğmuş birine karşı silah tutmanız beklenebilir. Ya da ona karşı üstünlük ve hak iddia eden bir ideolojinin neferi olabilirsiniz. Sırf onunla aynı yerde doğmadınız, aynı dili konuşmadınız ya da aynı dine aynı şekilde inanmadınız diye onu düşman belleyebilirsiniz. Çünkü gerçeklik geçirgendir. Oysa gerçek tartışılmazdır. Normal şartlar altında dünya gezegeninde taşı havaya attığınızda yere düşecek olması gerçektir. Bunu kurbağalar örneğiyle şöyle düşünebiliriz; onlar göğü kuyunun ağzından gördükleri kadar sanıyor olabilirler oysa gökyüzü gerçekte sonsuzdur ve kurbağaların onu öyle algılaması, kendi gerçekliğinde böyle kabul etmesi bu gerçeği katiyen etkilemez.

Yine Çin'den devam ediyorum diye kızmayın lütfen. Kısacık bir masal anlatacağım. Bir zamanlar Çin'de, Yen Xing Yun (Yen Şing Yun diye okunuyor yaklaşık olarak) diye bir bilgin varmış. Devlet memuru olmak üzere girilen sınava katılmak için köyünden kalkmış, vilayete gitmiş. Sınava girip çıkmış ama pek de istediği gibi cevaplar veremediğini fark etmiş. Demiş ki kendine, "Bu işin oluru yok, ben evime, köyüme döneyim." Düşmüş yola. Geceyi geçirmek için yolda Üç Köprü Hanı'nda kalmış. Hancı bir yatak, bir testi de şarap vermiş. Zaten canı sıkın olan Yen, şarabı da içince bir ağırlık çökmüş. Tam sarhoş olmuş dalacakken patırtılar içinde üç tane atlı gelmiş. Bilgine sınavının başarılı olduğunu söyleyip kazananların ilan edildiği çizelgeyi göstermişler. Yen, sevinçten havalara uçmuş tabii. Kalkmış atlılarla şehre gitmiş yeniden. İyi bir sınav verdiği için hükümet merkezine gidip orada da bir sınava girmesini söylemişler. Yen o sınavı da geçmiş. Bu parlak genç bilgin, sınavın ardından büyük bir hızla yükselmiş. O kadar ki Şensi eyaletinde yapılan memur sınavı heyetinin başına gelmiş. Çalışkanlığı takdir görünce Batı Çin eğitim komiseri olmuş. O sırada yolsuzluklarıyla meşhur bir valinin ipliğini raporlarıyla pazara çıkardığı için sarayda büyük rağbet görmüş ve imparatorluk genel denetmenliğine atanmış. Bu arada dünya işlerini de yoluna sokmuş, harika bir kız bulup evlenmiş. Sarayda da gördüğü ilgi ve takdir, çalışkanlığının karşılığı olarak giderek artıyormuş. İmparator onu önce elçi yapıp yurt dışına göndermiş, dönünce de veziri yapmış. Yirmi yıl vezirlik yaptıktan sonra, imparatorun rica etmiş, demiş ki, "Çok yaşlandım, izin verin artık bırakayım." Hayhay demişler. Emekliye ayrılmış Yen. Niyeti memleketine dönüp sakin bir hayat sürmekmiş. Dönüş yolunda bir gece dinlenmek için bir zamanlar geldiği Üç Köprü Hanı'na rastlamış, geceyi orada geçirmeye karar vermiş. Yol yorgunluğuyla serilen yataklarda derince bir uykuya dalmış. Epey uyuduktan sonra hancının dürtmesiyle uyanmış. Hancı gülümsüyormuş, "Delikanlı, yol seni epey yormuş herhalde; ne çok uyudun." O zaman anlamış Yen, içini çekerek şöyle demiş: "İnsanlar arasında kırk yıl, şan ve ün içinde bir ömür sür; ama sonunda hepsi bir düştür." Yen'e ek yapacak olursam eğer, derim ki, gerçek, bir rüyadır. Gerçek kurmacadır.

Gerçekten bahsetmişken kendi gerçeğimi de söylemeden bitirmeyeyim. Bence tek gerçek, bir gün kesinlikle öleceğimiz ama bugün, her nasılsa, hala hayatta olduğumuz gerçeğidir. Berisi öyle boş ki.

Gerçeklik ona baktığınız yere, onu algılayıp kabullendiğiniz hale göre değişiklik gösterir.

İş Sanat kafası Şubat

Cazdan Klasik Müziğe, Anadolu Ezgilerinden Edebiyata Uzanan
Dolu Dolu Bir Şubat Ayı

İş Sanat, klasik müziğin duayenlerinden cazın yıldızlarına, Anadolu ezgilerinden şiir dinletilerine, müzikli çocuk oyunlarından düşlere hayat veren heykellere uzanan renkli programıyla Şubat ayında da sanatseverlerin buluşma noktası olacak.

Cem Adrian'dan Seçkiler

Sıra dışı ses rengiyle Türkiye'nin değerli müzisyenlerinden olan Cem Adrian, İş Sanat'ta "Seçkiler" adlı projesiyle konser verecek. Anadolu türkülerini kendine has tarzıyla yorumlayacağı Cem Adrian'ın projesinde kendi alanlarında sayısız başarıya imza atmış olan Ahmet Aslan, Jehan Barbur, Erdal Erzincan ve Gökhan Kılıç konuk olacak. **6 Şubat Çarşamba** akşamı **20.30**'da İş Sanat sahnesinde gerçekleşecek bu konseri kaçırmayın.

Klasik Müziğin Divası Mezzosoprano Magdalena Kožená İş Sanat'ta

Washington Post'un "gerçek bir diva" olarak söz ettiği, opera salonlarının aranan ismi mezzo soprano **Magdalena Kožená**, **9 Şubat Cumartesi** akşamı **20.30**'da İş Sanat'ta sahne alıyor. Kožená, klasik müzik dünyasına sayısız eser sigdırmakla kalmamış, 2017 yılında da 'Magdalena Kozena Meets Cole Porter' isimli bir caz albümü çıkarmıştı. Kožená'ya sahnede Londralı **Age Of Enlightenment Orkestrası** eşlik edecek. İş Sanat'ta gerçekleşecek konserin şefliğini, kariyeri boyunca birçok prestijli orkestraya şeflik yapmış İtalyan **Giovanni Antonini** üstleniyor.

Edebiyatın Usta Kalemlerinden Aşk Şiirleri

Bir şubat ayı klasiği haline gelen **Aşk Şiirlerinden Seçmeler**, şiir tutkunlarına romantik bir gece vadediyor. "Sende Ben İmkânsızlığı Seviyorum" başlıklı dinletiyi Atilla Birkiye hazırladı, Mehmet Birkiye sahneye uyguladı. Serdar Yalçın'ın besteleri eşliğinde bir sanatçı lokali atmosferinde gerçekleşecek dinletide, modern şiirimizin ustalarından seçilmiş şiirler yer alıyor. **Tilbe Saran, Hümay Güldağ, Metin Belgin ve Hakan Gerçek**'in sesleriyle hayat vereceği dizeler, **11 Şubat Pazartesi** akşamı saat **20.30**'da İş Sanat'ta yankılanacak.

Macera Dolu Bir Masal: Orman Lokantası

İş Sanat'ın geleceğin sanatseverleri çocuklar için hazırladığı müzikli masal serisi **Evvel Zaman Dışından Masallar** serisinden **Orman Lokantası**, çocukları eğlence dolu bir maceraya davet ediyor. **Yekta Kopan**'ın kaleme aldığı, **Serdar Biliş**'in yönetmenliğini üstlendiği ve **Sevinç Erbulak**'ın anlatımı ile renklenecek Orman Lokantası, çocuklara eğlenceli bir gün yaşatacak. Müzik ve dansla dolu bu oyunu kaçırmamak için **17 Şubat Pazar** günü, saat 15.00'i takvimlerinize not etmeyi unutmayın.

Sıra dışı performanslarıyla The Tiger Lillies geliyor

1989 yılında **Martyn Jacques** tarafından kurulan **The Tiger Lillies**, tiyatroyu, kabareyi, vodvilleri, çingene müziklerini, operayı, şansonları punk öğelerle alışılmadık bir tarzda ve sıra dışı bir sahne performansı harmanlıyor. İki Olivier Ödülü sahibi grup, 'The Gorey End' (2003) albümü ile Grammy'e aday gösterildi. Her yıl 200'ün üzerinde konser veren ve 30'u aşkın albüm kaydı olan The Tiger Lillies'in sıra dışı performansı **19 Şubat Salı** İş Sanat sahnesinde.

Şubat ayının Parlayan Yıldızları Simge Keskin ve Ece Özer

Milli Reasürans'ta Parlayan Yıldızlar serisi, Şubat ayında genç çellist **Simge Keskin** ve fagot sanatçısı **Ece Özer** ile devam ediyor. 2009 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nı yarı zamanlı olarak kazanan Simge Keskin ve 2010 yılında Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Fagot Ana Sanat Dalı'na kabul edilen Ece Özer'in dinleyicilere enstrüman hakimiyetlerini sergileyecekleri konser, **28 Ocak Pazartesi, 20.30**'da Milli Reasürans'ta ücretsiz olarak gerçekleşecek.

Bol Grammy Ödüllü Trompetçi Arturo Sandoval İlk Kez Türkiye'de İş Sanat'ta

Caz sahnesinin en önemli isimlerinden biri olan **Arturo Sandoval**, Türkiye'de ilk kez İş Sanat Konser Salonu'nda sahne alıyor. 19 Grammy adaylığının 10'unda bu önemli ödülü kazanan usta trompetçi, 12 yaşında tanıştığı trompetiyle kendine has bir çalma tekniği geliştirerek caz dünyasının sembol isimlerinden biri haline geldi. Uzun süre hafızalardan silinmeyecek bir performans imza atacak olan Arturo Sandoval konseri **27 Şubat Çarşamba** akşamı **20.30**'da İş Sanat Konser Salonu'nda.

Düşlere Hayat Veren Heykeller

İş Sanat Kibele Galerisi, heykel sanatçısı **Maria Kılıçlıoğlu**'nun "Evrenin Nabzi" retrospektif sergisiyle sanatseverleri düşlerin dünyasına davet ediyor. Taş, balmumu ve bronz kullanarak ürettiği heykelleri ile Helenistik tarzda çok sayıda esere imza atan Kılıçlıoğlu'nun sürrealist ve fantastik öğeler kullanarak ürettiği eserlerinin yer aldığı "Evrenin Nabzi" retrospektif sergisi **9 Ocak - 23 Şubat** tarihleri arasında İş Sanat Kibele Galerisi'nde ziyaret edilebilir.

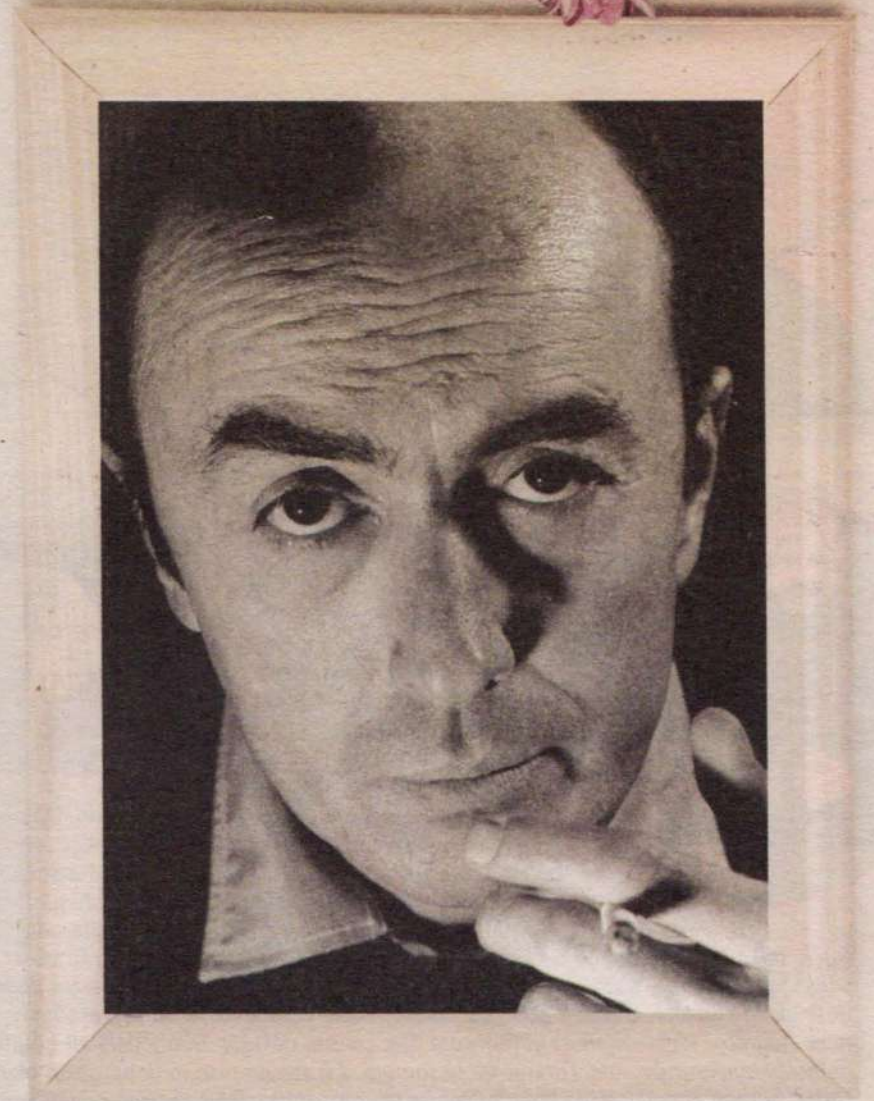
edip cansever uyandığında

*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandığında" şiir dizisinde,
Edip Cansever'in dizelerini de misafir ettiği ve
kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığı...

Edip Cansever uyandığında
alıp başını gitme duygusu yazar ilk dizeyi
sular menekşelenir
felsefeyle öpüşmeden bitmişse üzgündür gece
sabahın ışığına sürerken yüzünü dalgalar
yerleşir yeşim renkli bir deniz
hiç çıkmamak üzere şairin soluğuna

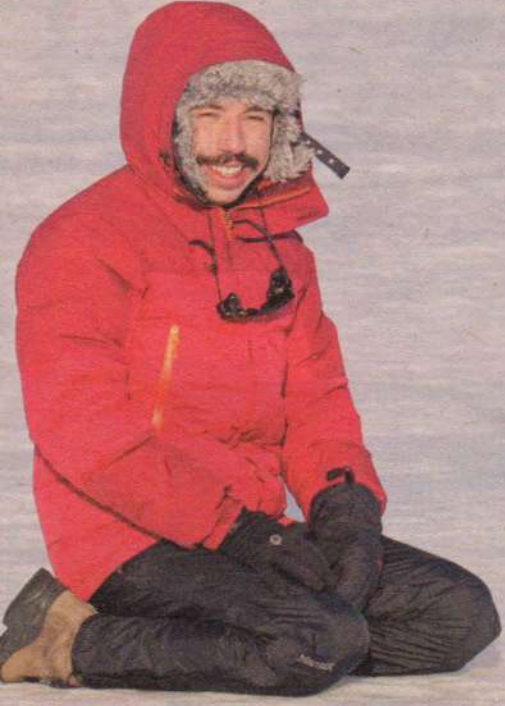
Edip Cansever uyandığında
onca yıl tek bir çiçek satıcısı geçmediği için
aniden tutuşur Kapalıçarşı
gezgindir ateş
başıboş dolaştığı söylense de ahşap evlerde
kalbin içindeki fırtınalarla yayılır
upuzun kadınsız günleri yakar
avucunda dönen gülü yakar
yakasına çiçek takmaz şair, salıncak takar
çocuk ruhlu adam falan derler diye de
dertlenmez öyle
ipekli bir mendili katlar gibi
aşka düşmüş ilkyazı **alır** yanına
ve ağzına lale dayamış bir meyhanede
av tüfeğine aslan sütü içirip
yakar yalnızlığı yudum yudum

Edip Cansever uyandığında
insan ağlamaz mı bakıp bakıp kendine
aşk mektubu yazmaya başlayan
yola çıktı sayılmaz mı
haber aldığı şairin gözlerini açtığını
Eros Oteli'nin kâtibi
işaret etmez mi lobide bekleyen kadına
"git kendine bir şair edin, şiir ol" demez mi
gözünden mavilik eksilmeyen
ve içinden doğru sevilmesi gelen
daracık omuzlu o kadına

Edip Cansever uyandığında
onu bekler kapının önünde çayırların kokusu
beyaz bir merdiven ayaklarını denize sarkıtır
ve güneşin gömleğini giyer portakal
Edip Cansever uyandığında
kanayan mendillere şiir basılır
Hoşap Kalesi'nin önüne kamyonlar dizilir
uzun yol dalgınlığı yer eder evlerimizde
dağılmış pazar yerlerine benzer memleket

Edip Cansever uyandığında
sorarım ben şimdi ne yapsam kendimi
gözlerimden mi uçsam
bölsem mi sevgilim seni günlere
gökyüzü dönemecinin altında
başım dönüp de şiirden
sana gelmiş mi bulunsam
sevgilim
yerçekimli bir karanfilsen, o sensen
kucakla yapraklarınla beni, varsan gerçekten

iyi şeyler Kafası

“nadir bir kuş türünü görmek, madonna’yla baş başa muhabbet etmek gibi bir şey”

Kar baykuşu, Kanada

Emin Yoğurtçuoğlu; Instagram’da çok bilinen ismiyle Bird Detective yani Kuş Dedektifi.

O, kuşları görmek ve göstermek için dünyayı dolaşan bir yaban hayat uzmanı, fotoğrafçı. Çok aktif olan, 7’den 77’ye 130 bine yakın kişinin takip ettiği hesabında, Türkçe ve İngilizce, kuşları, onların doğalarını yalın, esprili bir dille anlatıyor. “İnsan görmediği, bilmediği şeyi sevmeyi, sevmeyi öğrenmek için dünyayı dolaşmak. Mesela biz sadece serçe, karga, martı biliyoruz. Oysa, bilen için karga diye tek bir tür yok; küçük karga, leş kargası, ekin kargası, saksagan, alakarga, kuzgun var. Yurt dışına çıktığımda Türkiye coğrafyasının doğal güzellik ve biyolojik çeşitlilik açısından nasıl zengin olduğunu ve bu coğrafyayı nasıl hayretle kullandığımızı görüyorum. Bu, canımı yakıyor. Dünyadaki en büyük habitat kayıplarından biri Türkiye’de yaşanıyor. Avrupa’da insana daha yakın olan türler, buraya göçtüklerinde daha güvensiz ve dolayısıyla daha uzaklar. Çünkü zarar görüyorlar. Yaklaşık 20 yıllık kuşçuluk hayatımda birçok alanın yok oluşuna tanık oldum. Türkiye’de kuş türlerinde azalma olmasa da habitat kaybı (yani evlerini yerle bir etmemiz) nedeniyle popülasyonlarında olağanüstü düşüş var. Kuşların güzelliklerini göstermek, insanlara etrafımızdaki bu muazzam dünyayı hatırlatmak ve bu yolla farkındalık oluşturmak istiyorum.”

MARTILARA SİMİT-EKMEK VERMEK ZARARLIYMIŞ!

O ve yaptığı iş popüler oldukça, kuşlar da popüler ve daha anlaşılır, görünür oluyor. Benim de taze bir kuş gözlemcisi olarak katıldığım turlarında ya da hesabında daha geniş kitlelere, kuşların nasıl ortamlarda yaşaması ya da nasıl beslenmeleri gerektiğini, tek tek özelliklerini, seslerini, tavır ve davranışlarını anlatıyor. Mesela martılara simit ve ekmek vermek onlara sürekli enerji içeceği içirmek gibiymiş, zararlı yani, ondan öğrendim! Geçtiğimiz yıl Kızılırmak Deltası’nı UNESCO ve dünyaya tanıtması için elçi seçildi Emin; Paris’te, UNESCO’da bir sergi açtı, devlet başkanlarına konuşmalar yaptı. Alanında prestijli dergilerden Cornucopia’ya 32 sayfalık bir Kızılırmak Deltası makalesi kaleme aldı.

Atmosfer olayları, gezegenler, uzay, hastalıklar, jeoloji, coğrafya ve hayvanlar çok erken yaşta ilgisini çekmeye başlamış. Ansiklopedilerden görüp aşına olduğu, çoğunun sadece “Kuş Cenneti” adı verilen bölgelerde olacağını düşündüğü kuşları Ankara’da, yaşadıkları yerin hemen

Gökkuşuğu Gagalı Tukan, Kosta Rika

Büyük Kızılkuşruk, Gürcistan

Kırmızı saçlı ağaçkakan, Meksika

yakınındaki Altınpark’ta görebilmek ise onu kuşlara özel ilgili biri yapmış. 12 yaşında kuş gözlemine başlayıp, 13 yaşında pek çok şey öğrendiği Doğa Derneği’ne girmiş.

TED Ankara Koleji üzerine okumaya başladığı Başkent Üniversitesi Turizm ve Otelcilik bölümünde ancak bir ay kalabilmiş. Doğa Derneği ve birçok yerde projelerde gönüllü olarak çalışmış. İki sene sonra sunumunu izleyen İstanbul Üniversitesi’nden bir hocanın “Bizim üniversitede Yaban Hayatı bölümü var, tam senlik” demesiyle de, İstanbul’da, Belgrad Ormanı’nın dibinde doğayla, kuşlarla baş başa bir üniversite hayatı geçirmiş. Kuşların peşinde 26 yaşında Türkiye’deki tüm şehirleri görmüş, Türkiye’de en çok kuş gören kuş gözlemcisi, kuş gözlem kaydı rekortmeni olmuş Emin.

BİR YETENEKLİ KUŞ GÖZLEMCİSİ NASIL GEÇİNİR?

“Türkiye’de kayıtlı 485 farklı kuş türü var” diyor şimdi 32 yaşında olan Emin ve devam ediyor: “2011’de 400 kuş türü görmüştüm, son 7 yılda 33 yeni tür görebildim. Ne kadar zor bir süreç, siz düşünün. Avustralya hariç 6 kıtada, 60’ın üzerinde ülkeye gittim, 3 bin 200 civarı kuş türü gördüm. Ama dünyaya yayılmış toplam 10 bin 700 tür var.” O, yaptığı şeyi iş değil tam zamanlı bir tatil gibi görse de geçinmesi gerekiyor nihayetinde.

Merak ediyorum, bir kuş gözlemcisi nasıl geçinir? Hâlâ geçim zorluğu yaşadığı dönemler olduğu gibi, kimi zaman projeler üretip yüklü miktarda para kazandığını da söylüyor Emin. Ama ana gelir kaynağı yurt dışı ve yurt içinde yaptığı kuş gözlem turları, seyahatlerle ağırlıklı yurt dışındaki kitaplara, dergilere verdiği yazı ve fotoğraflar. Özellikle yurt dışında nadir kuş türlerini fotoğraflarına büyük ilgi var, değerliler. “Nadir bir kuş türünü görmek Madonna’yla baş başa muhabbet etmek gibi bir şey” diyen Emin, hangi kuş türünü sevdiğini söyleyemiyor çünkü ayırım yapamıyor ancak “Hangi kuş olmak isterdin?” diye sorulunca “Zamanının tamamını okyanuslar üzerinde rüzgârı arkasına alıp, dalgaları yalayacak şekilde uçarak geçiren Albatros” yanıtını veriyor.

Kartal, Kırgızistan

Fotoğraf: Umay Umay

Usluca merdivenleri çıkarken seni gördüm. Arkanda yaslı bir gölgeyi taşıyor gibiydin. Sokaklara dalecek, sokaklara saldıracak, her lanet güne başkaldıracak halin yoktu. Birbirinin aynısı günlere. Ama böyle de güzeldin. Çekmecenin en dibinde saklanmış bir mektup gibi. Hatırlarsın biz mektupları, onlarla gelen kokuları çok sevdik. Yani bir mektup gibi umutlu olabilmeyi.

Yapabileceklerini düşündüm. Bir daha asla yapamayacak olduklarını. Pek fazla şey değişmez dedim içimden, sen yapamadıklarını da yapmış gibi yaşarsın. Koskoca yıllarının uzun kısmı ölü taklidi yaparak geçmişti. Niyeler işine gelmezdi. Belki o yüzden sana hiç niye diye sormadım. İyi misin diye sormuş olabilirim ama alakasız zamanlarda.

Başucumda koca bir saat gibi tıkırdıyorsun sabahları. Başucumda cama düşen yağmur sesi gibi. Belki dişlerin uyurken birbirini gıcırdatması gibi. Zaman faresi kemiriyor tüm sesleri. **Yazmak demek tüm sessizlikleri biriktirmek demek. Parçalamak, unufak etmek. Her zaman çok gürültülüydün.** Şimdi sessizce merdivenleri çıkışını izliyorum. Artık acıyla işin yok. Bahçede beslenen evcil köpek acı. Acı pencerenin dışından seni röntgenleyen genç sapık. Acı öyle saçma ve sevimsiz işte. Aramızda duran etten duvarı oyan sivri kalem ucu. Acı sen unuttukça benim hatırladıklarım.

Seni izlediğim kar küresini kazağımın koluyla ovaladım. İçinden düşen müzik sesi oldu. Parmak uçlarıma değip eriyen kar taneleri gibi. Unutulmuş melodiden gibi zaman. Seni izledim, en güçlü günahım olan seni. Yaşamak için ışığa doğru koşturduğunu gördüm. Sadece

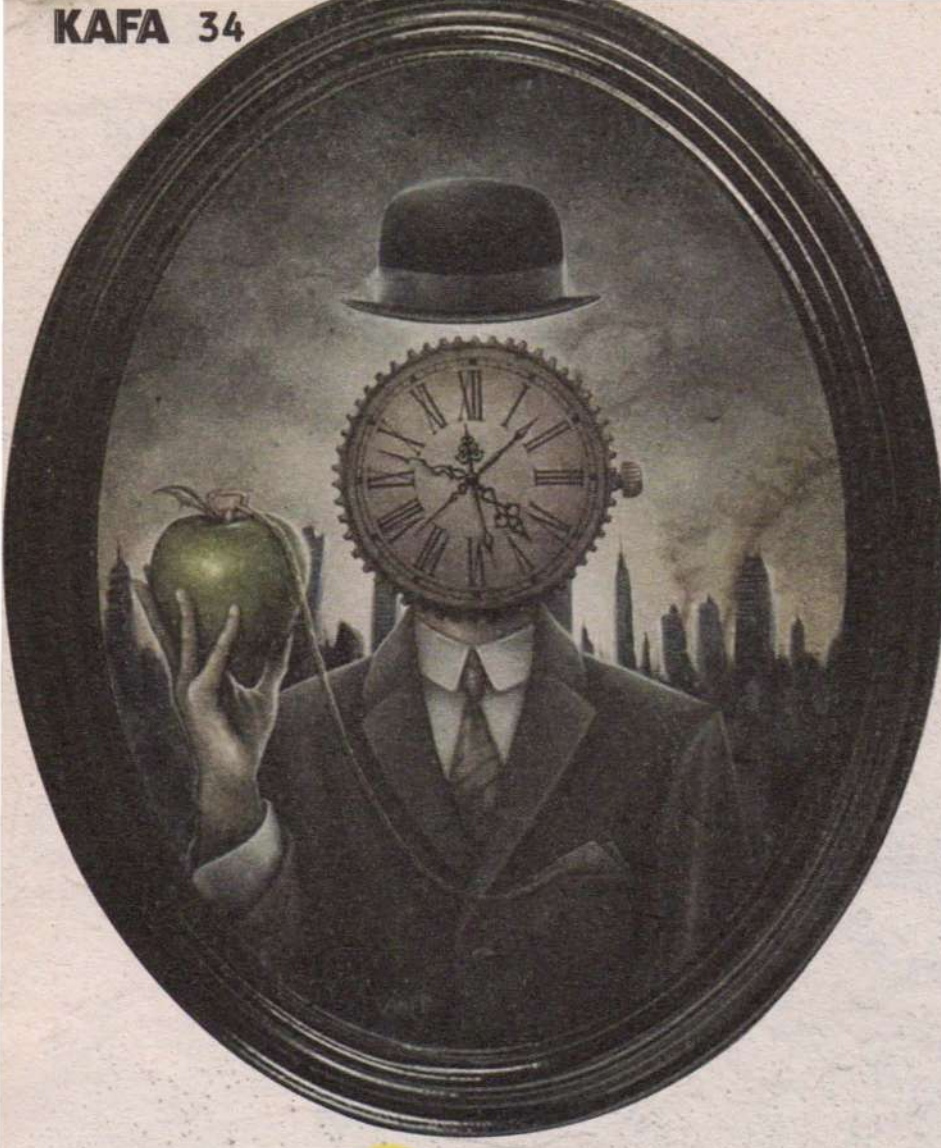
yaşamak için beni boğabileceğini de. Ama fark ettim ki sonra beynini de dağıtırsın arkamdan. Adaletli cellat oldun belki. Belki olamayışın benim varoluşumdu. Ya da tam tersi.

Düzeltilmeyecek imla hatası yok. Sevilmeyecek insan da yok. Seni gördüğüm yerden çıkartıp üstümü ört. Yanıldığımı söyle. Acımasız olduğumu, kırgınlığının beni canavara dönüştürdüğünü. Uzakta terk edilmiş bakışımı gidip bul. Onu bul ve geri

getir. Sonra sıkıca kapa demir kapıyı. Düşkün rüzgârın seni dağıtmasına izin veremezsin. Çok heyecanlıyım. Niye durup dururken heyecanlandığımı bilmiyorum. Neyi hatırladım da yine? Neyi hatırlamalıyım? Aşkımız bizi alevlerin içine sürüklerken yanmamak için geliştirdiğimiz anları mı sadece. Sırtını boydan boya çizen... O bıçakla adını kazıdım masama, elma kestim sana... Boğazıma sapladım en konuşmaz yerinden.

İki adım geride durdum. Kayıtsızca etrafıma bakındım. İçeri girmen için bekledim. Sigaram olsa yakardım. Ama yanımda çakmak da yok. Ağır ağır merdivenlerin kucağından düşen yapraksız, soğuk rüzgâr yüzümü yaladı. **Bu kadar yalnız olamazdık. Yarına kadar ertelemiştik sızlayan yerlerimizi. Yarından sonra sızlayacak hal de yok.** Uzun, ne uzun gece. Soğuk, ne soğuk gece. Arkana bakma, arkana bakma, arkana bakmasana ayağın burkudur. Hiçbir şey söylemedim ama ne çok konuştum aylarca. Diyemem artık, diyemem. Metal kapı açıldı ve çingiraklı zil öttü. Koyu yeşil gözlü, soluk yüzlü çocuk içeri girdi. Hiç parası yoktu. Kısa baktı bakkal olan adamın asik suratına. İki yüz gram helva istedi. Ben de dedim. Yarın parasını getiririm.

**Adaletli
cellat oldun
belki. Belki
olamayışın benim
varoluşumdu.
Ya da tam
tersi.**

Kaan Koç

tik tak!

Yaşayacaktım ama bana saati gösterdiler, sonumun onun elinden olacağını fakat onun çalışmaya devam edeceğini söylediler. Yaşayacaktım ama beni yıllara, aylara, günlere, saatlere böldüler.

Birden kolumdaki saate bakıyorum ki zaman yok. Kristal bir cam, altındaki kadranın üzerinde insan icadı sayılar, eşit aralıklarla bölünmüş bir çember, insan omurgasından esinlenerek oluşturulmuş bir metal kordon, asla yerinde durmayan ve bize saati, dakikayı, saniyeyi gösterdiği iddia edilen üç farklı kol, tüm bunların da altında zemberek kurma çarkı, zemberek kutusu çarkı, rotor kurma çarkı, saniye çarkı, balans direği, boşaltma çarkı... Saçmalıklar çarkı! Birden koluma bakıyorum ki kolum az önce baktığım yerde yok. Meğer ki her şey hal değiştirmiş, meğer ki etimize mühürlü bir lanet gibi taşımaya kalkıştığımız "zaman" insanoğlunun ilk intihar aletiymiş. Bir nesne olarak zaman, bir köprü olarak üzerinden atlanan; bir araç olarak zaman, asfaltta düşen kuşlara ömür biçmeye yarayan; dedemizin beynini yakan bir zanlı olarak; değişen hallerimizin, bitip gidenlerin, eksilip bozulanların, kırılıp atılanların öcünü almak için bıçaklar çektiğimiz, isyan edilemeyen, sohbete gelmeyen, suçlanamayan tüm tarih tanrıları yerine ah edip tüh deyip hem göğüs kafesini tekmelemeye hem hayallerle dolu göğsümüzü sinesine bastıra bastıra sarılmaya yarayan bir kara karanlık ayna olarak zaman. Başağı buğdayı doğru yetiştirmekten kravatını tam vaktinde takmaya büyüyen insan, paramparçalanarak geçti, önce su saatlerinin damlalarından, sonra güneş saatlerinin taşlarından sonra bu mekanik çarklardan. Bende zaman diye bir şey yoktu, bana saat öğretilmeden önce. İçimde, patlayıp duran bir yaşamak vardı ki ne yetişmek

ne geç kalmak bir şeye. Ve işte sonra beni de kurdular; kendi ölümünün alarmini, her gün uyanıp uyanıp baştan ayarlayan ve hayattan korkan. Bana zamanı, zamanın biteceğini söyleyerek öğrettiler. Sonu görülemeyen bir kâinat, dördüncü boyut olarak işleyen, dümdüz değil, biçim biçim gelişen ve her şeyi kendi çevriminde döndüren, asla yok etmeden, var olmuş olanları hep başka biçimlere çeviren bir katman olarak değil. Bana zamanı, annemin derinleşen surat çizgilerinde, tanımadığım kişilerin ölümünü gösteren haber bültenlerinde söylediler. Gazların, katıların ve sıvıların; etimin, kanımın ve nefesimin; anıların, anın ve yarının birbiri içinde değişe dönüşe hep yenilendiğini değil. Bize göre zamanla, uzaya göre zaman bambaşkaymış. Bilim insanlarının "zaman oku" dedikleri, dümdüz bir çizgi olarak gördüğümüz o zaman anlayışı meğer ki hepimizin göğsüne saplanmış. Artık oradan akan sıcak kan, insana göre yaşamak işte. Durmaksızın kafasında işleyen tik taklarla zehirlenmiş bir yaşam; "neyse ki daha erken"le, "eyvah! çok geç kalındı" arasına sıkışan.

"İntihar eden kişi, hapishanenin avlusunda darağacı kurulduğunu gören, bu darağacının kendisi için kurulduğu kuruntusuna kapılıp, geceleyin hücrelerinden kaçarak kendini asan bir tutukludur." Kafka. Biziz işte o müntehir. Saate bakarak zamanı geçiren. Bütün bu çarkların bizi katletmek için kurulduğuna derinden inanıp, hayatta kalma içgüdümüzle onunla savaşılmaya çalışıp, ey kâinatın en benzersiz melankolisini yaratan biz, o çarkların arasına koşup duruyoruz boynumuzu sıkıştırmaya. Nasıl olsa yok olmak iyidir en basit yok olma düşüncesiyle savaşılmaktan. Durun diyoruz gemilerimizden inen bütün yerlilerimize, durun ve silahlarınızı çekin, tüm sevdiklerimize.

Öğretiyoruz; burada bizi öldürecek ve başka türlü şeylere döndürecek bir doğal afet var; koşun tümünden terinizle! **Saati icat eden insanı zehirledi. Atalarımın kolaycılığı beni mahvetti. Çünkü bana göre ne geçmiş geçti ne de geldi gelecek.** Ondan buna dönüştü yediklerimden yaşadıklarım her şey, beynindeki sinapslardan geçen binbir hale büründü herkeste ölen hücreler. Yaşayacaktım ama bana saati gösterdiler, sonumun onun elinden olacağını fakat onun çalışmaya devam edeceğini söylediler. Yaşayacaktım ama beni yıllara, aylara, günlere, saatlere böldüler. Kolunda saat takılı bir ölüyor olma haliyle ben, eriyi incele, herkesin yerüstünde çürümekten yeraltında çürümeye gideceği günü beklemeyi hayat zannettim. Var olmaya geldim, en fazla iki tarih arasındaki bir çizgiden ibaret olacağımı öğrettiler. Oldum ben de işte; sırf kendi boyu kadar bir minyatür akvaryuma doğan balık ne kadar büyürse o kadar. Etini saran o kafesin camını ite ite parçalayan o balık, kaç cam parçasıyla üzerinde, büyük okyanusların sarhoşluğunu ne kadar doldurabilirse içine, öyle.

Her şeyin ilacı mısın, her şeyin katili mi? Hep aynı hızda mı varsın, izafi mi? Hayyam'ın söylediğine göre iki boyutun var da uzunluğunu güneşin seyri, kalınlığını tutkular mı belirliyor? "Şimdi" dediğimiz berbat kılıçla, ikiye mi böldük seni, ulaşılmaz iki yalancı puta? Neden böyle güzelsin sen, bir kuşun ölümüyle birlikte bir parça gökyüzünü de yere düşüren. Neden bu kadar yoksun, o kuşun gölgesi, bir bulutta muhakkak kalırken. İyi misin o karanlık uzayda, bilim insanlarını ve şairleri delirtirken? Hepimizden oluşmasın belki de gelip geçmiş hepimizin yanılgılarından oluşma bir çukurdaki debdebe, duran ve kıpırdayan her şeydeki endişe. Durunca mı anlaşılır sahiden kaç olduğunu bakınca mı? İçinde mi yaşıyoruz dışında mı? Hiçbir teoriye tam gelmeyen sen, bir telefon rehberinde, yanlış kaydedilmiş bir numarasın belki de her şeyin en devasa bahanesi. Evrimin yanlış gittiği ve beraberinde her şeyi yalana sürükleyen esas noktasın sanki. Sanki senin icadından sonra hiçbir şey gerçek gibi olmadı. Sonra seni ortadan kaldırmak, sıfırlamak, pilini çıkarıp seni çöpe atmak için beş bin yıl; milyon çarpı milyonlarca kitap, bir o kadar hayatı küle çeviren telaşların yangınına büyüten fayrap. Bakıyorum ki bileğimi saran kelepçeye, senin hafızasını yitirmiş bir kedi gibi aynı çemberi yürüyüp duruşun var. Bakıyorum ki o çemberin oyulmuş boşluğundan ibaret etim. Zaman, seni, doğanın söylediklerini anlamak için gereken bir dil zannedip öğrendik. Ama konuşmayı beceremedik. Asfaltta çakılan kuşun midesinde, bir de solucan vardı; vaktimiz yoktu ve şiirsel değildi o, göremedik.

Oldum ben de işte; sırf kendi boyu kadar bir minyatür akvaryuma doğan balık ne kada büyürse o kadar.

Cem Davran

çocuk izi

Hani annen yanında olsa, sana bir çorba yapar, bir ıhlamur kaynatır, bütün nazını da çeker ve sen anında iyileşirsin ya; işte öyleyim. Ankara'nın havası hasta etti beni. İstanbul böyle değildir; daha yumuşak daha ılımlıdır.

Ankara'nın havası çok kirli. Fazla dışarıya çıkma oğlum, dikkat et dedi annem. Küçük çantamı hazırladı, neyi nereye koyduysa bana gösterdi. Bak, kirlilerini buraya koy olur mu? Şu kadarı cebinde dursun, kalan paranın birazı kazakların arasında, birazı da yandaki küçük fermuarlı cepte. Kimliğini yanından hiç ayırma, her tarafta kontrol ediyorlar aman oğlum. Bizi ara. Sor orada ankesörlü telefon diye, bulamazsan kaldığınız otelden ödemeli ara. Para almazlar o zaman, biz öderiz. Yine de jeton bulunsun hep yanında. Bulabilirsen Günder yengen, Ali abin var, uğra, severler seni, hoşlarına gider. Adresleri burada yazılı. Tunalı Hilmi Caddesi...

On dört yaşımıydım. İlk büyük tiyatro turnesi. Bir hafta evimden, odamdan, yatağımdan uzak kalacağım. Annem, babam, ablam... Babam hep kaçardı vedalardan yine öyle yaptı. Orada olsa ağlardı biliyorum.

Otel odalarını oldum olası bu yüzden sevmiyorum belki de. Çocukluğumdaki ayrılıkları hatırlatıyor diye. Evet, sonra çok ayrılık yaşadım. Benim de hikâyem böyleymiş! Tam kırk bir yıldır turneye çıkıyorum. Sürekli bir yerlere, bir şeylere veda ediyorum. İnsan alışıyor elbette ama kabul etmek çok zor, sevmiyorum ayrılığı, sevmeyeceğim de.

Şimdi görüntülü konuşuyoruz çocuklarla. Zaten o kadar da küçük değiller, kocaman adamlar. Olsun, yine de paranızı ayrı yerlere bölüştürün, bak, orada falanca var iyi dostumdur, bir ihtiyacınız olursa onu arayın, uğrayın. Üşütmeyin oralarda, hasta olursunuz, hava değişimi çarpar, alışıktır değilsiniz...

Böyle şeyler söylerken kaç kez yakaladım kendimi. İnsan çocuklarını yanındayken bile özlüyor. Anneri haklıymış valla.

Otobüsle vardık sonunda bu gri şehre. Ulus'ta bir otel, bir filmde gördüğüme benzer. Benden başka çocuk da var oyunda ama onların velileri yanında. Annesi, ağabeyi falan. Çoğu zaman umursamadığımız hatta zor zamanlar diye işaretlediğimiz küçük hatıralar aslında ne mühim öğretiler taşıyormuş. Hayatımın en zor gecesi idi. Uyumaya çalışmamı, o çocukça savaşı anlatamam, şimdi bile gözlerim doluyor, duygusallaşıyorum. O yıllarda oteller oda kahvaltı değil. Sabah kalkıp Ulus'ta yürürken bir börekçi buldum. Hava çok soğuk. Bir çay, iki poğaçaya. Şansa bak tam karşıda telefon kulübesi var. Bir avuç jetonla evi aradım, öyle mutlu oldum ki. İyiyim anne merak etme. Tamam, son jeton bu, ararım yine. Babam sıraya girmiş öyle telefon bağlatmıştı eve. Olmasa bakkalı arayacaktım. Ankara'yı sevmedim. Kaldığımız otelin yakınında Devlet Tiyatrosu yemekhanesi var. Öğle yemeği için oraya gideceğim, ucuz.

Kar yağıyor, kırmızı yün beremi başıma geçirdim, hızlı adımlarla yürüdüm. Kapıdaki adama turne ekibinden olduğumu, yemekhaneyi kullanabilirsiniz dediklerini söyledim. Sıraya girip yemeğimi aldım, masaya koydum. Tam o sırada geçen biri bana çarptı, kabanımın yarısı çorbanın içine girdi. Üzüldü etraftakiler. Azıcık peçeteyle temizledim, yemeğimi yedim. Başka kaban yok! Kazakla otele döndüm, küvette lacivert kabanın çorbalı yarısını yıkadım, kaloriferin üstüne koydum. Akşama kadar kurur umarım yoksa ıslak giyip gideceğim oyuna.

Sobalı evi özlemek diye bir şey yazmışım küçük bir kağıdın üstüne. Ne yalan söyleyeyim hep özlüyorum. **Nasıl güzel üşünür koridorda, salonda, sabah uyandığında.**

Hani annen yanında olsa, sana bir çorba yapar, bir ıhlamur kaynatır, bütün nazını da çeker ve sen anında iyileşirsin ya; işte öyleyim. Ankara'nın havası hasta etti beni. İstanbul böyle değildir; daha yumuşak daha ılımlıdır. İklimi de böyledir ilişkileri de.

Biraz daha jeton harcadım. Annem sesimden anladı, anlaması bile iyi geldi sanki. Aslında ona çaktırmamaya çalışırken toparladım biraz. Bu, tek başıma ayakta durmaya çalışmamın ilk örneklerindendi. Akşam biraz ateşim çıktı, terleyip üstümü değiştirdim, Gripin aldım, uyudum.

Hüzünlü ama mucize bir döngüsü var hayatın. Farkına vardığımızda, kıymetini keşfettiğimizde, keşke daha çok tadını çıkarsaydım, keşke vedaları bile hediye saysaydım diyorsunuz çünkü anlıyorsunuz; zorunlu bu, gerçeğin ta kendisi bu. Önce çocukluğunla sonra çocuklarınla vedalaşıyorsun.

Dönüyoruz artık, oyunlar çok güzel geçti. Büyükler her oyundan sonra bir yere gitti, arkadaşlarının barı galiba, biz otele döndük tabii. Son gece oteldeyiz hepimiz. Dışarı çıktım biraz, her taraf bembeyaz olmuş. Soğuk ama hoşuma gitti bu sefer, alıştım, alışıyorum galiba. Otelin bahçesindeki bembeyaz halıya uzandım, kollarımı açtım, kımıldamadan gökyüzünü seyrettim biraz. Artık odaya gitme vakti. Dönüp arkama baktım karların üstünde izim çıkmıştı. Kendime bakar, kendimle vedalaşır gibiydim. Çok güzel uyudum.

Ankara'ya gidiyoruz, bir hafta turne. CIP salonunda anons bekliyorum. Telefon susmuyor. Birazdan uçakta kapatacağım ve özgürlük. Kış turnesi keyifli oluyor. Dopdolu salon, sıcacık alkışlar, oyun sonrası biraz muhabbet ve yorgun bir uyku. Son kez telefonda hava durumuna baktım, bir hafta yoğun kar yağışı, kapattım.

Ankara'ya indiğimizde bir çocuk izi arayacağım karların üstünde. Az önce son jetonuyla annesini arayan, eski bir otelin bahçesinde boylu boyunca karlara uzanıp yıldızları izleyen, kabanı çorba kokulu bir çocuk izi. O zamana kadar da hiç kimseyle vedalaşmayacağım.

**Sobalı evi
özlemek diye
bir şey yazmışım
küçük bir kağıdın
üstüne. Ne yalan
söyleyeyim hep
özlüyorum.**

Levent Erden

herhangileştiniz mi?

Bakın sosyal medyada beş-altı hayat tipi var. Onların hangisine aitse insanlar hep benzer, farksız, ayrıışmayan hayatlar yaşıyorlar. Dilleri, evleri, dilekleri, eğlenceleri, dertleri, övünmeleri, odaklandıkları... hep aynı. Farksız.

Farklı olmak neredeyse zorunluluk. Başkasına benzememek, tek olmak, hiç değilse nadir olmak ya da enderler gruplarından birine dahil olabilmek bir yaşama amacı olarak dayatılıyor. Gelişen teknolojiyle akla kim ya da ne gelirse sanki hepsi tek tek marka olmak zorunda. Biricik olabilmeyi dayanılmaz ağırlığı ve cazibesi. Sürüde kalanı mı, ayrılanı mı kurt kapar ikileminde, sahip olma ile ait olma sarkacında gidip gelen ve eriyen yaşamlar...

Aslında farklı olma-olmama oyunu dünyaya geline ilk anda başlar... Çocuk doğduğunda koyulan ismin seçimi bile çok önemli bir ayrııcı, farklı ve yaratıcı bir unsur olabilir. Eski köklü klasik isimler, yeni moda isimler: Ayşe, Fatma, Ahmet, Mehmet günlük dilde bile genellemeyi, farksızlığı temsil eder hale gelir. Belli isim modaları çocuğun doğduğu yılların modasının göstergesidir. Bir zamanlar yılda üç kere boya değiştirilen otomobil üretiminde, modelden çok rengin yapım dönemi temsil etmesi gibi. "Su", "can" takısı almış isimler ya da bu takıların birlikteliği belli bir yaşın ağırlıklı isim seçimini gösterir. Amaç fark olsa da! Asıl farkı yaratmak isteyenler, internete alan adı almak için yapılan çalışmalara benzer bir süreçten geçip, "yapı terimleri sözlüğü" ile "botanik terimleri sözlüğü"nü bile tarayıp kimselerde olamayacak bir isim peşinde koşarlar ki ileride bu isim duyulduğunda hep kendi çocukları akla gelebilsin. Gerçek hayatta ise zavallı çocuk adını her söylediğinde arkasından da "güvercinlerin boynundaki tüyler" gibi açıklamaları otomatik olarak vermek zorunda kalacaktır.

Çünkü adını her duyan hep ne demek olduğunu soracaktır.

Farklılaşma çabasının sonraki aşaması okuldur. Doğduğu hafta ilkökul kaydı yapmak zorunludur. Belli ilkökullardan yetişenler, belli liselerin sınavlarından milyonlar arasından girebilip o liselerden de daha çok milyon arasından bilmem kaçtakilerin girdiği üniversiteye kapağı atıp oradan da yüksek... müksek... çok uluslu, çok katlı binada, çok katmanlı yapılarda çok havalı bir "taytıl" sahibi olacaktır. Yani farklı olacaktır. **Farklı olmak için herkes nedense aynı şeyi yapar. Doğduğu günden beri.**

O çok katlı, uluslu, katmanlı... şirkete girince sadece oradakilerle aynılaştırmanın da bir farklılaşma olduğuna karar verir. Sadece onların anladığı dili konuşur. Onların modasına göre giyinir. Tatillerini seçer. Yemek yediği yerleri, gittiği filmleri ve hatta platformlarda takip ettiği dizileri "onlar gibi" olabilmek üzere seçer. O okullara girmeyip o çok uluslu şirketlerde çalışmayanlar da kendi dil, tatil, hayal ve benzerlerini oluşturup kendi içinde aynılaştırarak farklı olurlar.

Sosyal medya ise herkes için bir fırsattır. Çünkü "orada herkes aslında bir markadır." Nah markadır! Orada ve her yerde herkes aynıdır. Aynılaştırmaya çalışır. Aynı, benzer, andırır, yakın değilse... hizaya getirilir.

Hayat artık farklılaşmak değil farksızlaştırmak, benzetmek için çalışan bir mekanizmadır. Bu mekanizma "herhangileştirmek"tir aslında. İnsanlar, olaylar, markalar, ürünler, amaçlar... hepsi bir "emtia" bir "komodite"

haline gelecektir. Çarklar daima farkları yok edip, her şeyi birbirine yaklaştırıp, farkları ortadan kaldırmak üzere çalışır. Teknoloji de öyle. Bir dönem pek ender bulunan pek zor erişilen şeyler zaman içinde çözülür, herkesin kolayca erişeceği ve kullanacağı hale gelir. Zamanında eve bağlatmak için on beş ila yirmi yıl sıra beklemek gereken telefon hattına sahip olmak önemli bir ayrıcalıktan bugün telefon hattı sahipliğinin, değil farklılaştırıcı, sıradan bir anlamı bile yoktur. Sahip olmak için birkaç dakika yeterlidir. Sıradandır. Yetmişli hatta seksenli yılların "rüya fark"ı artık herhangidir.

Benzer fark süpermarketlerde vahşice çalışır. Farklı konularda marka olup, benzerlerinden farklılaşmak için yıllarca pazarlama, iletişim, ambalaj, tasarım yatırımı yapanlar, üstüne para vererek süpermarket raflarında birkaç ürün koyacak kadar yer alabilirler. Bazen bu markaları geliştirmek ürünü mükemmelleştirmek için kamyon yüküyle yatırım yaparlar. İş tutarsa süpermarket kendi markasını çıkarır. Daha büyük

raf payıyla. Daha ucuzu. Kendi markası zaten "herhangi"dir. O kadar uğraşan markayı da herhangileştirir. Rekabet fiyata indirgenir. Ama unutmayalım "fiyat pantolon gibidir" bir kere indirirseniz tekrar yukarıya çekemezsiniz. Kışınız hep açıkta kalır!

Herhangileştirme de aslında farkı sadece fiyata indirgeme operasyonudur. Bütün farklar ortadan kalkınca yegane ayrıştırma kriteri fiyattır. İndir indirebildiğin kadar. Açıkta kalana ne olursa artık.

Bu, insanlar için de böyle çalışıyor. Farklar hepimizi herhangileştirmeye zorluyor. İsteyerek ya da istemeyerek aynı "herhangi"liğe doğru koşuyoruz. Bakın sosyal medyada beş-altı hayat tipi var. Onların hangisine aitse insanlar hep benzer, farksız, ayrıışmayan hayatlar yaşıyorlar.

Dilleri, evleri, dilekleri, eğlenceleri, dertleri, övünmeleri, odaklandıkları... hep aynı. Farksız. Herhangi olmanın dayanılmaz kolaylığı. Kurumlar da buna yardımcı. Satınalmacı sadece fiyat peşinde hatta üç tekliften hangisi daha aşağı pantolon indirmiş bakar. "İğkkaa" için zaten insanlar kutucuklara tıkmak üzere sıra bekleyen birkaç türdür. "Seni niye alalım?", "Beş yıl sonra kendini nerede görüyorsun?" gibi ne kendileri ne de kurumları için cevabını bildikleri soruları sorarak, değişimi göz ardı edip

insanları birbirine düz çizgi ya da noktalarla ve çok taraflı oklarla bağlı kutucukların içine tıkmaya çalışırlar. İki üç özelliği taşıyanların hepsi aynıdır. Herhangidir.

Packman gibidir sistem. Siz farklılaşmak için ne yaparsanız yapın hayat ekranınızın farklı yerlerinden giren ağız sürekli açık sarı adamlar sizi yutmak ve herhangileştirmek için peşinizden koşarlar, köşeye sıkıştırırlar. Marka olmak, farklılaşmak aslında bir anlam yaratmaktır. Yaratmış olduğunuz anlamın değeri ne kadar yüksek ve kabulü genişse o kadar ayakta kalırsınız.

Doğumdan ölüme bütün süreç anlam yaratma ile herhangileşme arasında bir yarışır. Zaten herhangi doğup, herhangi ölünür. Bari ikisinin arasını anlamlandırabilenlerden olmanın tadına varmaya çalışmakta fayda olabilir.

Ne kadar "herhangi"siniz?

"Fiyat pantolon gibidir" bir kere indirirseniz tekrar yukarıya çekemezsiniz. Kışınız hep açıkta kalır!

mektup

Karanlık bir tablonun içine umuttan renklerini bırakmak isteyen insanlarız burada. Bir gün çoğalacak renklerimiz. Umudu çoğaltacağız. İnanmasam beklemezdim. İnanmasak doğ istemezdim bu dünyaya.

Merhaba oğlum,

Yakında doğacaksın. Seninle genlerden tanıyoruz biz. Senin hayalini kurduğum günlerden tanıyoruz. Annemden gördüğüm şefkatte buluşmuşluğumuz var. Babamla hesaplaşırken seninle konuşmuşluğumuz var yıllar önce. Annenin karnıdasın. **Annenin karnı güzeldir. Ben ara sıra uzanıp üstüne başımı koyarım. Sen içini görüyorsun. Ne şanslısın!** Annenin sevgisi güzeldir. Ben bazen yaralandığımda onun sıcaklığında iyileşirim. Sen doğmadan annenin sıcağındasın. Ne şanslıyız! Yakında geleceksin ilk nefesinle. Aynı evin içinde birlikte nefes alacağız. Bu dünyaya geldiğinde daha çok nefes alacağız. Seni bekliyoruz biz. Bizim beklediğimiz gibi ol diye değil. Kendin olarak doğ diye bekliyoruz. Sana kocaman bir çerçeve hazırladık bu hayatta. İçini kendi renklerinle doldur istiyoruz.

Sana söz! Renklerine saygı duyacağım. Ezber bilgilerle arkada durmayacağım. Kendi kaygılarımla önüne geçmeyeceğim. Ben senin olabildiğimce yanında olacağım. Düzene yenik düşüp seni boş tesellilerle yatıştırmayacağım. Sisteme teslim olup seni başka çocuklarla yarıştırmayacağım. Sana ait olmayan kimlikleri senin üstüne yakıştırmayacağım. Senden en çok kendin olmanı bekleyeceğim ben. Baba olarak kendini yaşaman için uygun koşulları hazırlayacağım. Senden kendi istediğini yaşamayı isterim ben en çok. Bir de ne isterim biliyor musun? Vicdanlı ol isterim. Güçten önce vicdanı kullan başın sıkıştığında. "Erkek adam" olmadan önce "güzel insan" olmayı öğren. Empatiyi, sevgiyi, şefkati öğren. Kimseden üstün değilsin. Kimseden daha özel değilsin. Kimseden daha yüce değilsin. Kendin olduğun için, kendine doğacağın için özel, güçlü ve güzelsin sen. Bir insanın canının nasıl yanabildiğini, kalbinin nasıl kırılabilmediğini, içinin nelere yanabildiğini anla isterim. Teşekkür et oğlum. Özür dile, takdir et, gönül al, güzel sev. Kendine de teşekkür et tabii. Kendini de sev tabii. Sana iyi gelenlerin peşinden git. Merak et, keşfet, temas et. Ve sesin çıktığı kadar haksızlığa ses çıkar. Yine de sen bilirsin ama kudrete yamananlardan, muktedire yarananlardan olmasan daha iyi. Haksızlıkta boynu bükülenlerden, inanmadığına razı gelenlerden, korkutulup içi karartılanlardan olma elinden geliyorsa. Sen, sen ol. Sen gibi ol. Gücü kendinden al. Gücü vicdanından al. Ses çıkar. Olabildiğimce yanında olacağım ben. İlk sesleri beraber çıkartacağız. Öfkenin isyanını birlikte öğreneceğiz. Mutluluğun kahkahasında yanındayım. Acının hıçkırığında yanındayım. Korkunun çılgılığında yanındayım. Utancın sessizliğine beraber ses olacağız. Sen öğrendikçe uzaklaşacağım yanından. Oralarda bir yerlerde olacağım yine. Yaşadıkça öğreneceksin sen. Ben öğreteceğim sana. Sen de öğreteceksin bana.

Şahane de değilim be oğlum! Nesilden nesile aktarılmış kusurlarım var. Sana geçmişimden biraz kaygı getirdim. İstemezdim ama bana aktarılanın bir bölümü de sana geçecek belki. Birlikte aşar mıyız? Elin elimde, başın omzumda, omuz omuza aşarız diye düşünüyorum. Halledemediğim meselelerim de oldu. Onları sana miras bırakmak değil niyetim. Sen istersen hallederiz diye düşünüyorum. Bazen yan yana, bazen yalnız! Sen sana ait olmayan meselelerimi hazır olunca omzundan atarsın diye düşünüyorum. Sen büyürken hatalarım olacak. Senin için en iyi bildiğimi yaparken yanlış da yapacağım. **Sabrımın tükendiği, pişmanlığımın telafi etmediği, elimden gelenin yetmediği günlerimiz olacak. Ben de öğreneceğim.** Baba olmayı, yeniden çocuk olmayı, yeni bir hayata saygı duymayı öğreneceğim. Düşününce içim gidiyor ama düşetek, ağlayacak, üzüleceksin de. Dış çıkarmalar, gaz sancıları, ateşlenmeler, uykusuz geceler... Büyüme ağrıları, sevilme kaygıları, ergenlik sancıları, zorlu günler... Ben varım biliyor musun? Yaşarız beraber. Yaşayıp göreceğiz. Yaşayıp aşarız birlikte. Oyunlarımız güzel olacak bence. Futbolu deneriz beraber. Seversen gol atarız salona yaptığımız kaleye.

Mikrofon alırsın eve. İstersen şarkı söyleriz senin dilinde. Boya kalemleriyle boyarız seçtiğin defterleri. Yapbozlar, süper kahramanlar, oyun hamurları, kumdan kaleler... Oynayalım seninle. Ben oyun severim. Oyuna doyan çocukların gerçeğe hazır olabileceğini bilirim. Şahane değilim ama birlikte güzelleşmeye hazırım. Bize güveniyorum ben. Beraber büyümeye varım.

Acının var olduğu bir dünyada yaraların ağır olduğu bir döneme doğuyorsun oğlum. Şimdi sana bunlardan bahsedip tadını kaçırmak istemiyorum aslında. Ama böyle! Acıları sıfırlayamıyoruz babacığım. Yaraları silemiyoruz. Denesek de değiştiremediklerimize doğuyorsun. Her şeye rağmen iyi ki doğuyorsun. Karanlık bir tablonun içine umuttan renklerini bırakmak isteyen insanlarız burada. Bir gün çoğalacak renklerimiz. Umudu çoğaltacağız. İnanmasam beklemezdim. İnanmasak doğ istemezdim bu dünyaya. Bazen burada biz çoğalıp umutlanıyoruz. Çoğunluk olamadığımızda da azalmıyoruz. Karanlığı yaratanlar, karanlığa tapanlar, karanlığa teslim olanlar, karanlığı fırsat bilenler çoğunluk oldular. Biz böyle çoğalabilenlerden değiliz. İhtiraslarımızı birleştirip çoğalamıyoruz. İntikamda buluşup çoğalamıyoruz. İnanmadığımız yollarda kalabalık görünmek için çoğalamıyoruz. Bizi umut çoğaltıyor sadece. Şimdi düşünüyorum da güzel gülümsemenden daha büyük bir umut var mı? Ellerinden, ayaklarından, yanaklarından daha büyük bir umut var mı? Kendine umut olup çoğalmayı öğreneceksin sen de yaşadıkça. Azdan çok olmayı, yoktan var olmayı öğreneceksin. Karanlığa ışık çağırmayı, kendini kendinden doğurmayı öğreneceksin elbet.

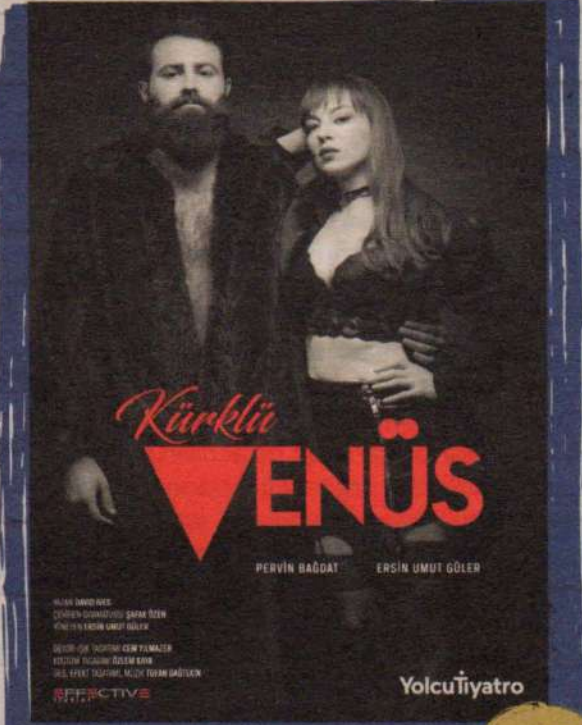
Anlamışsındır. Bu aralar biraz duygusalım oğlum ben. Acemiyim, çocuğum, şaşkınlım. Cem Karaca'nın oğluna yazdığı şarkıyı dinliyorum şimdi. "Sımsıkı sev sen sevmeyi" diyor. Babamın baba olma hikâyesini dinliyorum. "Sen öğrettin bana baba olmayı" diyor. Çocukları seviyorum. Seni seviyorum. Seni bekliyorum. Seni bekliyoruz biz. Bu mektubu burada bitirmeyeceğim. Sözlerim seninle yeniden başlıyor. Ben yeniden başlıyorum seninle. Merhaba oğlum...

Şimdi düşünüyorum da güzel gülümsemenden daha büyük bir umut var mı?

ANADOLU
EFES
MAVİ
SAHNE

KÜRKÜ VENÜS

6 Şubat 21.00

KARMA

ŞUBAT
PROGRAMI

ÇOK SATANLAR

13 Şubat 21.00

ÖĞRENCİ

GÜLE GÜLE DİVA!

20 Şubat 21.00

ÖĞRENCİ

SEN İSTANBUL'DAN
DAHA GÜZELSİN

27 Şubat 21.00

KARMA

Das
Das

DasDas Metropol İstanbul'da yeni yerinde

Etkinlik biletleri için Biletix, ayrıntılı bilgi için dasdas.com.tr sayfasını ziyaret edebilirsiniz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AnadoluEfesTR

ANADOLU
EFES

Metin Uca

femen'in bin yıllık anneanesi

“Leydim sen atın üstünde çırlçıplak kenti boydan boya dolaşsan da bu vergiler inmeyecek,” derken Lady Godiva için yoksulların yanında protestonun da fitilini ateşliyordu.

1050'lerde İngiltere'dekiler de bizdeki gibi güne “Dur bakalım yine neye zam yaptılar?” diye merak ve tedirginlikle uyanıyordu. O zamanlar medya kuruluşları da olmadığı için “Ekmeğe zam gelmedi ancak fiyatı arttı” gibi cümleler kurulmuyor, akaryakıt da bilinmediği için “akaryakıt fiyatlarında düzenleme” yazılmadığından yukarı doğru fiyat artışı mı, aşağı doğru indirim mi olduğu tam bilinmiyordu. İngilizlere senyörleri ha bire zam yağıdırıyordu.

Dedik ya 11. yüzyıldı... Soylu değilseniz sadece nalbant, satıcı, çiftçi, asker ya da sanatçı olabiliyordunuz. Ne yaparsanız yapın senyörünüz ne istiyorsa onu ödüyordunuz. Mercia Senyörü Leofric de ekonomiyi düze çıkarmayı kafasına koymuştu. Tabii kendi ekonomisini... **Bunun için herkesin -kendisi hariç- vergi ödemesi gerekiyordu. Vergiyi her seferinde istediği gibi artırıyordu.** Orta Çağ'ın göbeği olduğu için kimsenin aklına “artı değer”, “çalışanların eşit ücreti” ya da “örgütlenmesi” gibi zararlı fikirler gelmiyordu. Acı çekerek yoksullaşmayı tevekkülle karşılıyorlar, karşı çıkmayı akıllarına bile getirmiyorlardı.

Bugünkü Country'ye karşılık gelen alanların insafsız dükü Leofric, sesi çıkmayan, sırtına vurup vergisi alınan, inim inim inleyenlere de kömür, makarna yardımı yapın demiyor, zamları ardı ardına sıralıyordu. Yüzlerce yıl sonra “Ekmeğe bulamazsa pasta yesinler,” duyarlılığına ulaşacak soylu kadınlar, kraliçeler dünyasının kötü bir örneği vardı Leofric'in yakınında. Balçık yolları, salgın hastalıkları, kötü yaşam koşullarıyla 40 yıla düşmüş ömür süresini dert edinen, Leofric'in topladığı vergilerden manastırlara, yoksullara sürekli yardım eden

Soylu değilseniz sadece nalbant, satıcı, çiftçi, asker ya da sanatçı olabiliyordunuz. Ne yaparsanız yapın senyörünüz ne istiyorsa onu ödüyordunuz.

Lady Godiva, sadece yardım etmekle kalmıyor, insafsız zamlar ve vergiler konusunda kocasının da başının etini yiyordu. Defalarca Leofric'in huzurunda, herkesin önünde tartışmışlar ama sonuç alamamışlardı. Leofric, Nuh olmasa da Adem diyor, peygamber demiyordu. Tartışmanın şiddetlendiği bir an ağzından çıkan “Leydim sen atın üstünde çırlçıplak kenti boydan boya dolaşsan da bu vergiler inmeyecek,” derken Lady Godiva için yoksulların yanında protestonun da fitilini ateşliyordu. Leofric, eşinin böyle bir çılgınlık yapacağına ihtimal vermiyordu.

Ama ertesi gün kızıl saçlarının örttüğü çıplak vücuduyla atın üzerinde giden Lady Godiva, yaklaşık bin yıl sonra ortaya çıkacak ve kadın çıplaklığıyla dünyaya sesini duyuracak Femen'in de büyük anneanesi oluyordu.

Öykü, arzusunun tatmini, çıplak leydiye bakan demirci Tom'un kör edilmesi gibi folklorik unsurlarla ruhbilimci Sigmund Freud'a kadar uzanıyor, Orta Çağ hikâyesi voyerizmi (röntgenciliği) de tanımlıyordu.

Hikâyenin özü doğru ama uzun saçların kilise tarafından 15. yüzyılda eklendiği ve öykünün ve leydinin daha romantik hale getirildiğini de ekleyelim.

1955 yılında sinemada Maureen O'Hara'nın şahane bacakları ve takma uzun platin saçlarıyla iyice bir pop idolüne dönüştüğünü de...

Güzel yurdumda ise Lady Godiva bir çikolata markamızın yurt dışından bir markayı bünyesine katmasıyla hayatımıza girmişti. Kimse çikolata kutularındaki kadın figürünün, markayı yaratan Belçikalı üreticinin bu protestonun kimliğine, kadına duyduğu saygıdan ortaya çıktığını da tahmin etmemişti.

Sahi, Orta Çağ'da değil de günümüzde zam yapılan her ürün için bir yetkilinin eşi protesto amaçlı soyunsaydı, bizde de ortalık çıplaklar kampı olmaz mıydı?

Edip Cansever

Aziz Nesin

Can Yücel

Celil Nalçakan

sarmaşıklar

Akıl, aşka mağlup olduğunda,
Ne korku kalır aşıkta,
Ne de bir nebze şuur...

Öyle de oldu...
İlk kez sana gelmemek için yürüdüm
Maçka'dan Nişantaşı'na doğru...
Nereye gitmeyeceğini bilen ayaklarıma,
Nereye gideceğini bilmemenin hürriyetini yaşatmak zor
Ama
Güzeldi...

Belki yanlış, belki doğru...
Adını bile unutacak kadar adım atmaktı gayem...

Gel gör ki
Öyle olmadı bir tənem...
Yanımdan geçen herkes
Sen gibi kokuyordu.

Her göçmen kuş, gideceği son şehri, kanadının altında taşırmış,
Selçuk'ta aldım soluğu.
Bir piyano yordamıyla,
Gösterdi bana sonumu...

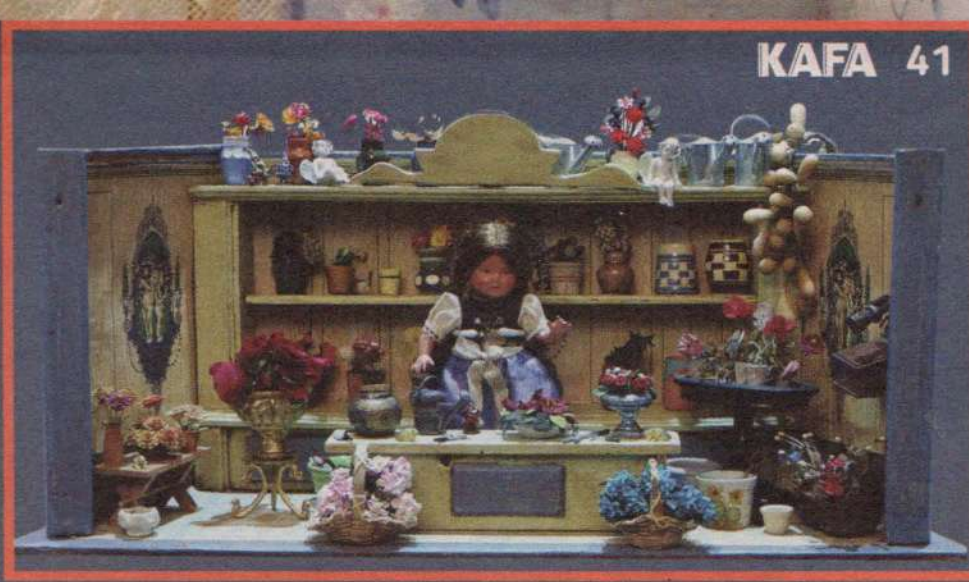
Sarmaşıklar sarılıyor,
Sen benden ayrı...
Ayrılanlar kavuşuyor,
Haberin var mı?

Gözyaşını, gülüşünü,
Seni özledim...
Yolu unutsan da gülüm,
Bak kokum aynı.

İhtimalin aydınlattı,
Bedbaht dünyamı...
Son gözyaşım sana aktı,
Kıymeti var mı?

Her vedadan biraz çaldım,
Sana ekledim...
Ve gelmedin ve umutlar
Ve yollar yandı.

**Her göçmen
kuş, gideceği
son şehri,
kanadının
altında
taşırmış.**

Sunay Akın

bebek evinin kapısını çalmak...

“Erkek çocuklar evcilik oynamaz,” denilir. Oysa hayır, eğer bizde de bebek evi kültürü olsaydı kız ve erkek çocuklar bir araya gelerek, kurdukları kentte bu oyunu oynayabilirlerdi. Bizde ne yazık ki bebek evi kültürü hiç olmadı.

Oyuncak müzelerinde ziyaretçilerin en çok ilgi gösterdiği eserler her zaman bebek evleri olmuştur. Bebek evlerinin karşısında ziyaretçilerin dakikalar boyunca uzun uzun seyre daldıklarını bilirim. Benim de 90'lı yılların başlarında dünyadaki oyuncak müzelerini ziyaret etmeye başladığımda, karşılarımdan hiç ayrılmadığım oyuncaklar bebek evleri olmuştur. Bebek evlerinin tarihine baktığımızda, bu oyuncakların 16. yüzyılda Orta Avrupa'da, özellikle Almanya'da ortaya çıktıklarını görüyoruz. Bebek evleri, o yıllarda, ilk önce varlıklı insanların evlerinde yer bulur kendilerine. Çünkü bir şato ya da malikâne yaptıran varlıklı insanlar, mimardan o evin bir minyatürünü yapmasını da istiyordu. Daha sonra bu minyatür ev, inşa edilen gerçek eve konulduğunda, o evde yaşayan çocuklar da doğal olarak maketle oynamak için can atmaya başlamışlardı. Fakat aileleri izin vermiyordu bu maketle oynamalarına. Çözümü de mimardan ikinci bir maket istemekte buluyorlardı ve çocuklar yapılan yeni minyatür evle oynuyorlardı. İşte bebek evi geleneği böyle çıktı ortaya... Ve bu oyuncakların kullanımı zamanla varlıklı ailelerden orta sınıfa yayıldı. Böylelikle bebek evleri bir oyun kültürüne dönüştü. Bebek evleri bize, kendi üretildikleri dönemlerin mobilyalarını, seramik eşyalarını, perdelerini, duvar kâğıtlarını ve daha birçok özelliğini yansıtır. Bir müzede bebek evi görmek demek aslında o evlerin gündelik hayatlarına tanık olmak demektir. O dönemde evlerde kullanılan eşyalar nelere benziyordu, evlerde nasıl yaşıyorlardı? Bunun gibi sorulara yanıt bulmak demektir. Bebek evleri olarak başlayan oyuncak geleneğinde aslında sadece evler değil, kasaplar, kütüphaneler, oyuncakçılar ve daha birçok mekânın da bebek evleri yapıldı zaman içinde... Ve çocuklar oyun oynamak için bir araya geldiklerinde her biri kendi bebek evlerini yanlarında getiriyorlardı. Düşünün, yedi sekiz çocuk oyun oynamak için bir araya geliyor ve bebek evlerini yan yana diziyorlar. Kasaplar, kumaşçılar, bakkallar, kütüphaneler, evler, oyuncakçılar... Oynamak için bebek evleriyle bir araya gelen çocuklar, bir kenti meydana getiriyorlardı... Ve ne oluyordu biliyor musunuz? Kız ve erkek çocukları bir arada oynuyorlardı. Bugün bizde “evcilik” ne yazık ki sadece kız çocukların oynadığı bir oyun olarak görülür. “Erkek çocuklar evcilik oynamaz,” denilir. Oysa hayır, eğer bizde de bebek evi kültürü olsaydı kız ve erkek çocuklar bir araya gelerek, kurdukları kentte bu oyunu oynayabilirlerdi. Bizde ne yazık ki bebek evi kültürü hiç olmadı. Yalnızca 1970'li yıllarda, Buluş Oyuncakları'nın yegâne Türk yapımı bebek evi olan “bakkal bebek evi”ni ürettiğini biliyoruz. Ama ne yazık ki yerli oyuncak tarihimize daha fazlası yok.

Oyun ve oyuncak tarihimize bebek evleri oyuncaklarının eksikliğinden dolayı meydan kültürümüz de gelişmemiştir. Bugün Taksim'deki Cumhuriyet Meydanı'nın hâli içler acısı değil mi? Biliyor musunuz, bunun nedenlerinden biri de tarihimize bebek evi kültürünün olmayışıdır. Meydan kültürüyle bebek evlerinin ne ilgisi var, diyeceksiniz ancak çok ilgisi var. Örneğin, “meydan” dediğimizde aklımıza gelen ilk yerlerden biri, Londra'daki Trafalgar Meydanı'dır. Gerçekten çok güzel bir meydana Trafalgar heykelleriyle, havuzlarıyla çok estetik. Bu meydana Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rante.org/> telaşıyla uyanıyoruz?

Edwin Lutyens tasarlamıştır. Ve bunu tasarlayan Edwin Lutyens aynı zamanda İngiltere Kraliçesi Mary'nin ünlü bebek evini de yapan mimardır. Yani meydanı bebek evi tasarlayan bir mimara yaptırıyorlar. Meydanı ince ayrıntılar, detaylar demek; tıpkı bebek evlerinin içi gibi... İstanbul Oyuncak Müzesi'ne gelip bebek evlerini gezenlere ben hep şunu soruyorum: Ne gördünüz? Anlatıyorlar; kasap gördük, manav gördük, şapkacı gördük diye... Ben ne görüyorum biliyor musunuz oraya baktığımda? BMW'nin, Mercedes'in, Audi'nin motorunu görüyorum. Bebek evleriyle meydanlar arasında bağ kurduk peki bebek evleriyle otomobil arasında nasıl bir bağ olabilir? Günümüzde otomobil sektörü denildiğinde en güçlü motorları, en güzel arabaları yapan ülke hangisi? Şüphesiz ki Almanya... Peki o arabaların motorlarını kim tasarladı? Elbette bebek evleriyle oynayan çocukların hayal gücü... Evet, o detaylı ve inceliklere

sahip bebek evleriyle oynayanlar tasarladı, dünyanın en beğenilen arabalarını... Araba tasarımıındaki kurgu, o ince dokunuş, o yan yana getiriş ancak oyun kültürüne bebek evlerini katan bir millettten çıkacaktı, öyle de oldu.

Bebek evleriyle ilgili bana en çok sorulan sorulardan biri de şu: Bebek evleri gerçekten oyuncak mıydı, bu evler oynamaları için gerçekten çocuklara veriliyor muydu? Ben bu soruda şunu görüyorum: Biz hâlâ çocuğun oyun dünyasına hak ettiği değeri veremiyoruz. Evet, bebek evleri çocuklara gerçekten oyuncak olarak veriliyordu.

Çocuğun oyun dünyasına o değeri, o güzelliği niye sunmayalım? “Ama çocuk kırar” diyorlar.

Hayır, kırmaz. Neden kırsın? Çocuk kırmamayı, zarar vermemeyi onun dünyasına ancak ince, güzel

oyuncaklar koyarsak öğrenebilir. Elbette ki oynarken bir iki şeyi istemeden kıracaktı ama kırmamayı da o kırdıkları sayesinde öğrenecekti. Bebek evlerinde bir de şunu görüyoruz; bu minyatür evlerin duvarlarında tablolar asılı, içinde müzik enstrümanları ve kitaplar var. Yani bebek evleri sayesinde çocuklar oyunlarında sanatı soluyorlar. Oyuncak bebek evlerinde oyuncak kitaplarla oynayan çocuklara “kitap oku” denmez. Neden? Çünkü evin içinde kitap olması, duvarlara tablolar asılması ve mutlaka bir müzik enstrümanı çalınması gerektiğini bilirler. Bütün bu değerler, sanat sevgisi, çocuklara o bebek evleriyle birlikte işlenir.

Bebek evleriyle ilgili beni en çok düşündüren konulardan biri de şu: Bizim kültürümüzde çocuğa ne zaman altın alınır? Doğduğunda ya da sünnet düğününde... İstanbul Oyuncak Müzesi'nde yüzyıl önce Almanya'da yapılan bir bebek evi var. Bu bebek evi, bir paleontologun (doğayla, fosillerle, taşlarla ilgilenen bilim insanı) laboratuvarı. Bu paleontologun bebek evinde ne var biliyor musunuz? Bir kova dolusu altın!.. Küçük küçük altın taşlarını çocukların oynaması için bebek evine koymuşlar. Yani biz çocuğa altını doğduğunda ya da çocuk erkekse sünnetinde takı olarak verirken, Almanlar altını çocuğa oyuncak diye, bir bebek evinin içinde maden olarak, o madenin doğadaki bilgisiyle sunuyor. Düşünelim şimdi, neden sabahları Almanlar “Türk Lirası ne kadar yükseldi?” merakıyla değil de biz

Coşkun Aral

bangladeş'teki rohingya müslümanlarını neler bekliyor?

Güneydoğu Asya'da Bengal Körfezi'nin tepesinde küçük bir ülke Bangladeş. Yıllar önce kötü koşullarda ucuza çalışan tersane işçileri, taş kıran kadın ve çocuklarla ilgili program yapmaya gittiğim Bangladeş'e, farklı bir nedenle gittim. Bölge, dünyanın en hızlı büyüyen mülteci sorununa ev sahipliği yapıyor. Komşu Myanmar'ın Rakhine eyaletinde yaşayan ve yurtsuz olarak tanımlanan Rohingya Müslümanları yıllardan beri ayrımcılığa maruz kalıyor. Ne var ki son yıllarda yaşanan dram ve soykırım olarak nitelendirilebilecek kıyımlar, yüzbinlerin ülkeden kaçmasına sebep oldu. Ölümü göze alarak yapılan bu kaçış, Rohingyalar'ın çoğu için yeni bir yaşam umudu anlamına gelmiyor. Sadece hayatlarını kurtarabildikleri için şanslı olarak sayılan mülteciler, gittikleri ülkelerde de büyük zorluk ve engellerle karşılaşılıyor. Yakılan köyler, öldürülen siviller ve sonunda yaşadıkları bölgeden kaçmak zorunda kalan Rohingyalar... 2017 yılının Ağustos ayından önce kamplarda yaşayan mülteci sayısı 307 bin iken, o tarihten sonra bu sayı 700 bini aştı. **Bugün 1 milyona yakın Rohingya mülteci konumunda ve çoğu da Bangladeş'teki kamplara yerleştirildi. Bölgede birçok yardım kuruluşu faaliyet gösteriyor. İlk ulaşan ekip ise AFAD.** Kutupalong'daki AFAD'ın Sağlık Bakanlığı'yla birlikte kurduğu Sahra Hastanesi ve burada çalışan Sağlık Bakanlığı'ndan görevli personel, yaşanan trajedinin ilk yardım öncüleri. Bölgedeki tek çocuk cerrahisi de bu Sahra Hastanesi'nde çalışıyor. AFAD'ın genç ve tecrübeli uzman kadroları, Bangladeş'te ne kadar kalacakları belli olmayan mülteciler için, geçmişte orman olan bu bölgede bambu malzemelerle dayanıklı evler inşa ederek bir dağ yamacını Türk Tepesi'ne dönüştürmüş. Yılın ilk günlerinde Bangladeş'e yaptığım yolculuğun

2017 yılının Ağustos ayından önce kamplarda yaşayan mülteci sayısı 307 bin iken, o tarihten sonra bu sayı 700 bini aştı.

ilk durağı Dakka Havaalanı'ndaki zorlu vize bekleyişi, ülkeye gelen yabancılara zorluk çıkaran resmi görevlilerin davranışları, Bangladeş Devleti'nin Rohingya mültecilerine bakışını net sergiliyor. Rohingya halkı 1978 yıllarından itibaren Myanmar'daki askeri yönetim baskısı nedeniyle komşu Bangladeş'e sığınmaya çalışmış. Ancak bölge topoğrafyasının sık ormanlık alanları, nehir ve bataklık bölgelerin zorlukları göçleri sınırlandırmış. Bu süre içinde baskıcı hükümet kuvvetlerine karşı örgütlenerek Rohingya ulusal ordu çatısı altında silahlı direniş güçleri oluşturan bölge Müslümanları, yer yer hükümet kuvvetlerine karşı operasyonlar başlatmıştı. İlerleyen dönemde ordu güçlerinin yanı sıra ırkçı Budist rahiplerin de içinde olduğu silahlı güçler, Arakan Bölgesi'ndeki Müslüman köylere saldırılar düzenlemiş, katliamlar yapmış ve 2017'ye kadar süren bir dönemde yüzlerce Müslüman köyü yakılarak sayıları milyona ulaşan sivil halk göçe zorlanmıştı. Kendisi de bir dönem askeri yönetim mağduru olup eski adı Burma olan Myanmar'ın Nobel Ödüllü lideri Aung San Suu Kyi, ülkesinde olup bitenlere yönelik açıklamalara sadece "Bu bir etnik temizlik değildir" şeklinde açıklama yaparak yetinmişti. Yüzbinlerce insanın yaşadığı mülteci kamplarında, dünyanın farklı ülkelerinden gelen yüzlerce insani yardım örgütü ve çalışanları Rohingya Müslümanlarına geçici çözümlerle yardım ediyor. Ancak bölgede var olan ormanların kesilerek ortaya çıkan gelişigüzel yerleşim bölgelerini bekleyen en büyük tehdit, önümüzdeki aylarda başlayacak muson yağmurları. Uzmanlar zaten sel ve doğal felaketlerin sık yaşandığı bu coğrafyada muson yağmurlarının başlaması ortaya çıkacak felaketin boyutunun korkunç olacağını, boğulmalar dışında sıtma ve benzeri salgın hastalıkların çaresiz Rohingya mültecilerini ikinci kez perişan edebileceğini söylüyor.

başucu kitabım

Erhan Karadağ

şeffaflık... şeffaf... şef...

Sadece ödev koyduğumuz naylon dosyalardan, telefon koruyan kılıflardan biliyoruz. Yönetimde, ekonomide, karar alma süreçlerinde de olsa keşke. Ne şahane bir kelime, ne berrak bir tarif: Şeffaflık. Hem içi dışı birlik hem sesi kulağa hoş geliyor hem içinde barındırdıklarını gizlemiyor, huzur veriyor. Kelime anlamına girmeden, köklerine ayırmadan; "yalan yok", o kadar. Oysa her tarafımız yalan.

Sabah evden çıkıp akşam dönene kadar verilen mücadele, çarpılmaya fırsat vermeden, insanın ağzını gözünü yamultuyor zaten. Vapurda "Beyefendiler, hanımefendiler! Cilde, strese birebir, yaşlanmaya son!" diye seslenen, diksiyonu düzgün abimize gülüyoruz da o kadar masum değil yalanlarımız. Sadece limon sıkacağı satıyor. Ne sattığı belli en azından. Önce yalansız yaşamayı öğrenmek gerekiyor; çok acil. Ama ne mümkün, fena meşgulüz. Üç şerit radyo dinliyor, emniyet şeridine girenler birbirinden şikâyet ediyor. "Çok acil" sözünü günde bir kez kullanmıyorsak bile, mutlaka beş kez işitiyoruzdur. Çünkü işimiz acil bizim; durumumuz acil.

Çay söylemekten öteye geçmeyen bir ünlem oysa aciliyetimiz. Gerçek bir acil durum karşısında, krizlerde, ne yapacağınızı bilmeyen milyonlar biz. Bizi yönetenler de acil durum konusunda en ufak bir planı olmayan, varsa da bize söylemeyerek bir şey deneyen şakacılar. Sert ve kararlı bir inkâr, hafif bir tebessüm, kâfi.

"Acil Durum" ve "Kriz Yönetimi"yle ilgili dünyanın ileri gelenleri ne diyor peki? Geçen bahar üç gün süren bir konferansa davetliydim. Kriz haberciliği, kriz dönemi gazeteciliğiyle ilgiliydi konuşmalar.

Gördüğümü bildiğimi onlarla paylaştım; ama asıl sizinle paylaşacağım şey şu: Birleşmiş Milletler iletişim uzmanlarının, Dünya Sağlık Örgütü'nün krizle baş etme metotları... Bizim kamu görevlilerine uzun uzun kriz

yönetmenin inceliklerini, krizlerde kamu adına görev yapanların önce dürüst olması gerektiğini anlattılar. Yetiştirdiğim her şeyi not aldım. Çünkü ilk cümlesine bayıldım. "Şeffaflık güven sağlar" diye başladı iletişim uzmanı Cristiana Salvi. Salon dolusu bürokrata konuşuyor da söylediklerinin işe yaraması için dinleyenlerin önce bildiklerini unutmaları gerekiyor. Neticede simultane tercüme dinleyenler, "ölü sayısının artmasından endişe eden" yetkililer... Biz onları maden kazasında, felaketlerde açıklama yapmamalarıyla tanıyoruz. Babadan dededen, müdürden müsteşardan, "Bir açıklama yapmamız yasak", "Devlet memuruyuz biz, konuşamayız", "Şimdi bir şey söylerim başım yanar" gibi cümleleri belleyenler dinliyor, dünyanın dört bir yanında

kriz yönetmiş uzman anlatıyor:
- Kriz anlarında toplumun gösterdiği tepkiyi anlayışla karşılayın. Halkın algısını küçümsemeyin.
- Şeffaflık, gerçeğin ya da riskin erken ilan edilmesidir. Tehlikede yönetimin payı varsa özür dileyin.

- Kriz mağdurları ancak bilgi akışı ve şeffaf yönetim mümkün olduğunda önerileri takip etme eğilimindedir. Kriz yönetimiyle, acil durumlara müdahaleyle görevli yetkililer dikkatle dinliyorlar. Ama her birinin şaşkınlığı, gizleyemedikleri kocaman birer düşünce balonu olarak duruyor tepelerinde. "Şeffaf olun, bilmediklerinizi itiraf edin, özür dileyin", "Paniğe kapılmış halka gerçeği söyleyin", "Dürüstlük mü? Nasıl yani." Hiç bilmedikleri, hatta yetkili olmadıkları şeyler isteniyor yetkililerden. Ofke yönetmeleri isteniyor: "Onların gerçeğini dinleyin ve onaylayın." Güvenmeye hazır değil belki ama şeffaflığa acil ihtiyacımız var. Bildiğiniz gerçeği paylaşın, çünkü şeffaflık güven oluşturur...

Charles Bukowski
KADINLAR

ERDEM
AKAKÇE

Kadınlar

Yazar: Charles Bukowski
Çevirmen: Mukaddes İlgün
Arion Yayınevi, 1994

En sevdiğim yeri:

Pek çok iyi adam bir kadın tarafından köprü altına düşürülmüştür.

ROBIN SHARMA
Sen Ölünce Kim Ağlar?

CEYHUN
FERSOY

Sen Ölünce Kim Ağlar?

Yazar: Robin Sharma
Çevirmen: Filiz Gülerkaya
Pegasus Yayınları, 2011

En sevdiğim yeri:

Evlat, doğduğunda tüm dünya gülümserken sen ağlıyordun. Öyle bir yaşam sür ki öldüğünde tüm dünya ağlıyorken, senin yüzünde gülümseme olsun.

WILLIAM
SHAKESPEARE

HAMLET

KAYA
AKKAYA

Hamlet

Yazar: William Shakespeare
Çevirmen: Sabahattin Eyüboğlu
Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları, 2008

En sevdiğim yeri:

Bilinç böyle korkak ediyor hepimizi: Düşüncenin soluk ışığı bulandırıyor Yürekte gelenin doğal rengini.

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğin yeri seç...

basucukitabim@kafadergi.com adresine bir portre fotoğrafını da ekleyerek yolla, gelecek ay bu sayfada yayınlatalım!

Meral Işık

bir sessiz dua

Yıllar önce bir özel okulun müdürü olarak görev yapıyordum. Odamın kapısını çalarak içeri bir hanım girdi. Hocam "Sizinle özel bir şey görüşebilir miyim?" diye sordu. Tabii buyurun diyerek kabul ettim. Oturttum.

"Hocam benim oğlum 10. sınıfta okuyor. Sizin öğrenciniz. Ben oğlumu özel okulda okutmak için günde bazen iki eve temizliğe gidiyorum. Taksitleri bile çok zor ödüyorum. Yemek parasını ödeme imkanım yok. Oğlum her yemek saatinde dışarı çıkmak için izin istiyor ancak nöbetçi öğretmenler izin vermiyormuş. Sizin talimatınızmış. Öğrenciler velileri gelmeden dışarı çıkamıyorlarmış. Ben bunun için geldim. Oğlum öğlen yemeği için çantasında ekmek, peynir bazen de sadece kuru ekmek getiriyor. Çünkü evde ona öğlen yemesi için koyacak bir şey olmuyor. Ne olur izin verin, öğlen gelip evde yesin. Arkadaşlarından utanıyor, alay edecekler diye çekiniyor," dedi. Yüzlerce öğrenci arasında efendiliği, başarısı ve örnek davranışlarıyla tanıdığım öğrencimin böyle hissetmesi yüreğimi sızlattı. Hemen yemekhane sorumlusu ve muhasebe görevlisini çağırdım, "Bugünden itibaren bu öğrencimin yıllık yemek ücretini benden alıyorsunuz," dedim.

Sonra öğrenciyi bana göndermesini rica ettim. Annesini benim odamda görünce öğrencimin rengi kaçtı, "Hocam bir şey mi yaptım? Annem neden gelmiş? diye sordu. "Hayır canım, annen senin bir yıllık yemek ücretinin tamamını ödemeye gelmiş, bu arada da beni ziyaret etmek istemiş," dedim. Öğrencim "Hocam izin verirseniz anneme dışarıda bir şey söyleyebilir miyim?" dedi. Hemen cevapladım "Sen dışarıda bekle. Anneni beş dakika sonra göndereceğim..." Annesine "Asla benim ödediğimi söylemeyin. Ücreti siz ödediniz bu böyle bilinecek," diyerek tembihledim. Veli dışarı çıktı. Beş dakika sonra döndüğünde gözlerinden yaşlar akıyordu "Hocam o yine de pek inanmadı. Çünkü biliyor, bizim paramız yok." Sıra anneyi sakinleştirmeye gelmişti. Çaylarımızı içerken ona çok sevdiğim bir sözü hatırlattım: **"Kimse kimseyi küçümseyecek kadar büyük değildir bilmelisin, küçümsediğin her şey için gün gelir, önemsedığın bir bedel ödersin..."**

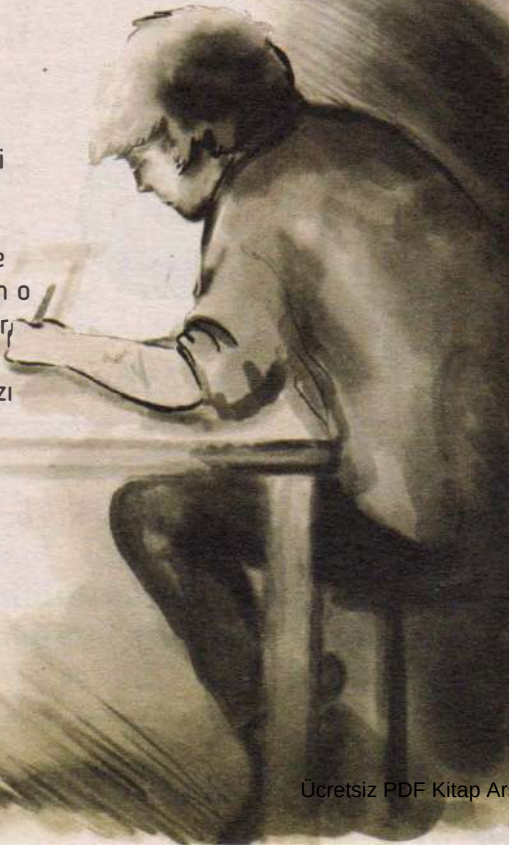
Anne "Hocam her nefes alışımnda sessiz bir duam sizinle olacak

teşekkür ederim," diyerek gitti. O gün o kadar yoğun bir zaman dilimi yaşamıştım ki çocukları, okulu, işleri yetiştirebilmek için hiçbir şey yemeğe zaman bulamamıştım.

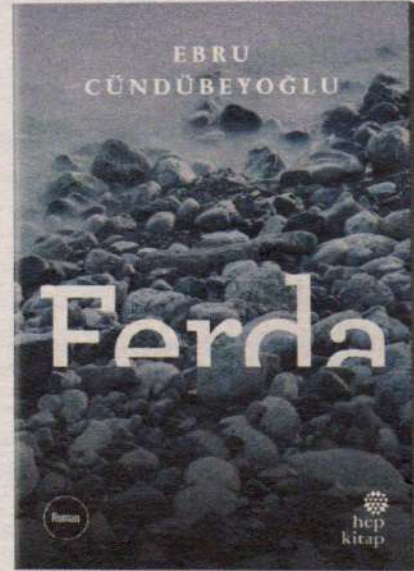
Eve döndüğümde saat 19.00 olmuştu. Kıyafetlerimi çıkarıp banyoya yöneldim. Elimi, yüzümü yıkayıp yemek yiyecektim. Banyodan içeri adımımı attığımı hatırlıyorum, gerisi yok. Uyandığımda sırtüstü banyonun ortasında yatıyordum. Önce başımın sağ tarafının ağrısını hissettim. Elimle dokundum şişmişti. Evde yalnızdım. Nasıl düşmüş olacağımı düşündüm. Nasıl düşmüş olabilirdim böyle? Hâlâ çözmüş değilim.

Kalktım, elimi yüzümü yıkadım. Soğuk soğuk terliyordum. Mutfığa gidip su içtim. Belli ki açlıktan düşmüştüm. Uyudum, sabah 11:00 olmuş ben yataktan kalkamıyordum. Çocuklarımın ısrarıyla kendimi bir hastanede buldum. Bana kalsa gitmeyecektim. Kafamı çarptım ve geçti diyordum. Hastanede acil serviste çekilen tomografi kafatasımın şişen kısmında kırık olduğunu gösterince, ben hariç herkes 72 saatlik kanama korkusuna kapıldı. Gözetim süresi ve kontroller geçti.

Üzerinden bir yıla yakın zaman geçmesine rağmen kafatasımdaki çökük hala duruyor. Ne beyin kanaması geçirdim ne de bir acım kaldı. Bir sessiz duanın, bir yüreğe dokunuşun, sizi yaşamın ince çizgisinde kafa göz yarsanız da bir şeylerden çekip alabileceğini işte o gün anladım.

Ebru Cündübeyoğlu'ndan hatırlamaya, unutmaya ve kim olduğumuza dair...

"Ne zaman ki bileklerinin içi görünür olur, işte o zaman bil ki bir şeylere teslim olmuşsun demektir."

hep_kitap
hep_kitap
hepkitapp
hepkitap.com.tr

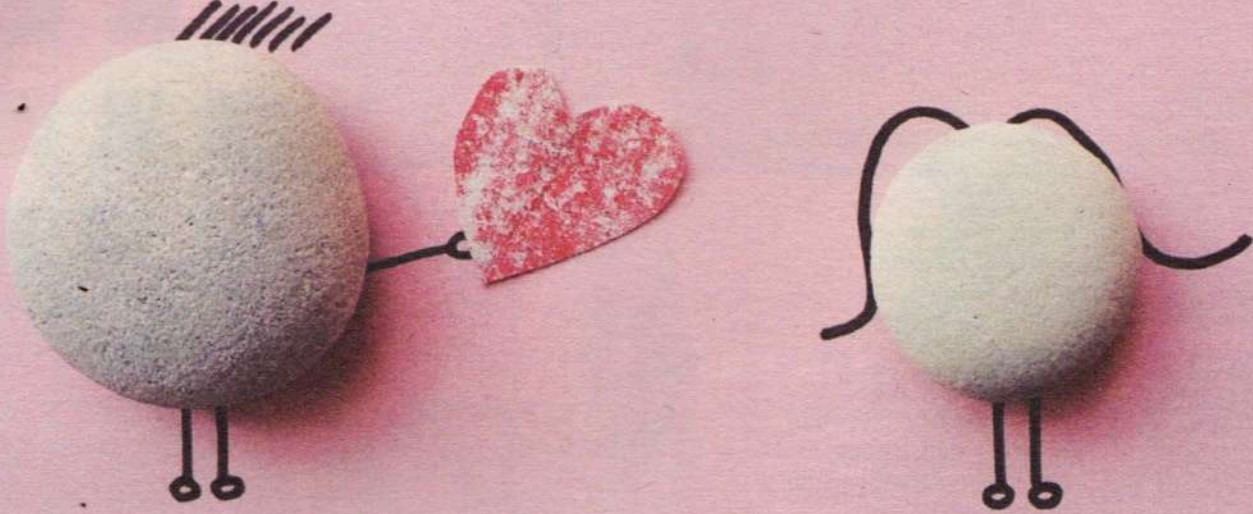
Genel Dağıtım PUNT

hep
kitap

Can Yılmaz

beni seviyor musun?

Aşkın “evlenmek” olduğu yıllar bir hayli geride kalmasına rağmen, “Dünya aşkın üzerinde dönüyor anam babam ne evliliği, önce doğru dürüst sevmeyi becerelim de evlenmesi kusur kalsın,” diyemiyorsun...

Yarım yamalak bir ay için fazla iddialı değil mi “aşk”ın iki tarafına günlerinden birini feda etmek, kafanı nereye çevirsen gözüne girmeye hazır kırmızı plastik kalplerle yad edilen “Sevgililer Günü” için fazla soğuk fazla kısa ay değil misin ey şubat? “Kırmızı müşteriye al beni der,” demiş diye birileri, dağı taşı, önümü arkamı içimi dışımı kıpkırmızı etmene ediyor mu şubat? Değiyor belli ki... “İnsan” deyince ilk akla gelen, böğrüne kaya gibi çöken “aşk” için değmez mi diyorsun, değer elbet... Duyuluyor isyanın... Okyanusların bir ucundan, en uzak kara parçasının kenarından, rüzgârlarla yüzümüze vuruyor, yağmur olup tepemize yağıyor isyanın, haklısın şubat belki de en küçüğümüz olarak senin hakkın bu “Sevgililer Günü”, kutlu olsun ne diyelim...

Aşkın şifresini çözen yok ama karmaşık labirentinde kaybolan çok, artık beyinde ne yapıyorsa her gün gittiğin yolu unutuyorsun mesela. Kışının dibinden ayrılmadığın dostlarını siliyorsun ufak ufak, “Aaaa ben de seni arayacaktım,” yalanına denk gelene kadar yok ediyorsun etrafından birer ikiye. An geliyor ananı babanı küstürüp hallice mirastan vazgeçiyorsun. Elin adamı kadar ileri gidip dağ gibi krallığı elinin tersiyle iter miydin bilinmez ama birilerinin kalbini kırmaktan geri durmazsın “aşkın” söz konusu olunca. Kardeşi kardeşe düşman eder “uygun bulunmayan bir aşk...” Anayı küstürür, babayı kızdırır; avareliğe vurursan, aile şirketi güzelim işinden kaytarıp da boş bakışların sevdiğinden önce dikkatini çeker patronunun... Okulda hoca fark eder yılların kurtluğuyla avucunun içinden kayıp giden arı gibi çalışan öğrencisini. Berberin fark eder, unuttuğun saçlarının kırıklarını alırken eder sitemini “Ne oldu ya, gelmiyorsun sekiz aydır?” Bir anda irkilirsin aynanın karşısında “Sekiz ay olmuş mu, vay anasını...” Berberinin tuttuğu çeteleye eşlik eder konu komşunun lüzumsuz sözleri “Yüzümüze bakmaz oldu,” der biri, sanki komşuluğu çok sevimliymiş gibi. Sevdığım köpeğe düşman gibi bakıyordun ya apartmanın kapısında, sana ne sevgiden aşktan, sana niye bahsedeyim? Akrobalar bayramdan bayrama sorarlar ama hedefi hep on ikiden vurma becerileri vardır, “Ne oldu? Biri var diyordu annen, evlenecek misiniz?” Telefonunla oynayarak uzaklaştık şimdilik ya, son ana kadar soracaklar, susacaklar mı sandın, “Ne oldu? Biri varmış, evlenecek misiniz?”

Aşkın “evlenmek” olduğu yıllar bir hayli geride kalmasına rağmen, “Dünya aşkın üzerinde dönüyor anam babam ne evliliği, önce doğru dürüst sevmeyi becerelim de evlenmesi kusur kalsın,” diyemiyorsun elleri pamuk anana... Şairlere ilham veren, şarkılarda bas bas bağırın, efsanelerde yok satan, yedisinden yetmişine her yüreğe giren gönül işlerinden sen anlamazsın da diyemiyorsun anacığına, o da girmiş bir gönüle belli ki sen eşek kadar olup âşık olduğuna, birini sevdiğine göre...

Başlarda sadece cinsel güdüyle uyarılan insan beyninin, zamanla tek bir eşe konsantre olmak amacıyla “aşık olacak biçimde” geliştiğini, en son olarak da âşıkların birlikte çocuk yetiştirecek kadar uzun süre birbirlerine toleranslı olabilmeleri için beyinde bağıllık bölümü ortaya çıkıyor,” demiş bir bilim insanı tayfası. Ne kadar da doğru “tolerans” kısmı... **Aşk üyiti**

Aşkın şifresini çözen yok ama karmaşık labirentinde kaybolan çok...

gitse de “tolerans” baki demek ki yoksa bunca mutsuz evliliği nasıl açıklar sevgili bilim... Arzulamak eşittir aşk galiba beyinde nötronları birbirine delicesine çarptıran arzu. Bir paket çikolatayı yalayıp yutma arzusuyla aynı mekanizma olsa gerek, bir çikolata da bir beden de arzuyu gıdıklıyor, sonra çikolatanın tadının ağızda kaybolması gibi “aşk” da kaybolunca gönülden, “tolerans” ayakta tutuyor insanlığı... Çok yaşa “tolerans” Allah seni içimizden eksik etmesin...

Dopamin, norepinefrin ve feniletilamin falan hikâye yani, bu garibanların da bir azami tahammül kudreti var. Demek ki bu uyarıcılar da pes ediyor bir noktada. Aşık olduğumuzda neredeyse bir buçuk kiloluk beynimizde milyarlarca sinir hücresine ulaşır bir domino etkisiyle ruh halimizi allak bullak eden bu arkadaşlar da terk ediyor zamanla bünyeyi. Sayesinde mülayim bir aşığı düz duvara tırmandıran, saçmalamanın dibine vuran fikirleri birbiri ardına sıralamasına sebep olan feniletilamin bile tüketiyor demek... Büyük sıkıntı...

Kimi mürekkep yalamışlar, çocukken karar veririz diyor kime aşık olacağımıza. Kafamızda kuruyoruz demek ki, “Çocuk ne uslu oturuyor bak, daldı yine güzellik,” dediğimizde evladım âşık olacağı kişinin GBT’sini çıkarıyormuş hâlbuki. Kimisi de koku işi diyor, “Kimyasal kokumuz” çalışıyor gönül kapisını, “Feromon” isimli bir kimyasal yiyormuş hâltı, artık nasıl bir kimyasal ise, kiminin “dangalak” dediğine “aşkı” dedirtiyor...

Aslında “âşık” olmanın kadınların yönelimlerine göre “aile kuracak güçlü erkek” mekanizmasına göre kurulduğu da biliniyor. Güçlü savunma, güçlü aile, güçlü erkek işine bağlarsak, iş biyolojiye getiriyor hikâyeyi, erkek de o arada “aaa âşık oldum” sanabilir bunda bir sorun yok tabii, sansın garibim... Sadece unutulmaması gereken şeyi unutmasın yeter. “Kadın izin veriyor” güzel kardeşim, onca briyantın yalan oldu, sakalı da kes, sakalın mahareti değil bu... Belgesel kanalından hatırlasana, hangi aslan sürüdeki dişileri ikna ediyor: “En güçlü benim diyen, birkaç amca oğlunu parça pinçik eden... Bıyığı uzun olan değil, yelesi briyantınli olan değil, dişisini gücüne ikna edebilen...”

Yeniden ve yeniden âşık olmak da var elbet ama iş yine çikolata ve tat işine dönüp dayanıyor, ilk ısırtıkta dünyanın bir ucunda bir kulübede yaşama sevdası, “dopamin” depoları bitince “Ben annemi özleyorum,” a eviriliyor usul usul... Okyanus ortasında kış kadar adada ilk haftanın heyecanıyla “hem de ucuz” alınmış iki odalı bambu ev de kolay satılmaz ki birader, koy internete ara ara bakarız... “Sahibinden emsalsiz okyanus manzaralı, iş değişikliği nedeniyle” iş değişti tabii haklısın... Hüner sen de sanıyordun “dopamin” nereden çıktı değil mi? Var işte öyle bir şey... Yeniden ve yeniden kısmında fazla abartmamak da lazım ya, neyse o “Sevgililer Günü” konusu değil...

Kısa ve öz olsun, küçük bir bilgiyle konuyu bağlayalım; 18. ay ve 3. yıla dikkat: Kimyasallar tüketiyor. “Güzel gözlüm” oluyor “görmez olaydım”... Ama yine de çıkmayan candan umut kesilmez, elimizde ne vardı, unutmayalım: Tolerans! O bizi bir müddet daha itekler gücünün yettiğince... Tolerans varsa aşk da var... O zaman “tolerans gününüz kutlu olsun...”

Kim Bilir?

1) Nermin Yıldırım'ın yayınlanan son kitabının adı nedir?

- A) Unutma Dersleri
- B) Saklı Bahçeler Haritası
- C) Dokunmadan
- D) Misafir

2) Bu ay vizyona giren Bohemian Rhapsody filminde Freddie Mercury'yi canlandıran oyuncu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aiden Gillen
- B) Ben Hardy
- C) Mike Myers
- D) Rami Malek

3) Gogol'un bir öyküsünden uyarlanan, Genco Erkal tarafından da tek kişilik oyun olarak oynanan tiyatro oyununun adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir Delinin Hatıra Defteri
- B) Palto
- C) Yaşamaya Dair
- D) Nekrasof

4) Aşağıdakilerden hangisi Marvel evreninden bir karakter değildir?

- A) Hulk
- B) Spider-Man
- C) Superman
- D) Thor

5) Bir müzayedede 1.4 milyon dolara satıldıktan sonra, eserini kendini parçaladığı sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Banksy
- B) Basquiat
- C) Andy Warhol
- D) Takashi Murakami

6) "Soul müziğin kraliçesi" olarak bilinen, geçtiğimiz ağustos ayında vefat eden müzisyen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nina Simone
- B) Aretha Franklin
- C) Tina Turner
- D) Whitney Houston

7) 2018 Oscar ödüllerinde belgesel kategorisinde ödül aşağıdakilerden hangisine verilmiştir?

- A) Strong Island
- B) Icarus
- C) Last Men in Aleppo
- D) Amy

8) Tennessee Williams'ın 1948 yılında drama dalında Pulitzer Ödülü kazanan tiyatro oyunu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sırça Kümes
- B) Kızgın Damdaki Kedi
- C) İguanenin Gecesi
- D) Arzu Tramvayı

9) Ara Güler Sokağı İstanbul'un hangi semtindedir?

- A) Kadıköy
- B) Sarıyer
- C) Beyoğlu
- D) Beşiktaş

10) Aşağıdakilerden hangisi Kazuo Ishiguro'nun eserlerinden değildir?

- A) Günden Kalanlar
- B) Beni Bırakma
- C) Avunamayanlar
- D) Koşmasaydım Yazamazdım

Testi çözüp doğru cevaplarını bizeyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Hazırlayan: Özge Doğan

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

Şubat 2019 - Sayı: 54 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yayın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: İbrahim Demirelli
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: info@adworldistanbul.com Tel: (0212) 293 40 99

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0216) 585 90 00
www.kafadergi.com bizeyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, eseri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yayın organında ve sanal ortamda kullanılamaz.
Poster ve çıkartmalar derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

Şubat sayısı bayilerde!

#

BUGÜNÜ ANLAMAK İÇİN

tarih dergi

ŞUBAT 2019
Sayı 57

**AVRUPAYI
TİTRETTİLER
İSTANBULU
İNLETTİLER**

YENİÇERİLER

DÜNYADA
HAYATIN
BİR TEK
MANASI
VARSA
O DA
SEVMektir

SABAHATTİN ALİ

Çanmı Aliye, Rahmı Filiz / YKY, 2015

Yabancıların en yakınıydın sen!

Nilgün Marmara

